

vergadering **34**
zittingsjaar 2015-2016

Woordelijk Verslag

Plenaire Vergadering

van 4 mei 2016

INHOUD

OPENING VAN DE VERGADERING	5
VERONTSCHULDIGINGEN	5
ONTSLAG VAN EEN LID VAN DE VLAAMSE REGERING	5
VERKIEZING VAN EEN LID VAN DE VLAAMSE REGERING	5
ONDERZOEK VAN DE GELOOFSBRIEVEN EN EEDAFLEGGING	5
POLITIEKE FRACTIES	
Wijziging in de samenstelling	6
SAMENSTELLING VAN DE COMMISSIES	
Wijzigingen onder de vaste en plaatsvervangende leden	6
INGEKOMEN DOCUMENTEN EN MEDEDELINGEN	6
REGLING VAN DE WERKZAAMHEDEN	6
ACTUALITEITSDEBAT over het energiebeleid van de Vlaamse Regering – 4 (2015-2016)	6
REGLING VAN DE WERKZAAMHEDEN	33
ACTUELE VRAAG van Bart Van Malderen aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de toeleveran- ciers van Volvo Cars Gent	
ACTUELE VRAAG van Jenne De Potter aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de toeleverings- bedrijven van Volvo Cars Gent	33
ACTUELE VRAAG van Stefaan Sintobin aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de impact van het vernietigingsarrest van het Grondwettelijk Hof d.d. 28 april 2016 op het lopende beleid inzake de instandhoudingsdoelstellingen (IHD)	
ACTUELE VRAAG van Lydia Peeters aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de vernietiging van enkele bepalingen uit het Natuurdecreet door het Grondwettelijk Hof, met name wat betreft de instandhoudingsdoelstellingen (IHD) en programmatische aanpak stikstof (PAS)	37
ACTUELE VRAAG van Karl Vanlouwe aan Geert Bourgeois, minister- president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de gevolgen voor Vlaanderen van de resolutie van het Waals Parlement betreffende het Comprehensive Economic and Trade Agreement (CETA) tussen de Europese Unie en Canada	42
ACTUELE VRAAG van Chris Janssens aan Hilde Crevits, viceminister- president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de koerswijziging van het katholieke onderwijsnet met betrekking tot de plaats van de islam	
ACTUELE VRAAG van Elisabeth Meuleman aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het actief pluralisme in het katholiek onderwijs	46
ACTUELE VRAAG van Elisabeth Meuleman aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de stand van zaken betreffende de onderwijspensioenen	

ACTUELE VRAAG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de pensioenen van het onderwijspersoneel	
ACTUELE VRAAG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het overleg met de Federale Regering betreffende de onderwijspensioenen	52
VOORSTEL van Jan Peumans tot wijziging van het Reglement van het Vlaams Parlement, wat de antwoordtermijn voor de schriftelijke vragen betreft	
– 535 (2015-2016) – Nrs. 1 tot en met 3	
Algemene bespreking	
Artikelsgewijze bespreking	57
VOORSTEL van Jan Peumans tot wijziging van het Reglement van het Vlaams Parlement, wat betreft de commissie voor het onderzoek van de geldigheid van de kiesverrichtingen en het onderzoek van de geloofsbrieven	
– 673 (2015-2016) – Nrs. 1 en 2	
Algemene bespreking	
Artikelsgewijze bespreking	57
VOORSTEL van Jan Peumans tot wijziging van het Reglement van het Vlaams Parlement, wat de interpellaties, actuele interpellaties en actuele vragen betreft	
– 679 (2015-2016) – Nrs. 1 en 2	
Algemene bespreking	
Artikelsgewijze bespreking	58
VOORSTEL van Jan Peumans tot wijziging van het Reglement van het Vlaams Parlement, wat de vragen om uitleg betreft	
– 680 (2015-2016) – Nrs. 1 en 2	
Algemene bespreking	
Artikelsgewijze bespreking	58
VOORSTEL van Jan Peumans tot wijziging van het Reglement van het Vlaams Parlement, wat de antwoordtermijn voor de schriftelijke vragen betreft	
– 535 (2015-2016) – Nrs. 1 tot en met 3	
Hoofdelijke stemming	59
VOORSTEL van Jan Peumans tot wijziging van het Reglement van het Vlaams Parlement, wat betreft de commissie voor het onderzoek van de geldigheid van de kiesverrichtingen en het onderzoek van de geloofsbrieven	
– 673 (2015-2016) – Nrs. 1 en 2	
Hoofdelijke stemming	59
VOORSTEL van Jan Peumans tot wijziging van het Reglement van het Vlaams Parlement, wat de interpellaties, actuele interpellaties en actuele vragen betreft	
– 679 (2015-2016) – Nrs. 1 en 2	
Hoofdelijke stemming	59
VOORSTEL van Jan Peumans tot wijziging van het Reglement van het Vlaams Parlement, wat de vragen om uitleg betreft	
– 680 (2015-2016) – Nrs. 1 en 2	
Hoofdelijke stemming	60

MOTIE van Joris Vandenbroucke, Rob Beenders en Bruno Tobback tot besluit van het op 4 mei 2016 in plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over het energiebeleid van de Vlaamse Regering – 759 (2015-2016) – Nr. 1	
Hoofdelijke stemming	60
MOTIE van Björn Rzoska, Johan Danen en Hermes Sanctorum-Vandevoorde tot besluit van het op 4 mei 2016 in plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over het energiebeleid van de Vlaamse Regering – 760 (2015-2016) – Nr. 1	
Hoofdelijke stemming	60
MOTIE van Chris Janssens, Stefaan Sintobin, Tom Van Grieken, Ortwin Depoortere, Guy D'haeseleer en Anke Van dermeersch tot besluit van het op 4 mei 2016 in plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over het energiebeleid van de Vlaamse Regering – 761 (2015-2016) – Nr. 1	
Hoofdelijke stemming	61
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	61
BIJLAGEN	
Aanwezigheden	
Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers	64

OPENING VAN DE VERGADERING

Voorzitter: de heer Jan Peumans

– *De vergadering wordt geopend om 14.01 uur.*

De voorzitter: Dames en heren, de vergadering is geopend.

VERONTSCHULDIGINGEN

De voorzitter: Ik deel aan de vergadering mee dat er verontschuldiging zijn ingekomen van de volgende leden:

Jelle Engelbosch, Lorin Parys, Axel Ronse, Güler Turan: ambtsverplichtingen;

Griet Coppé, Martine Fournier, Sabine Vermeulen: familieverplichtingen;

Anke Van dermeersch, Manuela Van Werde: gezondheidsredenen;

Cindy Franssen: zwangerschapsverlof.

ONTSLAG VAN EEN LID VAN DE VLAAMSE REGERING

De voorzitter: Dames en heren, bij brief van 29 april 2016 heeft mevrouw Annemie Turtelboom met onmiddellijke ingang ontslag genomen als lid van de Vlaamse Regering.

Vraagt iemand daaromtrent het woord? *(Nee)*

De plenaire vergadering neemt akte van het ontslag.

VERKIEZING VAN EEN LID VAN DE VLAAMSE REGERING

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de verkiezing van een lid van de Vlaamse Regering.

Conform artikel 60, §1, eerste lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen heb ik een voordrachtlijst ontvangen waarop de heer Bart Tommelein als lid van de Vlaamse Regering wordt voorgedragen.

Die lijst is ondertekend door de volstreckte meerderheid van de Vlaamse volksvertegenwoordigers.

Bijgevolg verklaar ik de heer Bart Tommelein verkozen tot lid van de Vlaamse Regering.

Overeenkomstig artikel 62 van voormelde wet nodig ik hem uit hier vooraan in het halfrond plaats te komen nemen om er de eed in mijn handen af te leggen.

– *Minister Bart Tommelein legt de grondwettelijke eed af.*

Minister Tommelein, ik geef u akte van uw eedaflegging. *(Applaus)*

ONDERZOEK VAN DE GELOOFSBRIEVEN EN EEDAFLEGGING

De voorzitter: Dames en heren, krachtens artikel 5, §2, van het bijzonder decreet van 7 juli 2006 over de Vlaamse instellingen heeft de heer Bart Tommelein door zijn eedaflegging als lid van de Vlaamse Regering geen zitting meer in het Vlaams Parlement.

De opvolger die in aanmerking komt om hem voor de duur van zijn lidmaatschap van de Vlaamse Regering te vervangen, is mevrouw Emmily Talpe.

Mevrouw Emmily Talpe zetelde tot en met zondag 1 mei 2016 reeds in het Vlaams Parlement als plaatsvervanger. Ik stel dan ook voor niet opnieuw over te gaan tot het onderzoek van de geloofsbrieven van mevrouw Emmily Talpe.

Is het parlement het hiermee eens? (*Instemming*)

Ik roep mevrouw Emmily Talpe uit tot Vlaams volksvertegenwoordiger en nodig haar uit aan het spreekgestoelte de grondwettelijke eed af te leggen, die luidt als volgt: "Ik zweer de Grondwet na te leven."

– *Mevrouw Emmily Talpe legt de grondwettelijke eed af.*

Mevrouw Talpe, namens alle collega's heet ik u van harte opnieuw welkom in het Vlaams Parlement. (*Applaus*)

POLITIEKE FRACTIES

Wijziging in de samenstelling

De voorzitter: Dames en heren, bij brief van 4 mei 2016 delen de heer Bart Somers, voorzitter van de Open Vld-fractie, en mevrouw Emmily Talpe mee dat mevrouw Emmily Talpe deel uitmaakt van de Open Vld-fractie.

SAMENSTELLING VAN DE COMMISSIES

Wijzigingen onder de vaste en plaatsvervangende leden

De voorzitter: Dames en heren, voor de Open Vld-fractie neemt mevrouw Emmily Talpe opnieuw haar plaats in

als vast lid in de Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie, Innovatie en Wetenschapsbeleid en

als plaatsvervangend lid in de Commissie voor Mobiliteit en Openbare Werken en in de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

INGEKOMEN DOCUMENTEN EN MEDEDELINGEN

De voorzitter: Dames en heren, de lijst met de ingekomen documenten en mededelingen werd op de banken rondgedeeld. (*Parl.St. VI.Parl. 2015-16, nr. 60/26*)

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, om de Vlaamse Regering in de gelegenheid te stellen de bevoegdheden van haar leden opnieuw te bepalen, is de plenaire vergadering zolang geschorst.

– *De vergadering wordt geschorst om 14.08 uur.*

– *De vergadering wordt hervat om 14.38 uur.*

ACTUALITEITSDEBAT over het energiebeleid van de Vlaamse Regering – 4 (2015-2016)

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het actualiteitsdebat over het energiebeleid van de Vlaamse Regering.

Het debat is geopend.

Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Voorzitter, geachte collega's, meer dan 10 procent: dat is ons doel tegen 2020. Dat is onze uitdaging. Vandaag halen we amper 5 procent. Ons aandeel hernieuwbare energie moeten we op vier jaar tijd verdubbelen. Na 2020 wordt de gevraagde inspanning nog groter.

Vlaanderen is dichtbevolkt, is een logistieke draaischijf, en heeft een energie-intensieve industrie die voor welvaart zorgt. Maar onze natuurlijke bronnen zijn beperkt. We beschikken niet over dezelfde mogelijkheden als Schotland, Zweden of Spanje. Toch zijn we ambitieus. *(Opmerkingen van Bruno Tobback)*

De voorzitter: Minister Tommelein zal zo komen.

Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: De collega's die minder geïnteresseerd zijn, kunnen misschien even naar buiten gaan. *(Applaus bij de N-VA. Opmerkingen van Joris Vandenbroucke)*

Bruno Tobback (sp.a): Het lijkt ons toch wat eigenaardig, voorzitter, los van het belang dat we aan de minister-president hechten, dat de kersvers aangeduide bevoegde minister van Energie aan het begin van dit debat gewoon niet aanwezig is. Ik weet niet of dat een symbolische betekenis heeft en aantoonst dat ook hij niets te zeggen heeft in deze regering. *(Opmerkingen)*

Het is op zijn minst ten opzichte van het parlement en ten opzichte van de regering een heel eigenaardig signaal om het actualiteitsdebat over energie te starten zonder dat de net ingezworen minister van Energie hier op de banken aanwezig is.

Minister-president Geert Bourgeois: Mijnheer Tobback, u laat mij starten. Ik neem aan dat u dan de beleefdheid en correctheid hebt om mij te laten uitspreken. U had die opmerking in het begin kunnen maken.

Ik garandeer u dat de minister van Energie hier zal zijn als het debat gevoerd wordt. Ik spreek namens de hele regering.

– *Minister Bart Tommelein betreedt het halfroond. (Applaus)*

Ik herhaal: Vlaanderen is dichtbevolkt, is een logistieke draaischijf, en heeft een energie-intensieve industrie die – laat het ons niet vergeten – voor heel veel welvaart zorgt. Maar onze natuurlijke bronnen zijn beperkt. We beschikken niet over dezelfde mogelijkheden als Schotland, Zweden of Spanje. Toch zijn we ambitieus. Toch zet deze Vlaamse Regering volop in op de omslag naar een koolstof-arme samenleving.

Enkele weken geleden gaven collega Schauvliege en ikzelf het startschot met onze eerste grote klimaattop. Op de tweede top in het najaar willen we concrete engagementen: van de industrie van de distributiesector, van de bouwsector, van de landbouwsector, van de logistieke sector, van onderzoek en ontwikkeling, van alle overheden. Dit vergt een breed gedragen engagement van de hele samenleving.

Als Vlaamse overheid nemen we het voortouw. Onlangs maakten we een budget van 300 miljoen euro vrij om voluit te kunnen investeren in eigen klimaatmaatregelen, om onze uitstoot drastisch te verminderen, om beduidend minder energie te verbruiken.

De uitdaging is te investeren in hernieuwbare energie, een belangrijk onderdeel in de transitie naar een koolstofarme samenleving. Daarom nemen we het engagement op ons om tegen 2020 in Vlaanderen zeshonderd windmolens energie te laten opwekken. Samen met Annemie Turtelboom hebben we daartoe reeds

belangrijke initiatieven genomen, om de vergunningen voor windmolens op een Fast Lanetraject te zetten.

Geachte leden, afgelopen vrijdag nam Annemie Turtelboom ontslag. Mede namens alle collega's dank ik Annemie voor haar inzet, haar collegialiteit en haar loyaleit als viceminister-president, minister van Financiën en Begroting en minister van Energie. In haar persconferentie verwees ze naar een belangrijke beslissing die eerstdaags diende te worden genomen over de biomassacentrale Bee in Gent. Na haar ontslag besliste de Vlaamse Regering haar bevoegdheden collegiaal uit te oefenen tot een nieuwe minister de eed zou hebben afgelegd. Dezelfde dag nog heb ik het advies, dat dateert van 14 april, opgevraagd bij het Vlaams Energieagentschap (VEA). Zaterdag hebben we dat advies ook gekregen. Op basis van dat advies besliste de regering maandag collegiaal dat, aangezien de noodzakelijke definitieve gegevens van de installatie door de steunaanvrager niet binnen de wettelijke termijn zijn aangeleverd, de voorlopige bandingfactor de jure vervalt en de actualisatie van de voorlopige bandingfactor zodoende geen voorwerp meer heeft.

Ik geef nog even een korte geschiedenis van het Bee-dossier. Op 30 september 2013 kende de toenmalige minister van Energie een voorlopige bandingfactor toe aan Bee Gent. Het VEA-advies oordeelt dat op het moment van de deadline van 21 februari 2016 het dossier van Bee als onvolledig moest worden beschouwd. De regering zag snel in dat ze dat negatieve advies van de administratie moest volgen. U begrijpt dat ik niet concreter kan ingaan op de inhoud gezien de grote graad van vertrouwelijkheid van het dossier, dat met toepassing van artikel 90 voor u ter inzage ligt bij mevrouw de griffier.

Voorzitter, geachte leden, het wegvallen van de biomassacentrale in Gent maakt onze doelstelling om meer dan 10 procent hernieuwbare energie te produceren er niet eenvoudiger op, wel integendeel. Het is goed daarover een debat te voeren. Het is een debat dat ons allemaal aanbelangt. Het is een debat over onze toekomst. Dit debat mag en moet gaan over de voor- en nadelen van bepaalde vormen van hernieuwbare energie, waaronder biomassa. Weet dat de vorige regering reeds in juni 2014 besliste om voortaan geen groenestroomsubsidies meer te geven aan grootschalige biomassa-installaties boven 20 megawatt. Uiteraard voorzagen we wel in een overgangsregeling voor die projecten die al een voorlopige bandingfactor hadden gekregen.

Als het gaat over het verlagen van elke belasting die kan worden verlaagd, vindt u in mij een medestander. Laten we echter eerlijk communiceren. Met de beslissing over Bee verdwijnt de heffing niet. De minister van Energie verleende in juli 2015 een definitieve bandingfactor aan Langerlo. Die geldt voor 36 maanden. Geen illusies, dus: nu we niet in de grootschalige biomassacentrale in Gent investeren, wordt de opdracht groter, en bovendien dringend, en dat wordt een zeer moeilijke oefening. We zullen dus op alle mogelijke alternatieve bronnen moeten inzetten, zoals zon, wind, groene warmte en diepe geothermie, en uiteraard hebben ook al die investeringen hun kostprijs. Bovendien moeten ook nog de schulden uit het verleden worden betaald.

Wat we met deze regering niet willen doen, is de factuur doorschuiven naar volgende regeringen, naar de volgende generaties, naar onze kinderen en kleinkinderen.

Na 2020 komen er bovendien nog zwaardere engagementen op ons af. Ik verwijs naar de Klimaattop in Parijs eind vorig jaar.

Laten we dus duidelijk zijn: we laten onze klimaatdoelstellingen, onze energie-doelstellingen niet los.

Collega Bart Tommelein, die ik bij dezen feliciteer – dubbel feliciteer – met zijn benoeming als viceminister-president van Financiën en Begroting en minister van Energie én met zijn verjaardag, zal een omvattend energieplan opmaken en een energietop organiseren. Bart, veel succes daarbij! (*Applaus*)

Collega's, ik zie in de discussies van de voorbije dagen een aantal positieve evoluties. Ik stel vast dat er in dit parlement, ook in de samenleving, een heel brede meerderheid bestaat, over de grenzen van meerderheid en oppositie heen, voor de realisatie van de klimaatdoelstellingen. Dat is bijzonder belangrijk. De uitdaging is nu om die vastberadenheid om te zetten in daden, in investeringen en in resultaten. Dat is de ambitie van deze Vlaamse Regering, en daar zullen zowel minister Tommelein als minister Schauvliege als de hele Vlaamse Regering bijzonder hard aan werken.

Tegelijk stel ik vast dat er ook bij burgers en bedrijven steeds meer voluntarisme groeit om mee de handen uit de mouwen te steken, om concrete klimaat- en energie- engagementen aan te gaan. Dat zal ook het doel zijn van de energietop die collega Tommelein zal organiseren.

Ik roep de Europese Commissie op om een tweede plan-Juncker te lanceren. Versterk daarmee de interconnectiviteit tussen de Europese lidstaten. Dit wordt dan een ongelooflijk lonende investering voor onze economie, voor ons klimaat, ook voor Europese solidariteit.

Collega's, over uw hoofden heen richt ik mij tot heel Vlaanderen. Ik verwacht actieve inspanningen, ik verwacht actieve engagementen van de industrie, van de logistieke sector, van de landbouw, van de bouwsector om te innoveren, om te investeren in hernieuwbare energie, in energie-efficiëntere productie, producten en gebouwen. Tienduizenden vierkante meter daken van industriële gebouwen, van distributiebedrijven, van warenhuizen zijn uitstekende plaatsen voor zonnepanelen. Ik verwacht – en ik doe een appel op de burgerzin – het engagement van iedereen, ook van onze ondernemers.

Ik richt mij ook tot alle Vlamingen: isoleer je woning, investeer in hernieuwbare energie, laat je verzet tegen windmolens varen. Ze maken deel uit van ons landschap. Zo bouw je mee, zo bouwen we allemaal samen, aan de toekomst van onze kinderen en aan de toekomst van onze kleinkinderen.

Vincere insieme. Samen winnen. (*Applaus*)

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Voorzitter, ministers, collega's, als de afgelopen politieke week een wielerkoers zou zijn geweest, dan is Annemie Turtelboom op vrijdag hard gevallen, dan hebt u, mijnheer Tommelein, geprobeerd om nog voor de start zo snel mogelijk uw achterstand op het peloton in te lopen – ik vermoed dat u een motortje in uw fiets hebt –, en dan heeft Geert Bourgeois, zonder veel medelijden, u gewoon de gracht ingereden. Mevrouw Rutten, de manier waarop u met mensen, met ministerposten en oekazes jongleert in de pers, de manier waarop u, om problemen op te lossen in uw partij, de boel in brand steekt, vind ik beneden alle peil. Mijnheer Bourgeois, mijnheer de minister-president, in plaats van u boven de politieke spelletjes te zetten en uw ploeg bij elkaar te houden, wat toch voor een regeringsleider nodig is, kiest u er eigenlijk voor om een van uw coalitiepartners openlijk te vernederen. Openlijk te vernederen. Mevrouw Rutten, mijnheer Bourgeois, als u zich binnenkort afvraagt waarom het vertrouwen in de politiek zo laag is, dan zou ik niet zo ver gaan zoeken.

Inhoudelijk. Als er één ding positief is aan de vaudeville van de afgelopen weken, dan is het wel dat het Vlaamse energiebeleid van deze Vlaamse Regering opnieuw

ter discussie staat, dat we vragen kunnen stellen en dat er een momentum is om het over een andere boeg te gooien, een momentum om een beleid te voeren dat veel rationeler is, veel slimmer, energie-efficiënter, veel betaalbaarder dan dat in het verleden.

Want uw Vlaams energiebeleid, beste Vlaamse Regering, zat eigenlijk op een dood spoor met de biomassacentrales. Vanwege de actualiteit vraagt mijn fractie u drie dingen. Eén: stop met de steun voor de grote biomassacentrales, in het meervoud. U kunt de Vlaming niet uitleggen dat als biomassa slecht is in Gent, het wel goed zou zijn in Genk. Met andere woorden, minister Tommelein, een van de eerste opdrachten die u moet doen, is vooral juridisch onderzoeken hoe we het contract in Genk kunnen stopzetten. U kunt aan de Vlaming niet uitleggen – en dat is ook niet uit te leggen – dat we hout en houtafval van de andere kant van de wereld naar Vlaanderen voeren en hier opstoken om er energie uit te winnen die we dan nog verkopen als groen en duurzaam. Dat is de eerste vraag vanuit de Groenfractie.

Vraag twee: schrap – en ik heb begrepen dat de minister en de Vlaamse Regering niet tot dat inzicht zijn gekomen – die onrechtvaardige 'Turteltaks', iets wat u trouwens zelf regelmatig vraagt in de pers, mevrouw Rutten. Minister-president, luister naar de Vlamingen. U moet ze niet alleen toespreken, u moet er ook naar luisteren. U krijgt niet uitgelegd dat elke Vlaming een oneerlijke vlaktaks van 100 euro moet betalen, los van zijn verbruik, los van de vraag of hij alleenstaand is of niet. Gezinnen en bedrijven, kleine bedrijven vooral, draaien op voor de factuur. De grote bedrijven laat u eigenlijk met rust. Uw taks is niet alleen ongrondwettelijk, uw taks treft ook een aantal mensen die u de dag van vandaag zou moeten sparen. Gebruik dat momentum. Schrap de 'Turteltaks'. Kom met een beter en eerlijker en rechtvaardiger systeem. Zorg, minister Tommelein, dat de 'Turteltaks' geen 'Tommeltol' wordt. Dat zou bijzonder jammer zijn.

De derde vraag die ik vanuit de Groenfractie voorleg: kom met het energieplan. U hebt het aangekondigd. Stop met het stop-and-gobeleid van de afgelopen jaren. Het draagvlak rond hernieuwbare energie is de afgelopen jaren afgebrokkeld. Afgebrokkeld door het klungelbeleid. Afgebrokkeld door een flipflopbeleid: dan gaan we voor het ene, dan voor het andere. Nochtans heeft hernieuwbare energie een geweldig potentieel. Er is nu misschien wat tegenwind, minister, maar een flandrien heeft daar eigenlijk geen last van. Die kan tegen de wind in. Kijk bijvoorbeeld naar Duitsland. Het succes van de Duitse Energiewende ligt in het betrekken van de burgers. Maar liefst 42 procent van de nieuwe energie-installaties is in handen van burgers, is in handen van gewone mensen. Betrokkenheid is belangrijk.

Minister, dit is wat ik van u verwacht: betrokkenheid en inspiratie. Als we zien hoeveel spaargeld er op spaarboekjes staat dat niet rendeert, dan is het uw en onze taak om de Vlaming over de streep te trekken en samen te investeren in hernieuwbare energie. Dat zijn zaken die u moet samenbrengen.

Werk ook de administratieve struikelblokken weg. Werk aan de Fast Lane. Ga snel, zet dat positief in. En ten slotte, zorg ervoor dat als ik energie produceer, ik dan ook aan mijn buurman energie kan leveren zonder dat ik moet voldoen aan de hoge, wettelijke eisen voor een distributienetbedrijf.

Mijn partij en mijn fractie zullen het u gemakkelijk maken. Dit zijn de drie eisen die ik heb geformuleerd: stop met de massale steun aan grote biomassacentrales; schrap de 'Turteltaks' en kom met een rechtvaardig, eerlijk systeem dat focust op rechtvaardigheid; kom met een goed Vlaams energieplan dat geen flipflopbeleid is, maar dat de komende jaren samen aanpakt.

Die drie zaken zal ik in een motie stoppen, en dan hoop ik, collega's, dat u dit volmondig, niet alleen in de pers maar ook hier, kunt steunen. Op die manier krijgt het Vlaamse energiebeleid van de Vlaamse Regering en van deze minister de wind mee. Als je wind mee hebt, dan fiets je een pak gemakkelijker. (*Applaus bij Groen en sp.a*)

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Beste collega's, sta me toe eerst een woord van dank uit te spreken aan Annemie Turtelboom voor de samenwerking die we hadden in de commissie en in het Vlaams Parlement. Het is belangrijk dit te kunnen zeggen, want achter iedere functie staat een mens, een persoon. Politiek kan inderdaad hard zijn en snel gaan. Het ontslag wordt geassocieerd met de 'Turteltaks'. Daar zal nog veel over worden geschreven. Die is inderdaad door Annemie Turtelboom als minister bevoegd voor de energie ingevoerd, maar vooral en uitsluitend om de schuld uit het verleden te financieren en weg te werken.

Daartegenover moeten er ook investeringen gebeuren voor de toekomst. We willen allen, kamerbreed, de klimaatdoelstelling halen tegen 2020. Dit betekent minder uitstoot, efficiëntere en meer hernieuwbare energie.

De voorzitter: Mijnheer Gryffroy, mag u onderbroken worden? Liefst niet? Nee? Leuk. Goed, gaat u rustig verder.

Andries Gryffroy (N-VA): De klimaatdoelstelling halen is niet gratis. Dat is een enorme uitdaging. Het is een verhaal van en-en-en-en-en. Daarvoor moeten we werken op alle fronten. Het eerste en belangrijkste front is de energievisie en het energiepact, dat moest worden gestart in september 2015. Die visie en dat pact moeten vooral weergeven waar we nu staan, waar we moeten staan in 2020, waar we willen staan in 2030 en in 2050. We moeten samen het traject uitwerken met alle mogelijke stakeholders om zo te komen tot een bindend iets.

Het tweede front is de energienorm. Hoe kunnen we in de toekomst correct de prijzen vergelijken tussen gezinnen hier en in het buitenland, tussen kmo's hier en in het buitenland en voor de grote industrie hier en in het buitenland? Slimme meters moeten dringend worden uitgerold. Ze zijn nog altijd niet vervat in een technisch reglement. Dan is er de hervorming van de regulator, het dossier restwarmte en groene warmte, waarover in de commissie al heel veel vragen zijn gesteld, maar waarover nog veel onduidelijkheden bestaan, vooral als het gaat over energieprestatieregelgeving.

Deze energieprestatieregelgeving moet dringend gemoderniseerd worden. Ze moet aangepast worden aan de toekomstige EU-richtlijn. Er is nood aan moderne, flexibele en dynamische tarieven. We kunnen niet langer leven met enkel een dag- en een nachttarief. De tarieven van de toekomst moeten volledig hervormd worden en rekening houden met capaciteit en de al dan niet beschikbaarheid van hernieuwbare energie. Het Klimaatfonds moet worden uitgewerkt. Het bevat veel goede elementen, zoals het voornemen van de Vlaamse overheid om haar eigen gebouwen aan te pakken en energie-efficiënter te maken, onder andere in samenwerking met het Vlaams Energiebedrijf.

Onze N-VA-fractie werkt daar hard aan mee. We hebben zelf ook al conceptnota's geschreven rond burgercoöperaties en crowdsourcing zoals ZonneDelen, of rond batterijtechnologie. We zijn op veel vlakken constructief, maar vragen tevens dat u dringend werk zou maken van uw energiebeleid. Onze fractie is voorstander van investeringen in duurzame technologie die kostenefficiënt is. Onze fractie wil investeren in energie-efficiëntie: in de toekomst moeten we het doen met minder en vooral slimmer.

Minister Tommelein, uw partij maakte het u niet gemakkelijk, de verwachtingen zijn nu hooggespannen. Ook onze verwachtingen zijn enorm. U moet een plan opmaken, weliswaar zonder de biomassacentrale van Gent en zonder dat het veel geld mag kosten, maar u zal op veel fronten moeten vechten, trekken en sleuren om dit gedaan te krijgen. We staan nog niet erg ver. U staat bekend als een man van daden, ik vraag u dus om dit aan te pakken en zo vlug mogelijk met een energieplan te komen.

De voorzitter: De heer Beenders heeft het woord.

Rob Beenders (sp·a): Collega Gryffroy, u ging nogal snel over de 'Turteltaks' heen en u verengde die meteen tot een maatregel om problemen uit het verleden op te lossen. Uiteraard moeten die opgelost worden, maar u vergeet te zeggen dat het grootste gedeelte van de 'Turteltaks' dient voor toekomstig beleid. Er zijn nu keuzes gemaakt om bepaalde uitgaven niet te doen, namelijk voor de biomassacentrale in Gent. De inkomsten van de 'Turteltaks' die in de begroting staan, dienden ook om die biomassacentrales te financieren. Er is nu gekozen om die subsidies niet uit te keren, wat volgens mij ook een goede keuze is. In uw betoog mocht die discussie over de 'Turteltaks' wat uitvoeriger uitgelegd worden. Daarom vraag ik het u nu expliciet. Bent u bereid om de 'Turteltaks' opnieuw op tafel te leggen, of bent u het ermee eens dat er meer dan 570.000 gezinnen meer dan 130 euro moeten betalen en dat er 20.000 gezinnen met 770 euro bijna een half maandloon moeten betalen aan 'Turteltaksen', terwijl 30 bedrijven in dit land 0 euro bijdragen om onze klimaatdoelstellingen te halen? U haalt opnieuw de middelen bij de Vlamingen, terwijl die al betaald hebben om de kerncentrales open te houden. De afschrijvingen zijn gebeurd en net nu ze winst maken, krijgen die bedrijven nog eens een belastingvermindering. De meerderheid heeft nu de kans om opnieuw te discussiëren over het energiebeleid. Legt u die 'Turteltaks' op tafel om ze eerlijker te maken of gaat u dat niet doen?

Andries Gryffroy (N-VA): U kunt achteraf het verslag van de werkzaamheden raadplegen en dan zult u zien wat ik exact heb gezegd. Ik heb gezegd: om de schuld uit het verleden te financieren en daartegenover om investeringen voor de toekomst te doen om de klimaatdoelstellingen tegen 2020 te halen: minder CO₂, energie-efficiënter en meer hernieuwbare energie. Ik denk dat dat duidelijk is, ja?

U gooit alles op één hoopje: nucleair, federaal, taksen, honderdduizenden gezinnen, enzovoort. Wij als N-VA-fractie zijn heel duidelijk: iedere heffing is 'as such' te veel. Maar ik ga de Vlamingen nu niet wijsmaken dat men ze zomaar eventjes kan verminderen. Ik wil eerst een duidelijk energieplan zien. Dat moet komen van de energieminister. Over dat plan zullen we discussiëren in de commissie en daarna in de plenaire vergadering. Daarover doet u eigenlijk geen uitspraak.

Rob Beenders (sp·a): Eigenlijk geeft u het antwoord, maar u handelt er niet naar. U zegt: ik wil eerst een plan en dan wil ik bekijken hoe het moet worden gefinancierd. U hebt vandaag inkomsten ingeschreven, rekening houdend met een biomassacentrale die u nu niet gaat toekennen. U kunt dus toch net zo goed vandaag beslissen om de 'Turteltaks' nu in te trekken en een nieuw plan te maken om onze doelstellingen te halen en dan beslissen over een eerlijke manier om die financiering te betalen. Dat is toch logisch.

Andries Gryffroy (N-VA): U zegt dat u iets wegneemt, u zegt niet hoe u de doelstelling zult halen, maar u zegt wel hoe u ze zult financieren.

Rob Beenders (sp·a): Ik zeg dat de financiering om de evolutie naar hernieuwbare energie te garanderen mogelijk te maken op een eerlijke manier moet gebeuren. U kiest ervoor om de dertig grootste industriële bedrijven nul euro te laten betalen om de transitie naar hernieuwbare energie mogelijk te maken. U

kiest ervoor om de gezinnen die al hebben bijgedragen om de kerncentrales af te betalen, opnieuw een taks op hun brood te leggen, namelijk de 'Turteltaks'.

Andries Gryffroy (N-VA): De vorige, zesde, staatshervorming, waar u aan meegewerkt hebt, heeft er inderdaad voor gezorgd dat die dertig Vlaamse bedrijven nog federaal aangesloten zijn op een hoogspanningsnet. Dat weet u even goed als ik.

Bruno Tobback (sp.a): Mijnheer Gryffroy, ik moet uw lef en uw moed bewonderen. Ik ben het met u eens. We zouden inderdaad wel een plan mogen hebben om vooruit te gaan, want als het gaat over hernieuwbare energie, over klimaatdoelstellingen, over het beleid dat we daarin kunnen bieden, is dit een opportuniteit om na de derde industriële revolutie, die we nooit hebben verkocht in Vlaanderen, de vierde industriële revolutie te doen. Dit is geen zaak van problemen, van moeilijkheden, of van lasten met de nadelen van hernieuwbare energiebronnen, zoals de minister-president daarnet zei. Dit zou een verhaal kunnen zijn van opportuniteiten, waar trouwens nogal wat vooruitstrevende bedrijven in Vlaanderen al maanden en al jaren om roepen en op zitten te wachten. Dus, ja, we hebben nood aan een plan. Maar u moet toch nogal lef hebben om daar te staan, op dit ogenblik, terwijl uw regering eigenlijk al twee jaar in functie is en nu hier met een uitgestreken gezicht op de tribune komt zeggen: weet u, nu hebben we nood aan een plan. U had al twee jaar nood aan een plan. Tijdens die twee jaar hebt u – ik zal het aan de heer Tommelein niet verwijten, maar wel aan u en de andere leden van deze regering – al op alle mogelijke manieren gechicaneerd, geremd, tegengewerkt, rondgedraaid ...

Ik ga één voorbeeld geven. Drie dagen geleden, zondag, hoorde ik de minister-president met heel veel aplomb zeggen: die biomassacentrales hebben we absoluut nodig. Maandag om vijf uur was diezelfde minister-president, als het was om de heer Tommelein zijn pennenzak te kunnen afpakken, bereid om op vijf minuten per elektronische ministerraad te zeggen: die biomassacentrales schrappen we.

Minister-president, ik zal me tot u richten. Dit beleid, in een sector die voor de toekomst van onze industrie, van onze energievoorziening, van onze samenleving en onze planeet zo cruciaal is, dit beleid is een windmolen. Het draait continu rond, maar het gaat geen millimeter vooruit. (*Applaus bij sp.a en Groen*)

Het allerergste is dat het verschil met de windmolen is dat die ten minste nog iets produceert. De windmolen produceert energie en elektriciteit. Het enige wat uw regering doet voor dat rondraaien, is aan de Vlaming facturen sturen waarvoor u niets in de plaats kunt zetten. Zeg nu eens aan al die Vlamingen die de afgelopen weken de factuur van de 'Turteltaks' hebben gekregen, wat u daar de voorbije twee jaar al tegenover hebt gesteld en of u in staat bent om er de volgende jaren iets tegenover te stellen. Het antwoord is neen. (*Applaus bij sp.a*)

Minister-president Geert Bourgeois: Mijnheer Tobback, als er iemand een slag van de molen heeft gekregen, dan is het wel de sp.a. (*Applaus bij de meerderheid*)

Ik zou in uw geval, samen met deze meerderheid en deze regering, vooruitkijken en vooral niet te veel de aandacht vestigen op het beleid dat u hebt gevoerd. (*Applaus bij de meerderheid*)

Op dit ogenblik betalen in Vlaanderen de gezinnen en de bedrijven meer voor de groene energiefactuur dan in de ons omringende landen zonder de recente bijkomende heffing. Dat is het gevolg van het beleid uit het verleden. Voor de zonnepanelen betalen we over de hele periode 14 miljard euro met eenzelfde resultaat in vermogen als de Bee-biomassacentrale die er door u is gekomen, die u hebt goedgekeurd. (*Applaus bij de meerderheid*)

Als die biomassacentrale in Gent wegvalt, dan betekent dit 2 miljard euro minder, maar met de lasten uit het verleden blijven we opgezaaid. Er was een energieplan. Of het sluitend was en of we de 10,3 zouden halen met een vorige regering, durf ik niet te zeggen. U zou wel de moed moeten hebben en zeggen dat u samen met andere partijen in de vorige regeerperiode een energieplan hebt ontwikkeld waarin twee belangrijke componenten zaten om aan hernieuwbare energie te komen, namelijk twee biomassacentrales die er absoluut moesten komen volgens de toenmalige minister van Energie. *(Applaus bij de meerderheid)*

Dat was Bee in Gent en die in Langerlo. Voor Langerlo is er ondertussen een definitieve bandingfactor. Er is hier het woord 'contract' gevallen. Aan diegenen die zeggen dat we er nu mee moeten ophouden en het moeten opblazen, stel ik voor om dat allemaal rustig te bekijken. De minister moet de kans krijgen om, vaststellende dat er in de samenleving voor het beleid waar u mee voor hebt gekozen – en ik druk me dan heel zacht uit – nauwelijks of geen draagvlak meer is, te kijken of er alternatieven zijn. Ik herhaal: welke alternatieven er ook komen, ze zullen geld kosten. Het equivalent van de beide biomassacentrales is 900 tot 1000 windmolens met een vermogen van 2,3 – en dan nog rekening houdend met een windverschil aan de kust en elders in dit land. Die zullen geld kosten. Die factuur moet betaald worden. Wees nu eens eerlijk, de Vlaming, de Vlaamse gezinnen en bedrijven betalen al meer dan in de ons omringende landen. Onze bedrijven zijn inderdaad niet competitief vanwege twee redenen: de loonkosten en de energiekosten. *(Opmerkingen van Bruno Tobback)*

Die moeten betaald worden. We hebben niet zoals u die 2 miljard opgepot, de prijzen bevroren en gezegd dat iemand het wel zal betalen. Alstublieft! *(Applaus bij de meerderheid)*

Ik dacht dat we in Vlaanderen een sociaaldemocratie hadden en in het zuiden van het land een socialisme. We weten dat ze daar zeggen dat de schulden vanzelf ontstaan en vanzelf weggaan. Maar blijkbaar zit u ook op die lijn. Welnu, dat is niet zo. Schulden verdwijnen niet vanzelf. Die moeten betaald worden. En wij nemen onze verantwoordelijkheid. Na 2020 komen er bijkomende inspanningen. In Parijs heeft de Europese Unie zich gecommitteerd tot 40 procent CO₂-reductie, tot 27 procent hernieuwbare energie en tot 27 procent energie-efficiëntie.

Wat wij gedaan hebben, met collega Turtelboom, is een zeer evenwichtige heffing. Dat is inderdaad niet op het verbruik, waarmee gezinnen en kmo's meer zouden betalen dan met de heffing, plus nog eens btw. En elke arme is er een te veel, maar we zitten in Vlaanderen gelukkig bij de beste van Europa, met 10 à 11 procent armen. Welnu, zij betalen maar 25 procent. Zij krijgen een reductie van 75 procent op die heffing. Zij moeten geen btw betalen.

En inderdaad, voor de heel grote bedrijven is er geen proportionering, want dan zijn we compleet uit de markt. Dan is de vraag: houden we onze welvaart in stand? Gaan we jobs blijven behouden hier? Of gaan we alle bedrijven weggagen? Wij moeten aan de competitiviteit werken.

Er is geen stop-and-gobeleid. Ik zeg dat ook ten aanzien van de vorige minister. Er is geen stop-and-gobeleid zoals in andere landen. Er is een consequent beleid, met altijd dezelfde manier van politiek voeren. De parameters zijn veranderd. En inderdaad, de subsidiëring voor de zonnepanelen is verminderd – wat mij betreft te laat, maar ze is verminderd. Het beleid is al die tijd consequent geweest. Dat was geen stop-and-gobeleid.

We stellen nu vast dat er geen draagvlak meer is voor de biomassacentrales, niet in de samenleving, niet in de politiek. Maar wees zo eerlijk om te zeggen dat u het geïnitieerd hebt, dat u de voorlopige bandingfactoren toegekend hebt, dat u dat beschouwde als een onderdeel om aan die hernieuwbare energie te komen.

Ik kan u stapels mails voorleggen van de mailwisseling op kabinetsniveau, om aan te tonen wie de drijvende krachten daarachter waren.

Laat ons vooruitkijken. Als u doorgaat met die spelletjes, dan bent u verkeerd bezig. Wij moeten in 2020 die doelstellingen halen, en dat zal alleen gaan met innoveren. Ik stel vast dat heel veel mensen daartoe bereid zijn, dat bedrijven daartoe bereid zijn. Met alle problemen die er in het verleden geweest zijn en de problemen die we nog zullen hebben, kunnen we er alleen komen als we consequent – de overheden, de bedrijven, de burgers – samenwerken. En houd uw spelletjes voor u. Dat is voor het verleden. (*Applaus bij de meerderheid en op de publiektribune*)

Bruno Tobback (sp.a): Ik stel met genoeg vast, en waarschijnlijk vele Vlamingen met mij, dat de meerderheid nog in staat is om één ding gezamenlijk te doen, en dat is in de handen klappen. (*Opmerkingen. Rumor*)

Eerlijk gezegd, minister-president, getuigt dit opnieuw van een poging om u hier met bluf bij uw eigen haren uit het moeras te trekken. U moet toch maar durven over spelletjes te praten ten opzichte van anderen, na wat er in de voorbije week en zelfs maar in de voorbije drie, vier dagen allemaal gebeurd is in uw eigen meerderheid, in uw eigen regering, in dit parlement. Niets daarvan lag aan de oppositie. Alles daarvan hebt u in uw regering gedaan: het schouwspel van uw inderhaast bij elkaar geroepen elektronische ministerraad, het schouwspel van het vertrek van mevrouw Turtelboom, de wisselende verklaringen op 24 uur tijd die alle richtingen tegelijk uitgingen door alle verschillende meerderheidspartijen. U moet toch wel lef hebben, na dat soort schouwspel dat u aan de burger tentoon hebt gespreid, om dan anderen van spelletjes te beschuldigen, minister-president.

En ik wil er desnoods nog op ingaan, want er is nog iets anders dat ik ongelooflijk straf vind. U geeft terecht aan dat de burgers en de bedrijven in dit land op heel wat vlakken te veel betalen voor energie. Maar ook daar weer: deze regeringscoalitie heeft in de afgelopen jaren de btw op elektriciteit en gas verhoogd, heeft in de afgelopen jaren de gratis levering van elektriciteit aan gezinnen afgeschaft voor iedereen, heeft het gedrocht van de 'Turteltaks' in iedereen zijn portemonnee en door iedere Vlaming zijn strot geduwd.

Dan achteraf komen klagen dat de prijzen van energie te hoog zijn in het land en dat wijten aan uw voorgangers: als dat geen spelletje is, dan is het in ieder geval onvoorstelbaar schaamteloos. Na wat er de afgelopen week gebeurd is in dit dossier, in deze voor de toekomst van onze economie cruciale sector, hebt u ieder elk geval over dit domein alle recht verloren om nog naar het verleden te kijken om de problemen van vandaag te verklaren. De problemen van vandaag creëert u zelf.

Minister-president, van die biomassacentrales zeggen we inderdaad dat ze ooit zijn opgestart, of geïnitieerd zoals u het noemt, onder een vorige regering, waar u trouwens ook deel van uitmaakte. Ik wil heel graag de mails uit die periode zien. Ik herinner mij dat er heel veel boeiende dingen stonden in de mails van de vorige regeringscoalitie. Maar u zat daar ook in, voor alle duidelijkheid. U schuift dat nu weg alsof u er niets mee te maken hebt.

We weten allebei – alleen wisten wij het een beetje eerder of waren wij een beetje eerder bereid om de conclusie te trekken – dat de situatie ten opzichte van toen veranderd is. Het feit dat ze geïnitieerd zijn, is één. Het feit dat een procedure in twee stappen u de gelegenheid geeft in deze legislatuur om die tweede stap niet toe te kennen, dat is ook een realiteit. Daartoe hebben we u al een jaar geleden opgeroepen. Neem de opportuniteit om daar neen tegen te zeggen, want in de geëvolueerde omstandigheden kan dit niet meer.

We hebben maanden geleden al gezegd dat u die 'Turteltaks' niet hoeft te heffen als u nu de beslissing zou nemen om te stoppen met die biomassacentrales. U hebt ze tot maandagavond met hand en tand verdedigd. Als we vandaag in de soep zwemmen waar u nu in zit, dan is dat van de makelij van uw eigen regering. U zou toch eens stilaan moeten beginnen om de woorden van minister Homans ter harte te nemen. De boodschap die zij met veel overtuiging in de eerste plaats stuurt naar iedereen die het moeilijk heeft in dit land, is namelijk: als het niet gaat, ligt het misschien aan jezelf en moet je in de eerste plaats daarnaar kijken. Misschien moet u dat voor deze regering, na wat u nu meemaakt, in de situatie waar u nu in zit, ook eens doen. In plaats van altijd de schuld op een ander proberen te steken, ligt het misschien wel aan u. Het ligt in dit geval zeker aan u. De tijd waarin u nog naar het verleden mocht verwijzen, minister-president, is na dit circus echt wel voorbij. Ga nu eens echt voluit, niet met woorden maar met daden.

De voorzitter: Mijnheer Tobback, sluit af alstublieft.

Bruno Tobback (sp.a): U vraagt actieve inspanningen, u vraagt serieuze engagementen van de industrie, van de burgers in dit land, van heel de samenleving, van alle sectoren. Ik citeer uit uw speech. Wat al die mensen, die burgers die de 'Turteltaks' betalen, al die industrie die wil investeren, al die ondernemers die vooruit willen, aan u vragen, is dat u ook eens een actieve inspanning en een actief engagement zou nemen, in plaats van alleen maar holle woorden. Minister-president, u trekt een heel mooie, statige façade op, maar daarachter staat alleen maar een soort van ruïne waar de kleuters elkaars pennenzak aan het afpakken zijn, want dat is wat de Vlamingen de afgelopen dagen hebben gezien. Niemand is nog bereid om daar zijn 'Turteltaks' voor te betalen. *(Applaus bij sp.a en Groen)*

Minister-president Geert Bourgeois: Ik begrijp dat collega Tobback het bijzonder moeilijk heeft om nog een discours te houden, om nog een pleidooi te ontwikkelen. Ik keer niet terug op wat ik heb gezegd. Ik denk dat ik heel afdoende geantwoord heb. Ik wil nog twee zaken beklemtonen.

Collega Tobback, ik heb op geen enkel moment gezegd dat ik voor biomassacentrales ben. Ik kan u de interviews tonen van de laatste week, waarin ik heb gezegd: "Ik zal er geen traan om plengen als dit niet doorgaat." Maar ik ben minister-president van de Vlaamse Regering. Wij leven in een rechtsstaat. Er waren voorlopige bandingfactoren toegekend aan Bee. Er is een definitieve bandingfactor toegekend in Langerlo. Wij gaan dus niet de cowboy spelen. De voorlopige bandingfactoren zijn toegekend onder de vorige regering. De definitieve bandingfactor is toegekend aan het einde van een normaal proces. Had Bee voldaan aan de voorwaarden, dan zaten we inderdaad voor een zeer moeilijke situatie. Maar we hebben, in tegenstelling tot wat u beweert, niet de kop in het zand gestoken, we zijn niet gevluht, we zijn zeer daadkrachtig geweest. We hebben een advies van VEA dat zegt: het dossier van Bee is niet oké. Onmiddellijk hebben we gezegd dat we er niet mee zouden doorgaan.

Ik wil wel nog eens heel duidelijk zeggen dat, als je de groene stroom van de biomassacentrales niet hebt, je voor andere stroom zult moeten zorgen en dat je die zelf zult moeten produceren. We kijken uit naar het plan dat minister Tommelein zal voorleggen en hebben er het volste vertrouwen in. Het zal waarschijnlijk een mix zijn van zon, geothermie, wind en allerlei innovaties, eventueel met aankoop. Het zal geld kosten. Dat is zo. Als u het omgekeerde beweert, dan maakt u de mensen iets wijs, mijnheer Tobback. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Collega's, ik ben het vandaag eens met de heer Gryffroy. Wat want zegt hij eigenlijk? Dat dit energiebeleid met haken en ogen aan elkaar hangt. Dat is wat u zegt. U hebt gezegd wat er niet is gebeurd en wat er het best

gebeurd zou moeten zijn. U bent de dragende partij in de regering. En u zegt eigenlijk: "Wij hebben niet kunnen doen wat we wilden doen." U hebt wel een paar interessante nota's geschreven, maar in de feiten, wanneer het op 'schaapscheren' aankomt, is er heel weinig gebeurd. Dat is wat ik vaststel.

Wat moet er gebeuren in Vlaanderen? Eerst en vooral moet er een energiepact worden gesloten. We hebben dat al een jaar geleden goedgekeurd in dit parlement. Er waren heel strikte deadlines vastgesteld, maar er is heel weinig tot niets gebeurd. Dat is een vaststelling: er is weinig gebeurd op dat vlak. Nul op tien.

Er moet duidelijkheid zijn rond de kernuitstap. Ik weet dat het niet onze bevoegdheid is. In dit parlement hebben we het debat gevoerd rond het belangenconflict dat we onze hernieuwbare doelstellingen heel moeilijk kunnen halen door het langer openblijven van de kerncentrales. Ook daarover zwijgt u. Het is echter wel een feitelijkheid. U negeert die, u keert die de rug toe en doet alsof er geen probleem is. Maar er is een gigantisch probleem.

Er moet verder ook werk worden gemaakt van de energie-efficiëntie. Door het langer openhouden van die kerncentrales is de energieprijs zodanig gedaald dat investeringen in energie-efficiëntie minder tot niet meer gebeuren. Ook dat is een realiteit waar we voor staan. Het wordt heel moeilijk om onze doelstellingen te halen.

Het is ook heel belangrijk om te investeren in onderzoek naar datgene wat er moet gebeuren op het vlak van energienetwerken en energieopslag. Ook daarin worden er veel te weinig middelen gestoken. Ik deel uw mening: er is heel weinig gebeurd, er zal nog heel veel moeten gebeuren. Ik vraag mij af wanneer dat zal gebeuren. Ik kijk met heel veel goesting en – nu nog – vertrouwen naar de nieuwe minister, om daarvan werk te maken. Maar als ik zie en hoor wat u nu hebt gezegd, mijnheer Gryffroy, sta ik daar toch heel sceptisch tegenover. (*Applaus bij Groen en sp.a*)

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik ben inderdaad niet gespecialiseerd in het scheren van schapen. (*Opmerkingen*)

Ik heb inderdaad gezegd dat de nieuwe minister van Energie, Bart Tommelein, een zware opdracht heeft gekregen van de regering, maar ook dat zijn partij het hem niet gemakkelijk heeft gemaakt. De verwachtingen, ook de onze, zijn enorm. Ik steek niet onder stoelen of banken dat het in de commissie Energie inderdaad vaak veel te traag ging en dat de vragen vaak opnieuw moesten worden gesteld om tot een eindbeslissing te kunnen komen. Ik steek dat niet onder stoelen of banken. Ik hoop dat er met deze man uit West-Vlaanderen – zelf kom ik ook uit West-Vlaanderen – een andere aanpak komt, waardoor we inderdaad zeer snel tot een energieplan kunnen komen waarin die zaken worden verwerkt.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Ik stel vast dat sp.a met haar betogen steeds weer in haar eigen voeten schiet. Dat is uw probleem, mijnheer Tobback. Maar u slaagt er wel in het steeds te doen uitdraaien op een rondje zwartepieten over wie nu wel of niet de hoofdschuldige is in het hele debacle. Ik vind dat spijtig, en de kijkers allicht ook.

U hebt natuurlijk gelijk wanneer u zegt dat de N-VA, de partij van de minister-president, in de vorige legislatuur mee het beleid heeft bepaald. Die vaststelling moeten we maken.

De minister-president beweert dat hij heeft gezegd dat hij blij zou zijn als we daar van af zijn. Ik heb hier de verslagen bij van de commissievergaderingen Energie

van januari en februari. In die verslagen trokken een aantal collega's, zoals de heer Gryffroy, maar ook de heren Schiltz en Bothuyne, het nut van de biomassa-centrale in Gent niet in twijfel, integendeel. Zelfs de heren Beenders en Danen lieten een kleine opening. Ik wil daaruit citeren indien nodig.

Alle collega's hebben altijd een onderscheid gemaakt tussen de centrale in Gent en de centrale in Langerlo. Nu is iedereen plots tegen, wellicht een beetje meesurfend op de verontwaardiging in de media. Het was trouwens geen mooi schouwspel, minister-president, wat we de afgelopen dagen hebben gezien.

Alle collega's waren te vinden voor de biomassacentrale in Gent, en zeker Open Vld.

Men gaat er hier van uit dat alle Vlamingen achter de klimaatdoelstellingen staan en bereid zijn daar persoonlijk iets voor te doen. Minister-president, ik kom vaak onder de mensen. Zij vragen om die 'Turteltaks' af te schaffen. Dat is trouwens ook wat uw voorzitter heeft verklaard, minister Tommelein. De 2 miljard euro die vrijkomt doordat de biomassacentrale in Gent er niet komt, zou worden gebruikt om de 'Turteltaks' te verminderen. Dat is ook wat voormalig minister Turtelboom in de commissie meermaals heeft gezegd. Nu zegt u dat dat geld wordt gebruikt voor nieuw beleid. Minister-president, als u zegt dat de 'Turteltaks' niet zal worden verlaagd, is dat dan een standpunt van de voltallige Vlaamse Regering? Tijdens het weekend hoorden we toch iets ander. Als u zegt dat het kostenplaatje niet kan worden verlaagd, spreekt u dan namens de hele Vlaamse Regering?

Mijnheer Gryffroy, er zijn al contracten windenergie op zee en windenergie op land. Tot 2038 zijn er op Vlaams en op federaal niveau voor 30 miljard euro contracten afgesloten voor alternatieve energie. Bent u van mening dat dit telkens opnieuw moet worden afgewenteld op de burger, op de eindverbruiker?

Andries Gryffroy (N-VA): Ik wil even ingaan op de uitspraken die zijn gedaan in de commissie waarbij er bij de heer Schiltz maar ook bij de oppositie een vrij grote eensgezindheid bestond dat puur technisch bekeken Langerlo en Max Green, een oude kolencentrale die is omgebouwd met pellets en die een heel laag elektrisch rendement heeft, totaal niet kunnen worden vergeleken met het project Bee, dat met houtafval zou werken en een hoog elektrisch rendement en de mogelijkheid tot een warmtenet zou hebben. Maar er is een negatief advies gekomen waar we ons naar moeten schikken.

Ik heb ook heel duidelijk gezegd dat die heffing dient voor de schuld, voor de investering in de toekomst, om de klimaatdoelstellingen te halen, de CO₂-uitstoot te verminderen, de energie-efficiëntie te verhogen en de hernieuwbare energie op te trekken tot het vereiste peil.

U spreekt over 30 miljard euro. Ik denk dat de boodschap van de minister-president en van iedereen in de meerderheid is dat wanneer we willen overstappen naar een nieuwe energietransitie, dat niet vrijblijvend zal gebeuren, zoals sommigen beweren. De vraag is hoe dat geld democratisch eerlijk moet worden verdeeld. Er is al een aanzet gegeven maar voorts wachten we op het energieplan van minister Tommelein.

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

Hermes Sanctorum-Vandevoorde (Groen): Minister-president, mijnheer Gryffroy, ik heb respect voor voortschrijdend inzicht. Dat getuigt van moed omdat het politieke geheugen vrij kort is. Ik herinner me de hevige debatten van een aantal jaren geleden in de commissie Energie met toenmalig energiespecialist Liesbeth Homans, nu viceminister-president. Haar betoog was, en corrigeer me als ik fout ben, dat biomassa de toekomst is omdat het de meest kostenefficiënte oplossing is. Open Vld hield hetzelfde betoog.

Dus, het spijt me, collega's, het is nu heel gemakkelijk om te verwijzen naar sp.a en de toenmalige minister. Maar kijk ook eens in eigen boezem. Jullie hebben het signaal gegeven aan investeerders in Vlaanderen dat in biomassa moet worden geïnvesteerd. Dat was een foute keuze. Wij hebben dat toen ook gezegd. Zon, wind en geothermie: dat is de enige duurzame toekomst omdat biomassa heel wat nadelen heeft, niet alleen financieel, maar ook op het vlak van duurzaamheid.

Ja, er wordt vandaag maar één mogelijke conclusie kamerbreed gesteund. Er moet een energieplan komen. We hebben tijd verloren, maar er moet een energieplan komen met duidelijke keuzes. Minister-president, dit is niet alleen een oproep voor de Vlamingen en de ondernemingen, er moeten ook engagementen komen van de overheid zelf.

Bruno Tobback (sp.a): Mijnheer Gryffroy, ik heb een heel concrete vraag. Er is toch iets mysterieus voor mij. U staat met veel overtuiging te zeggen dat het energiebeleid in de toekomst geld gaat kosten en dat er middelen nodig zijn voor het toekomstige beleid. Tot daar ben ik het eens. Maar dan zegt u: 'En dus moeten we die 'Turteltaks' hebben.' *(Opmerkingen van Andries Gryffroy)*

Mijnheer Gryffroy, ofwel hallucineer ik ofwel hebt u een heel kort geheugen, maar nog geen twee minuten geleden zei u dat we die middelen nodig hebben en dat die heffing er dus zal blijven. Dat zeggen trouwens alle leden van de meerderheid.

Ik heb een heel simpele vraag. Er zijn heel veel domeinen waar we in de toekomst moeten investeren en waar we het allemaal over eens zijn dat we erin moeten investeren, dat het absoluut noodzakelijk is om te investeren. Maar als we samen beslissen om scholen te bouwen en daarin te investeren, hebben we geen 'Hildeheffing'. Waarom moet het volgens deze meerderheid, als het om energie gaat, om hernieuwbare energie, om de toekomst van onze industrie, met een aparte, en liefst zo onrechtvaardig mogelijk verdeelde taks gebeuren, die iedereen op zijn bord krijgt, in plaats van dat, zoals met alle andere toekomst-investeringen, te doen met rechtvaardige belastingen en echte investeringen? Dat is een heel simpele vraag. *(Opmerkingen van Matthias Diependaele)*

Mijnheer Diependaele, u mag dat nu heel luid roepen, maar u mag nu echt niet meer denken dat u nog één mens in Vlaanderen kunt overtuigen van het feit dat de 'Turteltaks' geen belasting is. Ofwel ziet u nu echt wel spoken, ofwel hallucineert u. Dit is een taks zoals alle andere taksen, en een heel onrechtvaardige. Stop met die huichelarij. *(Applaus bij sp.a en Groen)*

Andries Gryffroy (N-VA): Mijnheer Tobback, ik wil u erop wijzen dat u mij waarschijnlijk nooit hebt kunnen betrappen op het gebruik van het woord 'taks'. Nooit. U mag er alle verslagen op nakijken. Net zomin heb ik het woord 'factuur' gebruikt. We spreken hier, voor alle duidelijkheid, over een heffing. Ik spreek niet over de rest. Het is een kwestie van eerbied voor mensen, en misschien functies, die erachter staan. *(Opmerkingen van Bruno Tobback)*

Mijnheer Tobback, ik heb u laten uitspreken. En ik spreek veel korter dan u.

Er zijn maar twee mogelijkheden. Inderdaad, de les moet zijn dat men veel transparanter moet werken, ook in de communicatie. Ofwel heb je een systeem zoals bijvoorbeeld de energieheffing, ofwel haal je het uit de algemene middelen. Maar andere methodes zijn er niet. Ik wil morgen gerust met mijn twee handen de kans aangrijpen om die heffing te verminderen. Maar: 'Show me the money!' Wijs mij het plan om aan te tonen dat je dat kunt doen. Maak de Vlamingen niets wijs. Anders zit je inderdaad in de problemen. Dat is misschien typisch iets voor jullie, dat jullie heel veel plannen uitvoeren en achteraf met de factuur komen. Daar willen wij niet aan meedoen. *(Applaus bij de N-VA en van Lionel Bajart)*

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Voorzitter, collega's, ministers, beste minister Tommelein, ik wil u namens de voltallige CD&V-fractie feliciteren, eerst en vooral met uw verjaardag, en uiteraard ook met uw nieuwe functie: het mooiste verjaardagscadeau dat u zich ongetwijfeld had kunnen wensen.

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: U daagt me uit, mijnheer Bothuyne. Wel, vanavond geef ik twee vaten in mijn herberg in Oostende. U bent welkom. (*Applaus*)

Robrecht Bothuyne (CD&V): De appetijt van de collega's hier kennende, zult u met twee vaten niet toekomen. Goed, het zal een mooi feestje worden. Ik hoop dat uw energiebeleid ook mooi wordt.

Daarover ging het de voorbije dagen nogal hard: 'to biomass or not to biomass'. Het schouwspel had echter bitter weinig te maken met energiebeleid en veel met politieke berekening en vaak misrekening. Zo'n pingpongspel kunnen we missen in ons energiebeleid. Daarom neem ik dit debat graag te baat om u nog eens onze ideeën over een Vlaams energiebeleid toe te lichten.

Minister, u hebt de voorbije dagen al veel gezegd, zelfs voor u de eed had afgelegd naar het schijnt, en volgens sommigen zelfs wat te veel. Maar één zaak heb ik onthouden. U wilt een globaal energieplan. Dat vind ik fantastisch. Wij pleiten al jaren voor een energiepact. Dat is ondertussen kamerbreed ondersteund. Elke partij hier wil een Vlaams en federaal energiepact. En er is goed nieuws: het staat zelfs in het Vlaams en het federaal regeerakkoord!

We hebben in Vlaanderen en België nood aan een energievisie op lange termijn. Dat hebben de voorbije dagen opnieuw pijnlijk duidelijk gemaakt. Het Planbureau berekende dat er tegen 2050, de komende 35 jaar, 78 miljard euro aan investeringen nodig zijn in de elektriciteitsproductie in ons land. We zullen alleen voldoende investeerders vinden als we hun een rechtszeker kader bieden, goed onderbouwd. Energie verdraagt geen flipflopbeleid.

We moeten daarom in overleg gaan met alle betrokkenen – ik was blij met de aankondiging van de energietop die eraan komt – een overleg met energieproducenten en -consumenten, het bedrijfsleven, netbeheerders enzovoort. Alleen zo kunnen we tot een breed gedragen energiepact komen. Bovendien moeten we ons inschakelen in het Europese project om tot één energie-unie te komen.

Voor ons speelt het energiebeleid zich af op twee niveaus. Het ene niveau is de decentrale productie van hernieuwbare energie. Daar bent u aan zet, minister. Dit gaat zowel over de productie van elektriciteit als het gebruik van warmte: elektriciteit of warmte uit wind, uit zon maar ook uit waterkracht, biomassa, geothermie of biogas. Het realiseren van de doelstelling van 10,5 procent tegen 2020 is volgens ons het strikte minimum. We twijfelen ook niet aan het klimaatprobleem, zoals sommige federale excellenties blijkbaar doen. Wij willen dat Vlaanderen een ambitieuze bijdrage blijft leveren aan de Europese doelstelling, ook na 2020.

Bovendien staan we voor een gigantische uitdaging: in 2025 moeten we de kernuitstap realiseren en kernenergie vervangen door zo veel mogelijk groene energie. Minister, u bent een groene liberaal, zegt u zelf – ik kan me dat niet zo goed voorstellen. U krijgt hierbij de kans om de wereld te tonen hoe dat er concreet uitziet.

Het andere niveau is het Europese. Wij willen een echte Europese energie-unie. Daarbij moet ons land, met Elia als vlaggenschip, een cruciale draaischijffunctie opnemen. We willen dat België en Vlaanderen het kloppend hart worden van een

Europees netwerk, dat ervoor zorgt dat we de goedkoopste groene elektriciteit hier krijgen: zon uit het zuiden, wind uit Duitsland of waterkracht uit Scandinavië. Alleen zo kunnen we duurzame en betaalbare energie garanderen!

De voorbije jaren is er al kostbare tijd verloren. Daarom moeten we nu snel een breedgedragen energiepact sluiten, niet alleen op Vlaams niveau, maar ook met de federale collega's. Minister Tommelein, als ex-staatssecretaris hebt u ongetwijfeld goede contacten met die federale collega's. Het is van groot belang dat u op korte termijn contact opneemt met uw federale collega van Energie Marghem om een gecoördineerd beleid uit te stippelen, een effectief becijferd energieplan voor te leggen en een pact te sluiten met het brede veld.

U zult daarvoor op de constructieve medewerking van CD&V kunnen rekenen. Een belangrijk aandachtspunt hierbij voor ons is dat die hernieuwbare energie op een zo goedkoop mogelijke manier geproduceerd wordt. Zo kan werk worden gemaakt van een verlaging van de energieheffing en kunnen de uitwassen vermeden worden, zoals elektrische verwarming die op dit moment te hard wordt afgestraft.

Dat alles moet dus het doel zijn van uw werk de komende weken en maanden: één globaal, becijferd plan. Collega's, laten we het energiedebat uit het populisme trekken. Laten we het zwartepieten stoppen en werk maken van een gecoördineerd, becijferd plan dat op een betaalbare en duurzame manier in energie voorziet voor onze gezinnen en bedrijven. U kunt alleszins op ons rekenen. *(Applaus bij de meerderheid)*

Björn Rzoska (Groen): Mijnheer Bothuyne, een kleine vraag, zodat ik het goed heb begrepen en er straks geen misverstanden over bestaan: hebt u nu gezegd dat voor u een verlaging van de energieheffing – u mag het geen 'Turteltaks' noemen – kan?

Robrecht Bothuyne (CD&V): Wij willen op een zo goedkoop mogelijke manier zo veel mogelijk groene stroom. We vragen daarvoor aan de minister een becijferd plan, en op basis daarvan kunnen we werk maken van een verlaging van de energieheffing.

Johan Danen (Groen): Mijnheer Bothuyne, ik heb ook nog een vraag voor u, een simpele vraag. Ik heb u horen zeggen dat we al veel te veel tijd hebben verloren. Kunt u dat een beetje specificeren?

Robrecht Bothuyne (CD&V): Mijnheer Danen, de afgelopen twee jaar hebben we met de regelmaat van een klok de minister van Energie ondervraagd over het afsluiten van een energiepact en het uitwerken van een energievisie. U hebt dat ook gedaan. Alle fracties hebben daarvoor samen hier een voorstel van resolutie goedgekeurd, vorig jaar in juni. Wat ons betreft, had het dus sneller moeten gaan. Wat ons betreft, hadden we op dit moment al een energievisie en een energiepact moeten hebben. Helaas is dat niet het geval. We stellen dat samen met u vast, maar ik stel ook vast dat deze regering daar prioritair werk van wil maken, dat er een energietop komt en dat minister Tommelein straks een goed becijferd globaal energieplan aan ons zal voorleggen. Ik kijk daar zeker naar uit. *(Applaus bij CD&V)*

Johan Danen (Groen): Waar zit de vertraging dan? Ik hoor de heer Gryffroy zeggen dat het energiebeleid hier met haken en ogen aan elkaar hangt. Ik hoor u zeggen dat we veel te veel tijd hebben verloren. Waar ligt dat dan aan? Waar waren jullie dan, als twee dragende partijen binnen de regering de jongste twee jaar? Ik vraag me af hoe het komt dat we zoveel tijd hebben verloren.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Mijnheer Danen, ik apprecieer uw poging om opnieuw naar het verleden te kijken. Ik stel voor dat we naar de toekomst kijken.

Daar ligt de uitdaging om ons energiebeleid daadwerkelijk vorm te geven. Ik hoop dat we dat in een partnerschap van meerderheid en oppositie samen kunnen doen. Die uitgestoken hand hebt u. Ik hoop dat u ze aanneemt.

Rob Beenders (sp·a): Mijnheer Bothuyne, ik ben blij dat u de verlaging van de energieheffing op tafel legt, maar u hoeft niet te wachten op een becijferd plan. U kunt vandaag die energieheffing ook al eerlijker maken, ervoor zorgen dat die bijdrage van die 'Turteltaks' niet voor 60 procent door de gezinnen moet worden gedragen. Waar wacht u dus op? U kunt er beter nu al voor zorgen dat de 'Turteltaks' wordt teruggetrokken, dat die eerlijker wordt gemaakt, en als er dan een plan komt waarbij er financieringsnoden zijn, dan komt u met een nieuw voorstel naar het parlement. Wacht dus niet op dat plan. Trek het terug, maak het eerlijk en doe dat vandaag. *(Applaus bij sp.a)*

Robrecht Bothuyne (CD&V): Collega Beenders, u geeft net een voorbeeld van wat we moeten vermijden, namelijk flipflopbeleid, waarbij de ene dag het ene en de andere dag het andere wordt gezegd. Ik denk dat we eindelijk werk moeten maken van een goed becijferd plan, dat ervoor zorgt dat we op een betaalbare manier hier duurzame energie kunnen krijgen. Daar zal een prijskaartje aan vasthangen en we willen dat zo laag mogelijk houden voor onze gezinnen en onze bedrijven, maar eerst het plan en dan de factuur. *(Applaus bij CD&V)*

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

Koen Van den Heuvel (CD&V): Mijnheer Beenders, we moeten u eigenlijk dankbaar zijn omdat u dit zegt, want dat is nu typisch socialistisch gedrag: de huid van de beer verkopen voor hij is geschoten. Eerst alles naar beneden en dan gaan we zien wat we doen. *(Applaus bij de meerderheid)*

Als u een beetje eerlijk zou zijn, dan zou u zich moeten verontschuldigen voor het feit dat de biomassacentrale werd geïnitieerd in het Vlaamse energiebeleid door de collega die nu niet meer naast u zit, maar daarnet wel. Verontschuldigingen zijn op hun plaats als u meent dat de biomassacentrales voorbijgestreefd zijn. *(Applaus bij de meerderheid)*

Rob Beenders (sp·a): Collega Van den Heuvel, goed geprobeerd, maar als het erover gaat de huid te verkopen voor men de beer heeft geschoten: u bent nu de gezinnen al aan het vragen om te betalen, zonder dat u hier een plan hebt liggen. *(Opmerkingen)*

En, niet onbelangrijk als het over de cijfers gaat, het was minister-president Bourgeois die in dit parlement tijdens het actualiteitsdebat over de energieheffing heeft gezegd dat er 7,2 miljard euro nodig is voor toekomstig beleid, en dat daarvoor de energieheffing dient.

Het is dat toekomstig beleid waarover we discussiëren, waarbij we het vandaag toch al over één ding eens zijn, namelijk dat de biomassacentrale in Gent niet gefinancierd moet worden. U hebt die middelen dus niet meer nodig, trek die 'Turteltaks' in, maak hem eerlijk en zorg dat ook die dertig grootste bedrijven in ons land die vandaag nul euro betalen, ook een bijdrage leveren om de transitie naar hernieuwbare energie tegen 2020 te halen. Dat is toch niet moeilijk!

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Collega's, ik ben blij met de beslissing van de Vlaamse Regering om een einde te maken aan de steun voor grote biomassacentrales. Het stoppen van de steun aan dergelijke installaties, het stoppen van die manier van subsidiëren, luidt het einde in van een tijdperk, het einde van het energiebeleid uit het verleden. Dat was een energiebeleid waarbij puin op

puin werd geladen, waar om de andere minister een nieuwe technologie als heilige koe verheven werd. Wat dan de factuur betreft – collega's van de sp.a, niet ons probleem – die is voor de volgende regering. Engagements aangaan met een blinde en structurele subsidie voor meer dan tien of twintig jaar, legt altijd een strop om de nek van de volgende regering. Daar passen wij dus voor, dat hebt u begrepen, dat heeft deze regering begrepen.

Collega's, het is niet omdat we vandaag die strop lossnijden, dat er ineens een zak van 4 miljard euro uit de lucht komt gedonderd, die we om het eerst opnieuw zouden moeten beginnen uitgeven met nieuw beleid, dat is ook niet correct. Ja, wij hebben doelstellingen, zeker en vast. Ik heb hier op deze tribune de minister-president en de voltallige regering aangemaand, opgejaagd, om zeker en vast engagements aan te gaan, om te zorgen voor een stevig en goed klimaat. We hebben een Klimaattop in november, er wordt een energievisie uitgerold en, collega's, ik zei het al: geen minister die een magische oplossing uit zijn hoed tovert, maar een energievisie. We hebben in dit regeerakkoord kunnen lezen dat we zullen zoeken naar een breed gedragen langetermijnvisie. Dat is een radicale breuk met het verleden. Niet de willekeur van één minister, maar een breed gedragen visie waar ook bedrijven, burgers, organisaties, politici hun verantwoordelijkheid zullen moeten nemen. Zij zullen kunnen meewerken, mee kunnen denken aan het plan van de toekomst, maar daarin ook hun verantwoordelijkheden moeten opnemen. Dat is wat deze regering doet, collega's, ze bouwt aan die visie, en die energievisie kan de weg wijzen naar een schone, betaalbare en zekere energie.

Het is enkel door op die manier te werken dat we zeker zijn dat het in een volgende regering weer niet allemaal opnieuw om zeep zal gaan, collega Tobback. Wat ons betreft, willen wij onze verantwoordelijkheid nemen, dat is wel duidelijk. Ons aandeel bestaat erin het pad te effenen, de schulden uit het verleden weg te werken.

Collega Beenders, u kunt blijven roepen en tieren dat de energieheffing niets anders is dan een vermomde belasting om toekomstig beleid te financieren. Dat is oneerlijk, het is onjuist.

Rob Beenders (sp.a): Toekomstig beleid financieren, dat zijn gewoon de woorden van de minister-president in dit halfroond. Hij heeft letterlijk gezegd dat 7,2 miljard euro nodig is voor toekomstig beleid. Dat heb ik niet gezegd, dat heeft de minister-president gezegd. Ik kan u het citaat geven als u wenst, zoek het verslag op. Er zijn duidelijk uitspraken gedaan over de middelen die gebruikt zullen worden voor toekomstig beleid: 7,2 miljard euro.

U doet toespraken over het energiebeleid van de toekomst en u geeft aan dat het er zal komen en dat we daar met veel enthousiasme naar moeten uitkijken. Welke engagements kunt u ons vandaag geven dat het er ook effectief komt? Ik herinner mij dat we in dit halfroond een goed jaar geleden al een resolutie hebben aangenomen. De afspraak was dat er in september 2016 een energiepact op tafel zou liggen, uitgevoerd met werkgroepen, bottom-up, alles wat u maar wil, samen met uw federale collega's. Vandaag is er niets meer of niets minder dan een tijdstabel en is er niet één stap gezet met de federale collega's, er zijn geen werkgroepen geïnstalleerd, er is niets. Welke garanties geeft u dat er nu effectief een plan komt op korte termijn? Hebt u zicht op de timing daarvan?

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Mijnheer Beenders, u hebt niet goed geluisterd. Ik denk dat de voltallige regering, ook bij monde van de nieuwe minister van Energie, duidelijke engagements in die zin is aangegaan. Mevrouw Turtelboom heeft al een aantal verkennende stappen gezet voor dat traject. Ik zeg u net: er komt een energievisie, breed gedragen, en al die vragen zijn al gesteld in de commissie. U weet dat dit traject lopende is.

Collega's, de essentie van de toekomstige energievisie zal er een zijn om onze doelstellingen te bereiken met zo weinig mogelijk geld te verkwisten. Het moet zo goedkoop mogelijk. Elke ton CO₂ die we kunnen besparen, moeten we besparen, maar wel liefst aan de laagste prijs. Want energiebeleid, collega's, hoeft niet te betekenen geld uitdelen en geld verkwisten. Het hoeft helemaal niet zo. Het staat vandaag in de kranten: tal van professoren tonen aan dat je ook een transitie naar duurzame energie kunt maken zonder dat het een arm en een been moet kosten. Schulden uit het verleden wegwerken, dat kan niet zonder dat het een arm en een been kost. Daar hebben de collega's wel voldoende aan meegewerkt.

Beste vrienden en collega's, waar het op aankomt, is ervoor te zorgen dat we een duidelijk kader afbakenen, dat we innovatie stimuleren, dat we ook kleine initiatieven van mensen die van goede wil zijn en die wel zonnepanelen op hun dak willen leggen, die wel met hun wijk willen nagaan hoe ze energie kunnen besparen, ondersteunen. We moeten dat soort ondernemerschap stimuleren en alle kansen geven. Dan ben ik ervan overtuigd dat groene of propere en betaalbare energie en zekere energie niet een schaduw, een schandvlek, een schuldenberg hoeft op te leveren maar kansen en vrijheid zal bieden. *(Applaus bij de meerderheid)*

Björn Rzoska (Groen): Mijnheer Schiltz, u zei daarnet nogal plastisch dat het niet is omdat Gent wordt gesloten dat er 2 miljard euro uit de lucht komt gevallen. U hebt het daarnet – indirect – ook gehad over Genk, want u had het over een bedrag van 4 miljard euro. Misschien kan collega Rutten zelf wel antwoorden, maar ik heb hier citaten op Twitter waarin uw voorzitter zegt: "Logisch dat de energieheffing naar omlaag gaat. Aanpassing daarvan. Ik ga de uitdaging graag aan."

Eigenlijk wordt daarbij ook gezegd: als Gent en Langerlo sluiten, komt er wel degelijk budget vrij. Mijn vraag aan u is: hoe rijmt u die uitspraken met het feit dat u zegt dat het geld eigenlijk nodig is om iets anders te doen? Gaat die 'Turteltaks' naar beneden want dat is wat de Vlamingen willen weten? Na de sluiting of na de schrapping van Gent wil de Vlaming eigenlijk weten hoe het zit met die 'Turteltaks'. Ik hoor het graag uit uw mond. Want uw voorzitter heeft – en dat heeft de heer Gryffroy ook gezegd – een zeer, zeer grote opdracht bij minister Tommelein gelegd. Hij zal die 'Turteltaks' naar beneden moeten halen. Eigenlijk had het al gebeurd moeten zijn, want u hebt al geschrapt. Mijn vraag aan u is: hoe zit het daar nu mee?

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Ik zal u zeggen, collega Rzoska, dat wat mevrouw Rutten en ik zeggen, exact hetzelfde is. Wij willen die heffing naar beneden krijgen, hoe rapper hoe liever. *(Applaus bij Open Vld)*

Maar u weet ook dat door het schrappen van de steun aan de centrale in Gent, wij een cheque hebben vermeden die in de toekomst zou worden geïnd. Daarmee hebben we vandaag nog geen extra geld waarmee we die heffing naar beneden kunnen halen. Vandaag wordt de heffing gebruikt om schulden uit het verleden te delgen. Wij vermijden uitgaven in het verleden, wij vermijden een cheque uit te schrijven waarvan we niet weten of de rekening gedekt is. Dat is een heel ander energiebeleid dan wat we uit het verleden gewoon zijn.

Ik zeg u zeer concreet: ja, de omslag naar hernieuwbare energie en de klimaatdoelstellingen halen, willen wij zeker, maar dat hoeft niet te betekenen dat het geld dat vrij zou komen door de biomassacentrales te schrappen, allemaal naar dat beleid moet gaan. Het moet zo goedkoop mogelijk zijn. Het moet zo innovatief mogelijk zijn. Het moet zo economisch mogelijk zijn. *(Applaus bij de meerderheid)*

Björn Rzoska (Groen): Mijnheer Schiltz, ik ga voor een deel mee in uw redenering, maar er is één ding waar u geen antwoord op geeft. We weten – en u weet dat evengoed als ik – dat er eigenlijk ongeveer 2 miljard euro van de 'Turteltaks' is voorbehouden voor de afbetaling van de schulden uit het verleden. Dat moet worden

opgelost. Het betekent dat een groot deel van die 'Turteltaks' op dit moment naar nieuw beleid gaat. U schrapt nu de steun aan een biomassacentrale in Gent. Uw voorzitter heeft zelf zeer hoog ingezet met te zeggen dat als dat gebeurt – en de Vlaamse Regering heeft dat nu beslist –, de energieheffing naar beneden kan. Nu zegt u opnieuw aan die Vlaming: gelieve even te wachten, we halen wel al het geld op maar we weten eigenlijk niet goed wat we ermee gaan doen.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Collega Rzoska, u hebt het de afgelopen twee uren voortdurend geprobeerd, maar het is niet juist. Het is manifest niet juist. Het geld dat vandaag wordt opgehaald, wordt integraal gebruikt om de schulden die vandaag openstaan, af te lossen.

Bruno Tobback (sp.a): Mijnheer Schiltz, stop met zo rond de brij heen te draaien. Iedereen weet dat dat niet waar is. Zoals ik nooit, ook niet in de voorbije jaren, zo laf ben geweest om niet te erkennen dat er inderdaad op een bepaald ogenblik over subsidiëring van zonnepanelen is gepraat en dat daar dus een oplossing voor moest worden gevonden, zo zouden u en uw partij- en coalitiegenoten ook even moedig moeten zijn en klaar en duidelijk aan de Vlaming zeggen dat een groot deel van wat u nu aan heffing int, daar niets mee te maken heeft en dient voor nieuw beleid. Een aantal mensen hier hebben dat ook al gezegd, zij het iets omfloerster en in een poging het te verstoppen achter een verwijzing.

Dat is vandaag het probleem van deze regering en deze coalitie. Het verwondert me van een liberaal. Wat u ook verdedigt met die heffing of taks of hoe u het ook wilt noemen, u bent aan de Vlaming een heffing aan het opleggen zonder dat u zelfs maar kunt zeggen waarvoor dat moet dienen. U kunt het zelfs bij benadering niet zeggen, want u bent al de derde vertegenwoordiger van de meerderheid die hier, ongeveer halfweg deze legislatuur en nadat u een heffing hebt opgesteld, komt zeggen dat u dringend een plan nodig hebt om te zien wat u met dat geld gaat doen. Voor de mensen die de ondernemingswereld in het hart schijnen te dragen: u bent het soort ondernemers dat eerst een factuur stuurt, en dan zegt dat ze niet kunnen leveren omdat ze daar niet over hebben nagedacht. Dat soort ondernemingen blijft over het algemeen niet lang bestaan.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Mijnheer Tobback, ik heb het al drie keer gezegd, ik wil het nog een vierde keer zeggen. De heffing die vandaag wordt geïnd, wordt gebruikt om de schulden van vandaag terug te betalen. Het is niet omdat u niet gewoon bent uw schulden op tijd terug te betalen, dat u nu uw wensen voor waarheid moet aannemen en mij woorden in de mond moet leggen die er niet zijn. *(Applaus bij de meerderheid)*

Bruno Tobback (sp.a): Mijnheer Schiltz, u mag dat met de volste overtuiging zeggen, maar verander er dan niets aan, want wat u daar staat te doen is: u liegt.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Het begint wel een gewoonte te worden om mensen van leugens te beschuldigen.

De voorzitter: De heer Somers heeft het woord.

Bart Somers (Open Vld): Ik heb goed opgelet deze namiddag en ik heb op alle meerderheidsbanken hetzelfde horen vertellen en horen herhalen wat de minister-president in zijn inleidend betoog op een zeer goede manier heeft verwoord. Het is natuurlijk vervelend voor sp.a dat we willen breken met een subsidiebeleid dat het draagvlak voor groene energie heeft ondergraven. Als ik vandaag een verschil in nuance heb gehoord, was dat vooral op de oppositiebanken. Alle drie de meerderheidspartijen heb ik horen zeggen dat ze inderdaad vasthouden aan die groene energiedoelstellingen, dat ze die absoluut willen en moeten realiseren, maar dat ze dat op een meer efficiënte en zo goedkoop mogelijke manier willen doen.

We hebben nu 2 miljard euro, misschien 4,4 miljard euro, maar zeker al 2 miljard euro die we niet moeten uitgeven. Bij de liberale partij en blijkbaar ook bij de andere meerderheidspartijen is de eerste reactie niet hoe we dat dan aan iets anders gaan spenderen. De eerste reactie moet zijn: hoe gaan we via een andere, efficiënte en liefst goedkope manier onze energiedoelstellingen realiseren? Want het gaat hier wel over 2 miljard euro belastinggeld. *(Applaus bij de meerderheid)*

Ik begrijp dat belastinggeld voor de socialisten niet belangrijk is, maar voor elke belastingeuro die we willen uitgeven, willen we goed nadenken voor we die keuze maken. Dat is een fundamenteel verschil.

Als ik het goed heb begrepen, zit u, mijnheer Rzoska, ook op die lijn. Want een groene partij is natuurlijk ook bekommerd om een ecologisch draagvlak voor een duurzaam energiebeleid en voor een energiewende.

Mijnheer Tobback, we mogen zelfs de pretentie niet hebben dat we als overheid beter dan bedrijven, ondernemingen en mensen weten hoe ze zo efficiënt mogelijk naar die duurzame energieomslag moeten gaan. Daarom was ik zeer gecharmeerd door de uiteenzetting van de minister-president, die daar ook naar verwees. Hij zei dat het ook de bedrijven, de mensen, de ondernemingen, de innovatiekracht van Vlamingen en Vlaamse bedrijven zullen zijn die die energieomslag mogelijk moeten maken. Als liberaal ben ik ervan overtuigd dat we dat veel goedkoper zullen kunnen doen dan met een socialistische subsidiepolitiek van het verleden. Ik kies voor de toekomst, voor een efficiëntere en goedkopere omslag naar duurzame energie. *(Applaus bij de meerderheid)*

Bruno Tobback (sp.a): Mijnheer Somers, ik luister met toenemende verbazing naar de overtuiging waarmee u een belastingpolitiek aan het verdedigen bent. Alle retoriek van de wereld kan niet verstoppen en zal de Vlaamse gezinnen niet doen vergeten dat die 'Turteltaks' een product is van uw liberale partij en van deze coalitie. Ondanks alle rook die u vandaag spuit, zullen de Vlamingen niet vergeten dat u een belasting hebt geïnd die zwaar doorweegt en op de slechtst mogelijke manier verdeeld is en dat u hier één na één komt zeggen dat u eigenlijk niet weet wat u daarmee zult doen. Ik zal u zeggen wat u er, als liberaal, mee zou moeten doen: geef dat geld nu terug aan de mensen. *(Applaus bij sp.a)*

Bart Somers (Open Vld): Mijnheer Tobback, wat baten kaars en bril, als den uil niet zien en wil? Het is evident dat mijn partij ervan overtuigd is – en ik heb begrepen dat de andere meerderheidspartijen daar ook voor open staan – dat elke euro die we niet nodig hebben om de energiedoelstellingen te realiseren, niet uit de zakken van de mensen moet worden gehaald en teruggegeven moet worden aan de mensen. Het is de opdracht van collega Tommelein en van heel de Vlaamse Regering om efficiëntere wegen te vinden om die energiedoelstellingen te halen.

Minister-president Geert Bourgeois: Collega Tobback, mag ik u vragen om een beetje intellectuele eerlijkheid aan de dag te leggen? De beslissing om bijkomend twee biomassacentrales te bouwen, werd genomen door de vorige regering op initiatief van de toenmalige minister van Energie. De volgende spreker op de tribune zal ongetwijfeld met plezier citeren uit de e-mailberichten waarin hij aandrang op het subsidiëren van die biomassacentrales. Het idee was dat de hernieuwbare energienorm enkel kon worden gehaald dankzij die twee bijkomende centrales. Ik heb heel correct meegegeven dat ook deze regering, in juni 2014, al beslist heeft om daarmee op te houden en geen subsidie meer te geven aan die biomassacentrales van meer dan 20 megawatt. Kleinschalige initiatieven kunnen we wel nog bekijken.

Als u nu zegt dat de heffing dient om nieuw of toekomstig beleid te financieren, maakt u de mensen leugens wijs. Dit is niet zo: het zijn facturen, als ze doorgaan,

die het gevolg zijn van de beslissingen die toen genomen zijn. Als we nu een beleid kunnen voeren – door te beslissen dat Bee Power niet doorgaat – dat erin slaagt om die facturen niet te betalen en tegelijk dezelfde doelstellingen te halen, wat een immens moeilijk opdracht is, dan zullen we de eerste zijn om de heffing te herbekijken. Het moet wel duidelijk zijn dat de regering de norm niet loslaat. In 2020 moeten we de norm voor hernieuwbare energie halen, en daarna komt er alweer een nieuwe norm op ons af. Nogmaals, als we erin slagen om die norm te halen met alternatieven die gratis zijn of minder kosten, dan kunnen we de heffing herbekijken. Zeggen dat ze het gevolg is van nieuw beleid van de huidige regering is absoluut onwaar. Neem toch ten minste de verantwoordelijkheid op om te zeggen dat u dit beleid geïnitieerd hebt, dat we daar met velen verantwoordelijk voor zijn en dat we al in juni 2014 gezegd hebben dat we daar niet verder mee zouden doorgaan, maar dat de facturen zullen moeten worden betaald bij ongewijzigd beleid. Zo simpel is het. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: De heer Vandenbroucke heeft het woord.

Joris Vandenbroucke (sp-a): Minister-president, u moet ook de verantwoordelijkheid opnemen voor de woorden die u in oktober vorig jaar gesproken hebt. U hebt ons dan hier in het parlement voorgerekend welke maatregelen uw regering heeft genomen en welke keuzes uw regering heeft gemaakt. Het ging over maatregelen ten bedrage van 9,2 miljard euro voor de financiering van het energiebeleid. Voor de camera's van Villa Politica hebt u zelf voorgerekend dat 7,2 miljard euro dient om uw beslissingen te financieren. Nu komt u vertellen dat de 'Turteltaks' dient om het beleid uit het verleden te verrekenen. Dat is absoluut niet zo. In de commissie Energie werden we getrakteerd op powerpointpresentaties met mooie grafieken waar perfect op te zien is dat twee derde van de inkomsten van die 'Turteltaks' dienen om uw keuzes te financieren.

Minister-president Geert Bourgeois: Nog eens, en voor de laatste keer, wil ik het duidelijk maken: wij hebben gezegd dat die dekking inderdaad moest volstaan om de facturen die op ons afkwamen, te betalen. Die facturen waren geen nieuw beleid, maar het gevolg van een oud beleid. Daarom hebben we gezegd dat als Langerlo en Bee er komen, die facturen op het moment dat die centrales in productie gaan, zullen moeten worden betaald. Wees toch eens zo correct om te zeggen dat over dat beleid toen is beslist, dat we met zekerheid wisten dat bij ongewijzigd beleid die facturen op ons afkwamen en dat die heffing instaat voor alle gevolgen van het oude beleid, met inbegrip van de facturen die nog moesten komen op dat moment. Dat is de enige correcte, zuivere redenering. Zolang u dat blijft ontkennen, probeert u mensen iets wijs te maken. Zo eenvoudig is dat.

Joris Vandenbroucke (sp-a): Minister-president, ik stel voor dat u het Energiebesluit eens leest. Dan weet u dat er twee beslissingen moeten worden genomen. Deze regering heeft, overigens terecht – ik heb het advies gelezen – beslist om de centrale in Gent niet te laten bouwen. Het is uw goed recht om dat te beslissen. Die mogelijkheid hebt u, maar diezelfde mogelijkheid had u ook in juli vorig jaar. Toen hebt u beslist: we tekenen voor Langerlo, we gaan ermee door! Wim Dries, burgemeester van Genk, zegt vandaag en gisteren in de media dat er een contract getekend is vorig jaar, in juli 2015, tussen deze regering en de centrale in Langerlo. Neem dus alstublieft verantwoordelijkheid op voor uw beslissingen en geef toe dat twee derde van uw taks dient om uw beslissingen te financieren.

Minister-president Geert Bourgeois: In juli 2015 heeft toenmalig minister Turtelboom inderdaad de definitieve bandingfactor voor Langerlo toegekend, op advies van het Energieagentschap, omdat voldaan was aan de voorwaarden vervat in het ministerieel besluit van Freya Van den Bossche. Alstublieft, noem de zaken toch bij hun naam! *(Applaus bij de meerderheid)*

Joris Vandenbroucke (sp.a): Het staat letterlijk in het Energiebesluit. Letterlijk staat erin dat de minister kan afwijken van het advies van het Vlaams Energieagentschap, dat het kan worden voorgelegd aan de Vlaamse Regering. Ik stel vast dat men van die mogelijkheid geen gebruik heeft gemaakt. Ik stel vast dat de handtekening is gezet en dat het contract is gesloten en dat u er nu onderuit probeert te raken.

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Mijnheer Vandenbroucke, ik wil wel: u neemt een initiatief, u stelt een aantal voorwaarden, de minister bekijkt of aan de voorwaarden is voldaan, en nu komt u zeggen dat ze had moeten weigeren omdat ze aan uw voorwaarden had voldaan! Nu breekt mijn klomp. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: Het is wel de gewoonte, bij het eerste optreden van een nieuwe minister, dat iederéén applaudisseert. *(Gelach)*

De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp.a): Dat is bij dezen gebeurd, voorzitter. Ik wens hem ook veel succes, maar ik moet er toch op wijzen dat de meerderheid vandaag een soort van gewoonte heeft om te applaudiseren omdat ze geloven dat daarmee de boze geesten weggaan, maar dat zal natuurlijk niet werken. *(Applaus)*

Ik dank u voor de erkenning, collega's, waaruit blijkt dat ik mijn job doe, waarvoor dank.

Mijnheer Tommelein, het siert u dat u uw voorgangers verdedigt.

Minister Bart Tommelein: Ik heb dat met de heer Crombez in de Federale Regering ook gedaan.

Bruno Tobback (sp.a): Ja, ook dat siert u, minister, maar u begrijpt dat ik me daar gezien de omstandigheden niet over ga uitspreken.

Hoezeer het u ook siert en hoezeer het ook de rest van de regering zou sieren mocht ze haar voorgangers wat meer soigneren, u kunt er toch niet onderuit dat wat er deze week is gebeurd, namelijk de finale negatieve beslissing van de Vlaamse Regering over de centrale in Gent – u was daar niet bij, want ze hebben dat in de rapte achter uw rug gedaan zodat u er geen last van zou hebben, en dat is heel vriendelijk –, heeft bewezen dat de regering perfect in staat is om dat project stil te zetten, en terecht. We vragen daar al lang naar.

De Vlaamse Regering was met andere woorden perfect in staat om ook een jaar geleden op basis van het besluit van de vorige regering dat toelaat om voorwaarden te veranderen en om nieuwe eisen te stellen, te zeggen dat ze niet gelooft in biomassa. Als de regering echt lef had gehad en echt had geloofd dat ze een alternatief had, dan hield niets haar tegen om op het moment van haar aantreden klaar en duidelijk te zeggen dat ze niet gelooft in biomassa, dat ze er geen toekomst in ziet en niet bereid is om de Vlaming daar ongelooflijk voor te belasten en dus de tweede stap in de procedure niet zou zetten. Het is niet voor niets een procedure in twee stappen. De regering had kunnen zeggen dat ze dacht redenen te hebben om die tweede stap niet te zetten. Dat recht had u eigenlijk al in 2014 ten volle. U hebt ervoor gekozen om dat recht niet uit te oefenen, totdat u niet anders meer kon maandag. Dat is de keuze die u gemaakt hebt. Dat is geen verantwoordelijkheid van de vorige regering. Dat is geen beslissing van de vorige regering. Als dat zo zou zijn, was dat overigens een regering waar u, met uitzondering van minister Tommelein, allemaal in zat. Stop daarmee. U had de kans om het beleid bij te sturen en om een plan op te maken, maar u hebt

ervoor gekozen om dat niet te doen en u ervan af te maken door de factuur naar de Vlaamse gezinnen door te sturen. Dat is wat er is gebeurd.

Minister Bart Tommelein: Ik zal er de komende periode echt niet voor kiezen om te zwartepieten. U kent me ondertussen allang. Wat u nu al een paar uren en al veel langer aan het doen bent, is proberen het verleden zoveel mogelijk te maskeren en te doen alsof dat niet bestaat. We zullen een deal maken: ik zal me er niet aan bezondigen en niet constant naar het verleden verwijzen, want dat zou voor u echt veel te pijnlijk zijn.

U bent appels met peren aan het vergelijken. Als u insinueert dat de Vlaamse Regering een beslissing heeft genomen die anders was dan ik erover dacht, dan weet u dat dit niet correct is. Minister Gatz heeft de beslissing mee genomen. De Vlaamse Regering heeft een beslissing genomen op basis van een advies dat heel duidelijk was. Voor mij was ook heel duidelijk dat dit de juiste beslissing is. U probeert een incident te creëren met een beslissing van de Vlaamse Regering waar ik het 100 procent mee eens ben. Mocht het nu nog zijn dat de Vlaamse Regering een beslissing had genomen die totaal anders is dan ik of mijn partij wou, dan zou er een groot incident zijn. Uw probleem is dat de Vlaamse Regering een beslissing heeft genomen, samen met minister Gatz. U kunt er flauw over doen dat ik op dat moment de eed nog niet had afgelegd. Dat is juist, maar dat doet niets af aan het feit dat het een correcte beslissing is op basis van een advies dat goede redenen gaf om er niet mee door te gaan. Ik heb gezien dat anderen – ik zal geen namen noemen – daar veel langer over getwijfeld hebben, mijnheer Tobback. *(Applaus bij de meerderheid)*

Johan Danen (Groen): Er is al heel veel gezegd, maar ik wil terugkomen op dit aspect: er is het voorbije halfuur heel wat mist gespuid over de energieheffing. De minister-president heeft heel duidelijk gezegd dat die zal dienen om de energiecentrales van Gent en Genk mee te financieren als ze er zouden komen. Ik stel vast dat Gent er zeker niet komt. Dus is er geld over. We stellen voor om dat geld voor een deel in hernieuwbare energie te stoppen – wat sowieso goedkoper zal zijn dan biomassa – en voor het andere deel in het verlagen van de 'Turteltaks'. Zo geeft u blijk van voeling met de bevolking, want die begrijpt niet dat u het onverdedigbare blijft verdedigen.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): We hebben uitvoerig ons standpunt toege-licht. We kunnen nog een uurtje verder gaan met dit te herhalen, maar dat heeft weinig zin.

Trouwens, minister Tommelein, hartelijk dank voor uw eerste fantastische bijdra-ge als Vlaams minister van Energie. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: De heer Vandenbroucke heeft het woord.

Joris Vandenbroucke (sp.a): Voorzitter, geachte collega's, beste ministers, ook de nieuwe minister, we hebben hier al een paar stevige discussies gehad, maar ik heb toch een aantal hoopgevende zaken gehoord in de afgelopen uren, en zeker ook in de afgelopen dagen. Ik heb gehoord dat de meerderheid bereid is om de verfoeide energieheffing te herbekijken. Ik heb gehoord dat er een opening wordt gemaakt om de grove onrechtvaardigheid recht te zetten die vele gezinnen treft. En we hebben gehoord – het was de allereerste reactie van minister Tommelein, nog voor hij minister was – dat hij van plan is om werk te maken van een toekomstvisie over ons energiebeleid.

Dat zijn allemaal positieve signalen, collega's. Ik hoop oprecht dat we op basis daarvan met dit parlement een nieuwe start kunnen maken met dat energiebe-leid. Ik hoop dat wij een constructieve dialoog kunnen aangaan. En ik hoop dat

we er zo voor kunnen zorgen dat we de Vlamingen het energiebeleid kunnen geven dat ze verdienen en waar ze recht op hebben.

Voor onze fractie zijn drie elementen daarbij belangrijk. Ten eerste moeten we effectief die omslag maken naar duurzame, milieuvriendelijke en gezonde energieproductie. Ten tweede moeten we ervoor zorgen dat onze energiebevoorrading verzekerd is. En tot slot moeten we ervoor zorgen dat de facturen betaalbaar en eerlijk zijn.

Laat mij beginnen met dat laatste: de betaalbare en eerlijke facturen. En laten we meteen ook heel duidelijk zijn: de enige eerlijke keuze die daarbij kan worden gemaakt, is de 'Turteltaks' afschaffen. Want hoe je het ook draait of keert, wat ook de rekening is die je ermee wilt betalen, of het nu dient om biomassa, wind of zon mee te financieren, of het nu dient om er een schitterend energieplan mee te financieren, die taks is en blijft compleet oneerlijk, omdat hij gezinnen en alleenstaanden veel zwaarder treft dan industriële grootverbruikers. Hij blijft compleet oneerlijk omdat hij geen rekening houdt met draagkracht, omdat hij sommige gezinnen simpelweg de armoede in duwt en de dertig grootste energieverbruikers van Vlaanderen, goed voor een vijfde van het verbruik, nul euro laat bijdragen. 100 euro per gezin, was er gezegd. Er zijn gezinnen in Vlaanderen, collega's, die een factuur van 770 euro hebben gekregen, een half maandloon. Wie kan dat zomaar missen? Wie vraagt zoiets aan de mensen? En wie durft dat nog een eerlijke bijdrage te noemen?

Mijn fractie vraagt al sinds dag één om die onrechtvaardige taks te schrappen. Wij verwelkomen de beslissing om het negatieve advies over de centrale in Gent te volgen en om die te schrappen, omdat die ook de discussie over de 'Turteltaks' opnieuw op scherp heeft gesteld. En de vraag is niet of die taks verlaagd moet worden. Nogmaals, de 'Turteltaks' afschaffen is de enige eerlijke keuze. Want, collega's, er is terecht opgemerkt dat er alternatieven nodig zullen zijn voor de biomassacentrale. In het belang van ons klimaat, van een gezonde lucht en van de betaalbaarheid van onze energiefactuur, moeten wij de volgende jaren blijven gaan voor een omschakeling naar een hernieuwbaar energiesysteem. Dat is ook economisch een zinvolle keuze. Er zijn heel wat innoverende bedrijven en mensen in Vlaanderen die dat mee waar willen maken.

Er moet met andere woorden geïnvesteerd worden. Ook nu de biomassacentrale in Gent er niet komt, dan nog zal er geld nodig zijn om die onafwendbare energietransitie vorm te geven. En u mag erop rekenen, minister Tommelein, dat wij met veel plezier uw uitgestoken hand aannemen en constructief zullen meewerken aan een breed gedragen energievisie. Want het is essentieel dat die breed gedragen is, dat die langer meegaat dan de resterende jaren van deze legislatuur.

De vraag is dus niet of we die investeringen al dan niet willen doen. De vraag is vooral of we er ook in slagen die investeringen op een eerlijke, sociaal rechtvaardige manier te financieren. Wat mij betreft, is dat perfect mogelijk, maar niet zolang de 'Turteltaks' bestaat. (*Applaus bij sp.a*)

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Voorzitter, collega's, de vorige sprekers hebben het ontslag van minister Turtelboom proberen te herleiden tot een debat over het energiebeleid, maar mag het ook nog gaan over de club die hier zit en die Vlaanderen bestuurt?

Ik moet erkennen, voorzitter, dat ik me vergist heb. Ik heb me vergist toen ik naar aanleiding van het ontslag van minister Turtelboom de aanvraag deed voor een actualiteitsdebat over het functioneren van de Vlaamse Regering. Maandagmiddag zeiden alle partijen in het Bureau, inclusief de linkse oppositiepartijen:

'Maar mijnheer Janssens, dat is toch niet nodig? Oké, er heeft een minister, een viceminister-president zelfs, ontslag genomen, maar om daar nu uit te concluderen dat de Vlaamse Regering niet meer als een hechte ploeg zou functioneren, dat lijkt me toch wat overdreven.'

Diezelfde avond bleek inderdaad hoezeer ik me vergist had. De Vlaamse Regering toonde immers in deze moeilijke tijden meteen haar eendrachtige collegialiteit. CD&V en de N-VA kwamen de nieuwe Open Vld-minister ter hulp nog voor hij zijn eed had afgelegd. Er moest immers een beslissing genomen worden over de biomassacentrale in Gent en dat had al een Open Vld-minister de kop gekost, dus zeiden CD&V en N-VA in al hun collegialiteit en uiteraard alleen maar handelend uit nobele motieven: 'Laten we Bart een hartelijk welkomstgevoel geven in deze regering en hem een beetje helpen door de beslissing te nemen, nog voor hij in functie is, dan moet hij die moeilijke knoop niet zelf doorhakken.' Dat was dermate ontroerend, voorzitter, dat ik vandaag ootmoedig toegeef dat ik mij vergist heb om te denken dat het niet goed zat tussen de Vlaamse coalitiepartners.

Collega's, voor dit parlement is het ontslag van een viceminister-president blijkbaar een fait divers. Ministers zijn niets meer dan een pionnetje in een spel: je wordt uit het spel gekegeld, iemand anders neemt je plaats in en hop, het spel gaat verder.

Ik moet u trouwens feliciteren, leden van de regering, met uw primeur. Nog nooit nam een minister in de Vlaamse Regering zo snel ontslag als uit deze regering. Een jaar en negen maanden na de eedaflegging van deze ploeg, bent u al een minister kwijt. Geen enkele regering heeft u dat voorgedaan.

Dat ontslag zal gevolgen hebben, zowel voor de coalitie als voor Open Vld. Open Vld zal zich immers schrap zetten om de komende drie jaar proberen te bewijzen wat haar tot nu toe nog niet gelukt is, namelijk dat ze niet geheel overbodig is in deze Vlaamse Regering. Ze zal daarbij onderweg rekeningen willen vereffen met CD&V en de N-VA omdat die haar de 'Turteltaks' in de maag gesplitst hebben.

Wat een contrast, leden van Open Vld, met nog geen twee jaar geleden, toen uw partij toetrad tot de Vlaamse Regering. Herinnert u zich nog de euforie, mevrouw Rutten, die er toen heerste in blauwe rangen? "We zijn erbij, we krijgen twee ministers!" De kurken van de flessen Toscaanse wijn vlogen in het rond.

En waar staat u nu, 21 maanden later, mevrouw Rutten? Een crisis in uw partij rijker, en een vriendin armer.

Uw partij, mevrouw Rutten, – en u moet nu niet weglopen – geeft geen vleugels, uw partij knípt vleugels, zelfs van haar eigen minister.

Collega's van Open Vld, als 'Turteltaks' synoniem is voor energieheffing, dan is 'Turtelvlucht' synoniem voor: de aftocht blazen met het mes van je politieke vrienden in de rug.

Minister Tommelein, ik wil u uiteraard niet vergeten. Ik weet dat u supporter bent van voetbalclub Oostende. Wel, je kunt de Vlaamse Regering af en toe ook vergelijken met een voetbalploeg. Kampioen zal ze nooit spelen, daarvoor ontbreekt het haar aan teamspirit, maar meedoen is belangrijker dan winnen. Dat weet uw partij trouwens zoals geen andere.

Maar als je deze Vlaamse Regering vergelijkt met een voetbalploeg, dan is de N-VA de trainer, CD&V de hulptrainer en Open Vld ... de ballenjongens. Alhoewel, toen Annemie nog goed bevriend was met coach Gwendolyn, mocht ze ook al eens een wedstrijd meespelen. Maar Annemieke maakte alleen owngoals en werd daarom zwaar getackeld door haar eigen ploeggenoten. Terwijl zij herstelt van een pijnlijke blessure, mag u, minister Tommelein, haar vervangen. Ik wens u

dan ook te feliciteren met uw nieuwe functie in de Vlaamse Regering. Proficiat met uw functie als ballenjongen.

Bij het slot van dit debat en voor deze bijzondere gelegenheid, uw eedaflegging en uw verjaardag, wil ik u, als nieuwe minister, graag een geschenk geven. Minister Tommelein, ik geef u graag een paar scheenlappen, beenbeschermers, zodat u zich kunt beschermen tegen de zware tackles van uw coalitiepartners en uw eigen ploeggenoten. Ik wens u alvast veel succes! (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Ik dank iedereen voor de betogen. Ik ben alleszins van plan om er voluit voor te gaan.

Mijnheer Rzoska, ik ben blij dat u mij vergelijkt met een flandrien. Ik heb geen motor in de fiets, dat kan ik u verzekeren. U kunt dat ook vragen aan mijn fietsvrienden. Eén ding is zeker: ik kan hard tegen de wind rijden. Bergop is wat moeilijk, daarvoor heb ik niet het juiste gestel. Maar ik verzeker u, als het tegen de wind is, dan kan ik hard stampen en dan moet je ook mee kunnen stampen.

Ik ben het met heel veel zaken eens. We moeten inderdaad van het moment gebruikmaken om de energiedoelstellingen nog eens heel goed te benadrukken. We moeten daarbij niet alleen rationeel zijn, het moet ook op een gevoelsmatige manier gebeuren. De mensen moeten worden overtuigd van het feit dat we die klimaat- en energiedoelstellingen moeten halen. De minister-president heeft dit heel duidelijk gezegd in zijn betoog.

Spijtig genoeg voor de oppositie zal ik niet meedoen aan de communicietrucjes. Ik zou dat ook niet aanbevelen. Zoals u weet, ben ik een communicatiewetenschapper. Proberen andere benamingen te vinden voor de energieheffing is in feite alleen maar bedoeld om de aandacht af te leiden van de echte problemen. Diegenen die ook mee verantwoordelijk zijn, proberen dat zeer handig, mijnheer Vandenbroucke. Ik zou een deal willen maken met u: we zullen niet te veel naar het verleden kijken, maar naar de toekomst. Dat betekent dan ook dat de communicietrucjes om een aantal zaken te proberen personaliseren, niet zullen pakken bij mij.

Mijnheer Gryffroy, ik ben het honderd procent met u eens dat we moeten investeren in de juiste technologieën. Er moet meer efficiëntie zijn. U kunt ervan op aan: ik zal samen met de regering proberen de plannen om te zetten in daden. Ik heb dat ook de vorige maanden gedaan in de Federale Regering, met de horeca, met de strijd tegen sociale dumping. Het is belangrijk dat we daar effectief werk van maken.

We zullen altijd evalueren en bijsturen. Ik heb dat ook in het verleden al gezegd. Wanneer men een wet, een decreet of een reglement uitvaardigt, dan moet men altijd na een bepaalde periode nagaan wat de effecten en neveneffecten zijn, en ik zal dat ook doen.

Wij moeten werk maken van een energievisie, maar ik moet eerlijk toegeven dat er al veel gebeurd is. Nu doen alsof er tijdens de laatste maanden helemaal niets is gebeurd, is niet correct. Ik heb de laatste dagen een aantal zaken doorgenomen, en daaruit blijkt dat ik absoluut niet moet beginnen met een witte pagina. Mijn voorganger en het kabinet hebben een aantal zaken gedaan die het voor mij gemakkelijker maken om daarop verder te bouwen. Mijnheer Tobback, dat is ook de reden waarom ik heb verwezen naar de heer Crombez. Toen ik op dat kabinet ben begonnen, heb ik voortgebouwd op een aantal zaken. Ik heb wel tegen de heer Crombez gezegd dat ik het wat beter zou doen. Op dat vlak heb ik in het verleden al aangetoond dat stampen naar elkaar absoluut geen zin heeft.

We moeten goed nadenken en evalueren, maar één ding staat vast voor mij: oversubsidiëring kan absoluut niet. De schulden uit het verleden zullen we opkuisen, maar ik ben absoluut niet van plan om ook maar één nieuwe schuld op te bouwen en de belastingbetaler te laten opdraaien voor een beleid dat niet slim is.

Ik wil volop inzetten op hernieuwbare energie. Ik hecht daar heel veel belang aan. Ik maak er geen geheim van dat ik zeer graag mijn kinderen en kleinkinderen zou zien opgroeien in een kernenergieloze maatschappij. Het is belangrijk dat ik die doelstelling met veel enthousiasme en overtuiging en samen met mijn collega's probeer te bereiken.

Mijnheer Schiltz, u hebt gezegd dat de bedrijven het voorbeeld moeten doen. Dat is juist, we zullen dan ook proberen de ondernemingen daartoe aan te moedigen. Mensen moet gemotiveerd worden en moeten beseffen waarover het gaat, en ik zal proberen ook daar werk van te maken, maar het allerbelangrijkste is dat de overheid het voorbeeld geeft. Ook dat is in het verleden veel te weinig belicht. Ik zal daar tijdens de komende weken en maanden aan werken en ik zal in de commissie klaarstaan om in te gaan op alle vragen en bemerkingen. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

Wenst iemand tot besluit van dit actualiteitsdebat een motie of een motie van wantrouwen in te dienen?

– *Sp.a, Groen en het Vlaams Belang kondigen aan een motie te zullen indienen.*

De moties moeten uiterlijk om 17.15 uur zijn ingediend.

Het parlement zal zich daarover straks uitspreken.

Het debat is gesloten.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, we schorsen de vergadering.

– *De vergadering wordt geschorst om 16.38 uur.*

– *De vergadering wordt hervat om 16.49 uur.*

ACTUELE VRAAG van Bart Van Malderen aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de toeleveranciers van Volvo Cars Gent

ACTUELE VRAAG van Jenne De Potter aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de toeleveringsbedrijven van Volvo Cars Gent

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

Bart Van Malderen (sp.a): Voorzitter, collega's, minister, het is jammer genoeg niet de eerste keer dat we het in het parlement moeten hebben over de problematiek van vijf toeleveranciersbedrijven die al jaren leveren aan de fabriek van Volvo in Gent en die een aantal weken geleden, de een na de ander, het slechte nieuws kregen dat zij bij de productie van de nieuwe modellen, die gelukkig naar Gent komen – laat ons dat nog maar eens onderstrepen – geen partner meer in het spel zijn.

Toen wij het er een eerste keer over hadden in de commissie, gingen we er nog van uit dat we, omdat het een moeilijk scenario was, toch nog wel enig perspectief

hadden omdat de contracten zouden aflopen in 2019. We zagen een afbouwscenario zich aftekenen vanaf eind 2017. Een van die toeleveranciers, SAS Automotive, heeft tegen die beslissing van Volvo een heel brutale tegenzet gedaan. Zij zeggen: 'Na de zomer van 2016 stoppen wij hier de productie. Wij gaan niet mee in dit verhaal. In plaats van dat wij nog meer dan een jaar hebben om heel de machinerie in gang te zetten, om sociale begeleiding uit te rollen, om mensen op te leiden en naar een andere job toe te leiden, maar ook om de toeleveranciers andere markten en andere afnemers te laten zoeken, nemen wij de heel brutale beslissing om te stoppen.'

Het resultaat is dat niet alleen het hele bedrijf platligt, maar dat vandaag zowel Volvo Cars als alle andere toeleveranciers, deze laatsten als gevolg van overmacht, stilliggen en dat zeventuizend mensen technisch werkloos zijn.

Voorzitter, mijn vraag is, zoals we allemaal kunnen voorspellen, heel evident. Minister, wat is hierop uw antwoord? Wat gaat u concreet op het terrein doen ten aanzien van deze abrupte beslissing van SAS Automotive om al in het najaar van 2016 de productie in Gent volledig stop te zetten?

De voorzitter: De heer De Potter heeft het woord.

Jenne De Potter (CD&V): Voorzitter, minister, in maart kwam inderdaad het nieuws dat Volvo Cars Gent een deel van de productie van onderdelen en van de assemblage zou gaan insourcen, waardoor de contracten met vijf toeleveranciers zouden stoppen. Het was de bedoeling dat de toeleveranciers een transitieperiode zouden doormaken. Ze zouden hun activiteiten in transitie steken, zodat de tewerkstelling zou worden behouden.

Voor een ander aantal bedrijven was inderdaad het opzetten van de activiteiten tegen 2019 vooropgesteld. Nu merken we evenwel dat de realiteit van de dag op die planning vooruitloopt. We hebben van SAS Automotive het bericht gekregen dat na de zomer de activiteiten worden stilgelegd. Meer dan tweehonderd mensen dreigen hun job te verliezen. Dat heeft een kettingreactie op gang gebracht met stakingen bij die toeleverancier, en de productie bij Volvo Cars zelf ligt stil, nu al drie dagen. Ook andere toeleveranciers en bedrijven kennen tijdelijke werkloosheid.

Als minister van Werk moet u hierop actief reageren en actie ondernemen. Welke acties en initiatieven hebt u al genomen naar de toeleveranciers en naar Volvo Cars Gent om de tewerkstelling zo maximaal mogelijk te garanderen? Welke acties en initiatieven hebt u al genomen om de toeleveranciers te ondersteunen?

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: We hebben in de commissie al de tijd gehad om dit ruimer te bespreken. Ik zal de essentie samenvatten. Wij doen niet de transformatie van die bedrijven. Wij willen die bedrijven – laat ons hopen dat er zoveel mogelijk een transformatie aangaan en zo een doorstart kunnen maken – wel ondersteunen. We hebben daarvoor onze klassieke instrumenten: de kmo-portefeuille en de groeiportefeuille. We hebben ook de strategische investeringssteun met opleidingen om mensen die stap te laten zetten. Dat is mijn eerste element. Ik hoop dat er van die vijf bedrijven enkele een doorstart kunnen maken en dat de mensen daar kunnen blijven.

Ik was net zo verbaasd als u, collega's, dat SAS Automotive de abrupte beslissing heeft genomen om nu al te stoppen. We hebben direct contact genomen met de directie in Gent. We hebben begrepen dat er een discussie gaande is op het niveau van de hoofdkwartieren van Volvo en SAS Automotive, maar ik kan daar – ik hoop dat u dat wilt begrijpen – niet over in detail treden. Dat is me ook gevraagd. De overheid moet altijd oppassen om zich in zulke zaken te mengen.

We mogen geen kansen verspelen voor de toekomst door nu verklaringen af te leggen of door actie te ondernemen. Dat is correct tegenover SOS Automotive. *(Opmerkingen van Bart Van Malderen)*

Als SAS Automotive sluit, u kent de regels, dan geldt de wet-Renault. Er moet sociaal overleg komen. Dat is trouwens bezig. Ten tweede moeten we met een tewerkstellingscel beginnen en daarin actief werken. In de toekomst zouden we wellicht nog tewerkstellingscellen moeten oprichten. Misschien moeten we een overkoepelende cel realiseren.

Zowel voor SAS als voor de andere toeleveranciers is er al contact geweest tussen VDAB Oost-Vlaanderen en de stad Gent om ervoor te zorgen dat ook daar afspraken worden gemaakt. Niet langer geleden dan vanmiddag is er op mijn kabinet, met mijn kabinetschef, met de stad Gent, met de haven en met VDAB Oost-Vlaanderen vergaderd. Dat was zeer constructief, heeft men mij gezegd. We zullen onze krachten bundelen voor de werkgelegenheid; we zullen de competenties en talenten proberen bij te schaven waar nodig. We kunnen de ervaring die we hebben opgedaan in Limburg bij de sluiting van Ford, integreren in deze aanpak om proactief het werk te doen dat we kunnen doen.

We hebben ook nog afgesproken dat we zullen samenwerken om mogelijke nieuwe investeringen aan te trekken, die dan toch ook voor bijkomende werkgelegenheid kunnen zorgen. Ik zal dat ook met de minister-president opnemen.

Voor alle duidelijkheid, we willen ter zake een samenspel tussen de stad, de haven, VDAB en mijn kabinet, om alles te doen wat we kunnen voor die mensen en voor mogelijke investeringen, én voor een transformatie als er wordt gekozen voor een transformatie van die bedrijven.

Bart Van Malderen (sp.a): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Soms is een lapsus veelzeggend. U had het even over SOS Automotive, maar misschien is dat vandaag wel aan de orde, moeten we er alles aan doen om de tewerkstelling in die sector zo maximaal mogelijk te vrijwaren. Bijna negenhonderd jobs staan op de tocht als gevolg van de beslissing van Volvo om niet langer met die onderaannemers sloop te gaan. Ik zie grote gelijkenissen tussen wat u zegt en het antwoord dat u een paar weken geleden in de commissie hebt gegeven, voor SAS Automotive deze abrupte beslissing nam. Ik noteer met genoegen dat u via VDAB contact hebt met de andere onderaannemers. Bent u ervan op de hoogte dat ook andere leveranciers in een SAS Automotivescenario zouden stappen, dus dat er met andere woorden niet zou worden uitgefaseerd vanaf 2017, met het einde in 2019, maar er nu ook heel abrupt gelijkaardige beslissingen zouden worden genomen? Dat heeft immers ook wel repercussies op de organisatie van Volvo zelf. Bent u ook bereid om naar Volvo te stappen om te streven naar een maximaal insourcen, dus niet alleen van de activiteiten, maar ook van de mensen?

Jenne De Potter (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het is inderdaad zeer positief dat er overleg is met het lokaal bestuur, met VDAB, met het havenbedrijf. Het is ook belangrijk dat u als Vlaams minister van Werk dit dossier ook actief opvolgt, trekt, begeleidt en bewerkt. Ik hoop dat er op basis van het overleg met de lokale besturen en VDAB een gecoördineerd beleid op poten wordt gezet, op twee fronten. Er is het reactieve, waar we niet onderuit kunnen, met de begeleiding van die mensen naar nieuwe tewerkstelling, maar er is ook het preventieve, het proactieve ten overstaan van Volvo. Met het beleid moet op die manier toch ook wel een zekere invloed kunnen worden bewerkstelligd. Het behoud van de tewerkstelling moet inderdaad het uitgangspunt zijn. Gelet op de actualiteit van deze week, gelet op de ketteringreactie die een en ander heeft teweeggebracht, welke initiatieven plant u nog? Hebt u weet van andere nefaste scenario's?

De voorzitter: De heer De Clercq heeft het woord.

Mathias De Clercq (Open Vld): Voorzitter, collega's, minister, u hebt op een zeer genuanceerde en serene, en ook daadkrachtige en positieve manier de vragen van de collega's beantwoord. U wijst terecht op de krachtenbundeling waarvan we allemaal een voorstander moeten zijn in deze moeilijke situatie. We moeten verantwoordelijkheidszin hebben. Die situatie was al moeilijk en wordt alleen maar moeilijker nu SAS een en ander doet. Het sociaal overleg is opgestart, en dat moeten we respecteren. Dat klopt. Men moet hen hun werk laten doen. Minister, al die instanties, de stad, het havenbedrijf, VDAB, uzelf, de Vlaamse overheid, sturen echter eensgezind een signaal uit: als het sociaal overleg eenmaal achter de rug is, zal men de getroffen personen bijstaan, hun een warme hand reiken, hen ondersteunen en begeleiden. VDAB heeft ook goede ervaringen wat dat betreft. Mits een aantal versterkende maatregelen kunnen we daar ook sterk samen in slagen.

Collega, het is inderdaad van belang ook het positieve nieuws te onderstrepen, namelijk dat die nieuwe modellen naar Gent komen, zodat de toekomst van Volvo en vele spelers in Gent inderdaad verder wordt verankerd en er wordt gevochten voor elke job. Dat is fundamenteel.

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Minister, bedankt voor de antwoorden die u hebt gegeven op de vragen van de collega's. Ik had ook een bijkomende vraag die in dezelfde lijn ligt. Ik was ook wel wat geschrokken van het nieuws deze week, hoewel we allemaal wel wisten dat er iets op ons afkwam.

Hebt u van de Volvodirectie in Gent een overzicht gekregen van de toeleveranciers die mogelijk in hetzelfde scenario zitten? Ik denk dat het inderdaad interessant is dat we niet altijd reactief optreden maar dat we eventueel ook proactief de problemen in kaart kunnen brengen om er een antwoord op te geven. Anders wordt het natuurlijk wel moeilijk om een aantrekkelijk bedrijf in de Gentse haven verder te verankeren, wat toch de bekommernis is van alle collega's.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Dit onderwerp is inderdaad een paar weken geleden besproken in de commissie. Ik heb toen ook heel duidelijk gevraagd ons te hoeden voor grote, ronkende verklaringen. Dat is het slechtste wat we kunnen doen. In het verleden hebben we dat al eens gedaan, maar dan krijg je soms het omgekeerde effect. Ik opteer voor discretie in dit dossier. Laten we de mensen die het moeten doen, achter de schermen werken, pendeldiplomatie en stille diplomatie toepassen, en zo in contact komen met alle betrokkenen.

Minister Philippe Muyters: Ik ben het helemaal met u eens, collega's Gryffroy en Rzoska. Bevinden anderen zich op hetzelfde pad? Ik ben zeker dat Volvo niet wist dat SAS een stap sneller zou gaan. We hebben getelefoneerd met de directie van SAS. In het moederbedrijf, zowel bij Volvo als bij SAS, werden beslissingen genomen die een effect hebben op wat in Vlaanderen gebeurt. Als ik de Volvodirectie vraag of ze denkt dat die vier andere ook vroeger zullen sluiten, zullen ze daar vandaag geen antwoord op kunnen geven. Ik hoed mij er effectief voor om, zoals u vraagt, mijnheer De Potter, Volvo proactief te vragen hun beslissingen te herzien. Ik vind dat de beslissingen die Volvo moet nemen, ook door Volvo genomen moeten worden. Dat Volvo beslist heeft de nieuwe lijn opnieuw in Vlaanderen te verankeren, vind ik een fantastische zaak. Dat is toch een belangrijke beslissing, en dat is voor mij punt één in die discussie. Dat wij ook proactief kunnen zorgen dat die toeleveranciers een doorstart kunnen maken, daar wil ik op inzetten. Beslissingen van bedrijven in vraag stellen, zal ik echter absoluut niet doen, want dat zou de toekomst van het bedrijf kunnen hypothekeren. Dat zal ik dus zeker niet doen.

Wat het reactieve optreden betreft, ben ik het natuurlijk eens. Ik denk dat collega De Clercq duidelijk heeft gesteld dat we hier de krachten moeten blijven bundelen en zeker iedereen die toch riskeert zijn job te verliezen, moeten verzekeren dat we samen, schouder aan schouder, met alle kennis en mogelijkheden die we hebben, hen willen begeleiden naar een nieuwe job. Dat is voor mij de belangrijkste boodschap van vandaag. Het gesprek van vandaag is zeer constructief verlopen. Het was overigens niet de eerste keer, want we hebben elkaar tevoren al een aantal keren telefonisch gesproken. Ik denk dat we, wat dat betreft, op een goede lijn zitten.

Bart Van Malderen (sp-a): Minister, het volstaat niet om ronkende verklaringen af te leggen. Het gaat hier wel om bijna negenhonderd werknemers die vragende partij zijn om zo snel mogelijk duidelijkheid te hebben over hun toekomst. We hebben u de vraag gesteld – en ik denk dat kamerbreed collega's zich daarbij hebben aangesloten – om actief, proactief en preventief aan de slag te gaan om contact te leggen met die andere onderaannemers en uitdrukkelijk te vragen wat het scenario is dat ze zullen volgen. Ik denk toch niet dat we omwille van de continuïteit bij Volvo kunnen verdragen dat de ene na de andere versneld zal sluiten. Dat zou echt nefast zijn. U zegt dat u geen beslissingen van bedrijven in twijfel trekt. Ik denk dat u alle zeilen die u hebt, u en de minister-president die hier aanwezig is, zou moeten bijzetten om preventief een aantal stappen te zetten. Het curatieve is een grote ervaring, maar laten we versterkt inzetten op het preventieve en vechten voor elke job, voor de achthonderd bij de toeleveranciers, en op de achtergrond zeventienduizend andere werknemers die ook bang zijn, en dat niet zouden moeten zijn.

Jenne De Potter (CD&V): Het is inderdaad zo dat er achter de schermen moet worden gewerkt, maar mijn oproep was om de contacten met Volvo zelf te blijven leggen en in overleg te gaan om na te gaan hoe we de tewerkstelling en het insourcen van de werknemers en van de eventuele toeleveranciers kunnen proberen – en ik zeg wel proberen – te bewerkstelligen. Het actief op de markt gaan en het actief participeren aan het overleg, wat u ook hebt gedaan met de stad Gent, moet intensief gebeuren. Dat is de oproep die ik wou doen.

Voor de rest hopen we uiteraard dat de tewerkstelling, waar we allemaal zo voor vechten, maximaal kan worden gegarandeerd.

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Stefaan Sintobin aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de impact van het vernietigingsarrest van het Grondwettelijk Hof d.d. 28 april 2016 op het lopende beleid inzake de instandhoudingsdoelstellingen (IHD)

ACTUELE VRAAG van Lydia Peeters aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de vernietiging van enkele bepalingen uit het Natuurdecreet door het Grondwettelijk Hof, met name wat betreft de instandhoudingsdoelstellingen (IHD) en programmatische aanpak stikstof (PAS)

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Voorzitter, minister, collega's, zowel in de plenaire vergadering als in de commissie hebben we reeds enkele verhitte debatten gevoerd over het wijzigingsdecreet Natuurbehoud en de instandhoudingsdoelstellingen. We zijn allemaal getuige geweest van de massale boerenprotesten in de loop der jaren. Er was ook de actiegroep 'Ruimte voor Boeren', die eind 2014 naar het Grondwettelijk Hof is gestapt om de schrapping van tien artikelen in het wijzigingsdecreet te vragen. Iedereen dacht dat dit weinig kans maakte, maar

vorige week was er een arrest van het Grondwettelijk Hof dat negen van de tien artikelen schrapt. De kritiek van de boeren – en die is er nog altijd – is dat het wijzigingsdecreet een serieuze impact heeft op de bedrijfsvoering. Als ik het arrest goed begrijp, is de motivering van het Grondwettelijk Hof dat er te weinig of geen inspraak was bij de totstandkoming van de verschillende plannen en dat er geen spreiding is van de lasten over alle actoren in dit dossier.

Minister, er was vorige week ook een vraag over in de commissie waarbij ik helaas niet aanwezig kon zijn. Het arrest heeft toch wel een impact op het huidige gevoerde beleid. Wat doet u met de uitspraak van het Grondwettelijk Hof?

De voorzitter: Mevrouw Peeters heeft het woord.

Lydia Peeters (Open Vld): Voorzitter, minister, collega's, de acties van de vereniging 'Ruimte voor Boeren' zijn hier al meermaals aan bod gekomen. Denk maar aan de tractorenoptochten door heel Vlaanderen. Denk ook aan de petitie die recent aan u werd overhandigd, minister, en aan de stappen die ze hebben gezet naar het Grondwettelijk Hof om de vernietiging te vragen van het Natuurdecreet, dat eind vorige legislatuur op de valreep is goedgekeurd.

Vorige week hebben we het er in de commissie ook nog over gehad en heb ik gepeild naar de resultaten van die procedure voor het Grondwettelijk Hof. Toen konden we geen antwoord krijgen. Twee dagen later komt er dan toch een arrest waarbij negen van de tien artikelen van het Natuurdecreet zijn vernietigd omdat er veel te weinig inspraak was geweest voor het ruime publiek, maar zeker voor de betrokken landbouwers wier bedrijf zwaar gehypothekeerd werd door de maatregelen rond instandhoudingsdoelstellingen en programmatische aanpak van stikstof.

Minister, welke stappen gaat u nu zetten om eventueel tot een reparatiedecreet te komen naar aanleiding van het arrest van het Grondwettelijk Hof?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega's, ik zal misschien even herhalen waarom we het Natuurdecreet hebben gewijzigd en waarom er ook voorstellen op tafel liggen om het programmatisch aan te pakken. De bedoeling is natuurlijk dat het niet komt tot een individuele vergunningenstop zoals het ook in Nederland het geval is geweest. Als je geen kader uitwerkt, komen individuele vergunningen in de problemen omdat er telkens een passende beoordeling moet worden opge maakt. Deze Vlaamse Regering wou zorgen voor een kader zodat men goed weet waar men aan toe is en dat men individueel niet zomaar in de problemen komt.

Vandaar de wijzigingen aan het Natuurdecreet en de procedure die we hebben uitgewerkt. Het arrest van het Grondwettelijk Hof zegt dat wat we inhoudelijk doen, perfect overeind blijft. Er is wel een opmerking, en een vernietiging wat de procedure betreft. Het Grondwettelijk Hof zegt dat de inspraak en de participatie die we in het volledige traject plannen, gigantisch zijn. Dat vindt ook iedereen. Maar het Grondwettelijk Hof zegt dat we niet voldoen aan het verdrag van Aarhus, want we moeten een officieel openbaar onderzoek in die procedure inlassen. In de artikelen van het Natuurdecreet die zijn vernietigd, staat niet formeel dat er een openbaar onderzoek zal worden gevoerd.

Mijn conclusie van dit arrest is dat we die artikelen van het Natuurdecreet zullen moeten aanpassen. In de procedure waarin de definitieve managementplannen worden vastgelegd, zullen we ook nog een officieel openbaar onderzoek met officiële inspraak moeten inlassen. Dat zal ervoor zorgen dat de procedure nog langer wordt en dat we nog meer tijd nodig zullen hebben. Dat is op dit moment de conclusie van het arrest van het Grondwettelijk Hof.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Minister, ik weet natuurlijk wel hoe dit dossier tot stand is gekomen en welke de regels waren. We hebben daarover serieuze discussies gevoerd. U kent de opmerkingen: die van de boerenorganisaties en die van het actiecomité 'Ruimte voor Boeren'. Die blijven beweren dat het wijzigingsdecreet Natuurbehoud toch een immense impact heeft op de bedrijfsvoering van enkele landbouwers. Dat zal altijd een pijnlijke zaak blijven.

U zegt dat er mits een aanpassing tegemoet wordt gekomen aan de opmerkingen van het Grondwettelijk Hof over de inspraak en dat dat de zaken een beetje zal vertragen. Iedereen heeft natuurlijk het recht om naar het Grondwettelijk Hof te stappen. Volgens mij was er ook een tweede punt waarover 'Ruimte voor Boeren' spreekt, en dat is dat de lasten niet gelijk worden verdeeld over alle actoren. Daarover heb ik u niets horen zeggen.

Lydia Peeters (Open Vld): Minister, ik heb het arrest toch iets anders gelezen. U zegt dat u daarin kunt lezen dat de inspraak gigantisch is. We hebben er in de commissie meermaals op gehamerd dat het markant is dat heel wat grondeigenaars niet waren betrokken bij de procedures, ook niet bij de procedure van de managementplannen, en dat die inspraak toch heel belangrijk is.

Minister, we hebben vandaag de nieuwsflits van Natuurpunt gezien. Ze zeggen dat dit arrest een pyrrusoverwinning is. Wat is uw reactie daarop? Ik vind het alleszins heel vreemd dat een middenveldorganisatie het een pyrrusoverwinning noemt als het Grondwettelijk Hof zegt dat er meer inspraak moet zijn.

De voorzitter: De heer Ceyssens heeft het woord.

Lode Ceyssens (CD&V): En de boer, hij ploegde voort, zo zegt men wel eens. In dit geval absoluut niet. Een aantal boeren is naar het Grondwettelijk Hof getrokken. We zijn er ons allemaal van bewust hoe precair de situatie moet zijn voor de mensen die deze stap hebben gezet. Het arrest is er vandaag. Wat ik er vooral uit onthoud, is dat duidelijk wordt gesteld dat de gevolgen of de nadelen uit een rechtmatig beleid, niet mogen worden afgewenteld op de een of de ander, maar gelijkmatig moeten worden verdeeld over alle actoren. Dat moeten we goed in ons achterhoofd houden als we in de regering of in het parlement daarover discussiëren. Alle actoren moeten een gelijkwaardige inspanning dragen. Vooral degenen die er individueel door worden getroffen, mogen de rekening niet alleen betalen.

Minister, de laatste dagen is er veel desinformatie gespuid naar aanleiding van dit arrest. Ik neem aan dat het significantiekader dat is uitgewerkt voor de vergunningen, behouden blijft. Kunt u dat bevestigen?

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp-a): Ik had een vraag om uitleg ingediend, die blijkbaar na de vragen is toegekomen.

Minister, ik hoop dat we daar in de commissie nog verder op kunnen terugkomen. Er moeten nog veel zaken gezegd en uitgepraat worden, wat niet kan in een plenaire vergadering.

Mijnheer Sintobin, de programmatorische aanpak heeft inderdaad een significante invloed op de bedrijfsvoering maar evengoed heeft de bedrijfsvoering in een aantal gevallen ook een grote impact op de omgeving en op de te halen doelstellingen. Er zal dus een beleid moeten worden gevoerd dat ingrijpt. Als ik het arrest goed gelezen heb, stelt het Grondwettelijk Hof niet in vraag dat de Vlaamse Regering bevoegd is en de verantwoordelijkheid heeft om dat beleid te voeren en dat daar gevolgen van zullen zijn.

Mijn vraag aan de minister was dus inderdaad: hoe snel kunt u dit rechtzetten?

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Minister, dat er rechtsonzekerheid was, werd zowel door de natuurbewegingen als door landbouwers vastgesteld. Deze uitspraak van het Grondwettelijk Hof bevestigt de rechtsonzekerheid die de procedure met zich meebrengt. Vooral de landbouwers zijn daar het slachtoffer van, en dat is heel jammer. Zij wachten immers al zo lang op uitsluitel over hun oranje en rode kaarten, over de flankerende maatregelen die nodig zijn om hun problemen op te lossen. Laat dit duidelijk zijn: een landbouwer die getroffen wordt, mag de rekening niet gepresenteerd krijgen. De overheid moet bijspringen om die rekening te betalen.

Minister, ik pleit ervoor dat de nieuwe tekst een juridisch soliedere basis heeft en publieke inspraakprocedures bevat, zoals een openbaar onderzoek of een MER waar nodig. In datzelfde arrest wordt ook de eeuwigdurende milieuvergunning in vraag gesteld. Dat is geen klein probleem, dat breder is dan de landbouw alleen, waarmee de Vlaamse Regering zal worden geconfronteerd.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Ik weet niet of het arrest zo positief is voor de landbouw. Als ik het goed lees, stelt het Hof ook vragen bij het flankerend beleid en bij compensaties. Ook de bescherming van de poldergraslanden wordt door het Hof bevestigd. De vraag is wie hier bij wint. Ik vrees dat de rechtsonzekerheid alleen maar groter wordt, en dat is bijzonder jammer. We weten allemaal dat de instandhoudingsdoelstellingen gehaald moeten worden en weten dat bedrijven die te veel uitstoten een inspanning moeten leveren. We willen als overheid daarbij helpen.

Minister, ik roep u op om de trein weer snel op de sporen te plaatsen en er voldoende stoom achter te zetten zodat we resultaten boeken voor het milieu en er rechtszekerheid komt.

Minister Joke Schauvliege: Collega's, niemand kan ontkennen dat de manier waarop de instandhoudingsdoelstellingen en de PAS worden gerealiseerd een nooit gezien participatietraject is. De Europese Commissie is ons komen feliciteren voor de manier waarop we die inspraak van al die verschillende doelgroepen hebben georganiseerd. Dat staat vast, maar toch moet formeel dat openbaar onderzoek nog worden ingevoerd.

We hebben ook geen beleid waar we alleen stikstofdepositie zouden afwentelen op de landbouw, integendeel. We hebben een beleid dat gebaseerd is op generieke maatregelen, brongerichte maatregelen en herstelmaatregelen. Dat zijn drie evenwaardige luiken in wat we aan het ontwikkelen zijn. Het is trouwens ook zo dat wanneer er een nieuwe vergunning wordt aangevraagd, er voor elk bedrijf een passende beoordeling moet worden opgemaakt. Dat geldt niet alleen voor de landbouw, maar voor iedereen die een milieuvergunning nodig heeft. Doen alsof dit maar voor één sector geldt, klopt niet. Wat we wel proberen te doen, is een goed kader uitwerken om ervoor te zorgen dat men niet individueel naar een vergunningenstop gaat. Het is juist om de landbouw te helpen in die aanpak dat we dit kader aan het uitwerken zijn.

Iedereen leest hier iets anders in het arrest van het Grondwettelijk Hof. Eén zaak is duidelijk: de vernietiging is gebaseerd op het feit dat in de artikelen van het Natuurdecreet niet formeel voorzien is in een openbaar onderzoek. Onze diensten zijn al bezig met het herschrijven van de bepalingen van dat Natuurdecreet, om daar formeel een openbaar onderzoek in te voeren in de procedure. Dat zal snel gebeuren. We kunnen dat via een ontwerp van decreet doen, maar als daar een

consensus over kan worden gevonden, kan het nog sneller door dit parlement worden rechtgezet via een voorstel van decreet. We kunnen daar de komende dagen en weken nog over van gedachten wisselen.

Mijnheer Caron, u doet alsof er nog geen flankerend beleid is, alsof er nog niets is gebeurd. Dat is niet waar. De Vlaamse Regering heeft het flankerend beleid goedgekeurd voor de rode bedrijven. Er staan ook middelen tegenover. Op het terrein gebeurt dit al. Het is dus niet juist als u doet uitschijnen alsof er nog niets is gebeurd.

Ik ben het ook helemaal niet met u eens waar u zegt dat het Grondwettelijk Hof eigenlijk de omgevingsvergunning op de helling zet. Er loopt een aparte procedure tegen de omgevingsvergunning. Het Grondwettelijk Hof zal daar ook uitspraak over doen. We hebben een aantal sterke elementen om te zeggen dat de omgevingsvergunning niet eeuwigdurend is. Er is in een duidelijk moment van inspraak voorzien, om de twintig jaar. Er is een evaluatiemogelijkheid. We hebben zeer goede argumenten die we voor het Grondwettelijk Hof naar voor brengen. We zullen zien welke uitspraak over de omgevingsvergunning zal worden gedaan.

Collega's, het is inderdaad een oefening die we samen doen, en waarover beslist is in april 2014 in de Vlaamse Regering en waarin effectief in de generieke, de brongerichte en de herstelaanpak voorzien is. Het traject vraagt tijd omdat we zoveel mogelijk inspraak organiseren op het terrein. We zullen ook formeel nog eens openbaar onderzoek in de procedure brengen. We hopen op die manier snel rechtszekerheid te kunnen garanderen aan iedereen die daarbij is betrokken. Daarvoor zal natuurlijk ook de medewerking van iedereen hier in het parlement en in de Vlaamse Regering nodig zijn om snel een aantal zaken formeel te kunnen rechtzetten.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Minister, als ik u zo bezig hoor, is er in feite weinig of niets aan de hand en zal het in een, twee, drie opgelost zijn. Het is natuurlijk voor u en voor ons allemaal bijzonder pijnlijk dat in zo een delicaat dossier er toch nog dergelijke fouten worden gemaakt. Daarover gaat het feitelijk. Waarom krijgen die mensen gelijk van het Grondwettelijk Hof? Omdat er fouten gemaakt zijn, hoe klein ze volgens u ook mogen zijn. Dat is bijzonder pijnlijk.

Mijnheer Caron, het lijkt wel alsof de landbouwers die naar het Grondwettelijk Hof zijn gestapt, een moord hebben gepleegd omdat ze naar het Grondwettelijk Hof durfden te gaan. Iedereen is vrij om te doen wat hij wil. Mijnheer Vandaele, nu gaan zeggen dat de landbouwers zelf verantwoordelijk zijn om nog verder de rechtsonzekerheid in stand te houden, zal u bijzonder kwalijk worden genomen. Ik steun de landbouwers in hun verzet. Mijnheer Tobback, het is niet omdat Europa ons bepaalde natuurdoelstellingen oplegt, dat onze fractie het daarmee eens moet zijn.

Lydia Peeters (Open Vld): We kunnen alleen concluderen dat de vereniging Ruimte voor Boeren terecht haar slag heeft thuisgehaald. Voor onze fractie is het heel belangrijk dat wanneer men het genot van het eigendomsrecht, dat grondwettelijk is beschermd, aan banden wil leggen, het gelijkheidsbeginsel van toepassing is, zoals in het arrest is aangehaald, en dat er uiteraard ook inspraak moet zijn. Minister, ik ben blij dat u zegt dat u een openbaar onderzoek zult gaan invoeren in heel de procedure. Ik denk dat er voor veel kleinere zaken, die een veel geringere impact hebben, al openbaar onderzoek is. Dan zal het er zeker ook in deze zaak moeten zijn. Wat dat betreft, denk ik dat Ruimte voor Boeren terecht die procedure had aangespannen.

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Karl Vanlouwe aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de gevolgen voor Vlaanderen van de resolutie van het Waals Parlement betreffende het Comprehensive Economic and Trade Agreement (CETA) tussen de Europese Unie en Canada

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Ongeveer een week geleden werd in het Waals parlement door onze collega's-Waalse parlementsleden een resolutie goedgekeurd tegen het Comprehensive Economic and Trade Agreement (CETA), het akkoord over vrije handel en investeringen tussen de Europese Unie en Canada, waarover zeven jaar werd onderhandeld. Dat akkoord werd ter discussie gesteld door onze collega's van het Waals Parlement.

A mari usque ad mare. Dat is de wapenspreuk van Canada. Van de ene zee tot de andere zee wenst men handel te drijven. Canada is inderdaad een bijzonder groot land. Wallonië is dat niet. Als het van Waalse politici afhangt, zal men in de toekomst geen extra handel drijven over die zeeën. Men stelt bijkomende, onrealistische eisen en vraagt zelfs de heropening van de onderhandelingen over het CETA-verdrag. Zoals ik daarnet al zei: die onderhandelingen hebben maar liefst zeven jaar geduurd.

De facto komt het erop neer dat men die onderhandelingen en het akkoord wil opzeggen. Mocht deze houding enkel gevolgen hebben voor Wallonië, zou ik zeggen: 'Tant pis. Je m'en fous.' Op dit ogenblik is het echter zo dat vooral Vlaanderen de gevolgen zal dragen van het opzeggen van dit akkoord. En niet alleen Vlaanderen, maar de rest van de Europese Unie zou hieronder te lijden hebben. Een Waals njet zorgt er dan ook voor dat België zich in de Raad van Ministers zal moeten onthouden, wat neerkomt op een blamage, zeker omdat het bereikte akkoord binnen het onderhandelingsmandaat ligt.

Wallonië blokkeert hiermee de Vlaamse economie en de Vlaamse export. Hoe staat u tegenover de ontwikkelingen en het standpunt van de andere deelstaat? Zult u dat aankaarten op het federale niveau en tegenover uw collega's in Wallonië?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Mijnheer Vanlouwe, ik deel uw bezorgdheid, eerst en vooral wegens de timing. De onderhandelingen zijn aangevat in 2009, met instemming van alle deelstaten en ook Wallonië. Iedereen was op de hoogte van de onderhandelingen. Wij en ook Wallonië volgden dit zeer intens op. De teksten zijn gefinaliseerd in 2014. Ze zijn nog juridisch-technisch afgewerkt en uiteindelijk gefinaliseerd in februari van dit jaar, met op het einde nog een zeer mooie toevoeging. Er komt een internationaal tribunaal tussen Canada en de Europese Unie. Premier Trudeau en commissaris Malmström zijn het daarover eens geraakt.

Het is een heel goed akkoord voor Vlaanderen, maar ook voor Wallonië. 99 procent van de douanetarieven wordt weggewerkt. 92 procent van de invoerrechten voor landbouw wordt weggewerkt. De diensten kunnen vrij op de Canadese markt gaan, met inbegrip van de baggeraars. Er komen geen chloorkippen en geen ggo's. Er is een zeer sterk hoofdstuk over duurzame ontwikkeling. Ik heb een brief bij me van alle federaties van bedrijven, niet alleen de Vlaamse, niet alleen de Belgische maar ook van de Union Wallonne des Entreprises en de Brusselse ondernemersorganisatie Brussels Enterprises Commerce and Industry, van de Unie van Zelfstandige Ondernemers en de Boerenbond. Allemaal zeggen ze dat dit een schitterend akkoord, is dat goed is voor onze welvaart.

Het is een gemengd verdrag. Het zal er inderdaad op aankomen om te proberen toch de Waalse collega's te overtuigen. Ik denk dat voor de ondertekening van het verdrag er geen probleem kan zijn. Daar volstaat een gekwalificeerde meerderheid binnen de lidstaten. Bij de ratificatie is echter een akkoord nodig van alle lidstaten en alle parlementen. Dit zou natuurlijk een levensgroot probleem creëren.

Ik hoop dat men in Wallonië inziet dat dit ook ingaat tegen de Waalse belangen. Een van de grootste farmaceutische bedrijven zit in Wallonië en is een exporteur van farmaceutische producten. Er zijn landbouwproducten uit Wallonië. Dit is echt contraproductief, tegen onze welvaart en tegen de Waalse belangen.

Mochten de chloorkippen, het hormonenvlees en de ggo's kunnen komen en mocht er geen duurzaamheidsclausule zijn ... Maar uitgerekend al deze bepalingen zijn opgenomen. De audiovisuele diensten zijn uitgesloten. Met alle zaken waar we ons zorgen over maakten, is rekening gehouden in het verdrag.

Ik hoop dat het gezond verstand terugkeert. Het is nog maar een resolutie, met alle respect voor het parlement. Als het eindigt in een weigering tot ratificatie, dan is er een probleem, ook voor de Europese Unie. Op die manier verlies je je geloofwaardigheid. Een traject laten lopen van 2009 tot 2016 en dan op de valreep zeggen dat het niet kan, kan niet. Dan had men in de loop van het traject moeten optreden.

Karl Vanlouwe (N-VA): Minister-president, blijkbaar heeft men in Wallonië angst voor verandering, vooruitgang, verbetering, economische groei en welvaart, die nochtans broodnodig zijn. Dit akkoord kan bijkomende tewerkstelling in Vlaanderen, Wallonië en Brussel meebrengen.

Ik stel echter vast dat dit ook past in een bijna emotioneel debat dat gevoerd wordt door de linkerzijde, onder meer ook tegen het TTIP-akkoord (Transatlantic Trade and Investment Partnership). Er worden betogingen opgestart, er worden mythes en leugens gelanceerd. Men heeft blijkbaar geen vertrouwen in Canada, noch in de Verenigde Staten. Wacht men misschien op een nieuwe president in de Verenigde Staten vooraleer men opnieuw wenst te onderhandelen?

In ieder geval komt 80 procent van de export in ons land uit Vlaanderen. Het kleinste gedeelte van de export komt uit Wallonië. En dan durft men nog steeds een dergelijke resolutie goed te keuren, goed wetende dat de nadelen vooral voor Vlaanderen zijn. Ik hoop alvast dat u dit zult aankaarten.

De voorzitter: De heer Daems heeft het woord.

Rik Daems (Open Vld): De houding in het Waals Parlement is nu eens echt een puur plat politiek gegeven, waarbij men het links-populisme achterna loopt. Dat links-populisme bestaat voor een stuk ook in Vlaanderen. We hebben dat gezien in de debatten over TTIP hier.

Het is gewoonweg belachelijk – en ik mag dat zeggen, want ik ken Wallonië vrij goed – dat men die resolutie heeft goedgekeurd. Klein detail: de Waalse liberalen hebben tegen gestemd. Dat is een detail, maar toch niet onbelangrijk.

Minister-president, nog los van het feit dat die unanimiteitsregeling voor verdragen een probleem op zich is, welke zijn de elementen die u denkt te kunnen aandragen ten aanzien van collega Magnette, om uiteindelijk toch die ratificatie te verkrijgen?

Mijn tweede vraag is meer aan de voorzitter gericht. Ik weet dat ik maar één vraag aan de regering mag stellen, dus stel ik er ook een aan de voorzitter. Wat zou eventueel een element kunnen zijn waarbij we eens van parlement tot parlement die gasten tot de orde kunnen roepen? Want het is juist wat collega Vanlouwe

zegt: meer dan 80 procent van de export gebeurt vanuit Vlaanderen. (*Applaus bij Open Vld*)

De voorzitter: De heer Vanbesien heeft het woord.

Wouter Vanbesien (Groen): Het debat gaat hier vandaag niet over het CETA. Het verdrag zal hier nog wel eens ter sprake komen, en dan zullen we dat inhoudelijk bespreken. De vraag die u hier stelt, mijnheer Vanlouwe, is of Wallonië wel het recht heeft om zo'n standpunt in te nemen. Dat is eigenlijk een institutionele vraag over de bevoegdheidsverdeling in ons land.

Ik merk dat de Vlaams-nationalisten altijd bijzonder veel belang hechten aan het feit dat Buitenlandse Handel het best regionaal is, en dus het recht verdedigen om op regionaal niveau standpunten in te nemen over de buitenlandse handel, maar als Wallonië dat dan doet, worden die vervolgens verketterd. Dat begrijp ik niet zo goed. U zegt dat elke regio autonoom moet zijn om zelf te beslissen wat hij denkt. Dan moet u ook respect opbrengen voor wat ze daar zeggen.

De enige andere logische optie op basis van uw vraag is eigenlijk: herfederaliseer Buitenlandse Handel en ga dan samen beslissen over welk standpunt er kan worden ingenomen op Europees niveau. Zo niet, dan spreekt u uzelf geweldig tegen.

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

Ward Kennes (CD&V): Er is absoluut geen sprake van dat we Wallonië niet het volledige spreekrecht zouden geven. Het punt is gewoon dat de onderhandelingen na zeven jaar zijn afgerond en dat die onderhandelingen ook heel grondig zijn gevoerd. Er is zelfs tijdens de 'legal scrubbing' op het einde nog overgestapt van ISDS (Investor-State Dispute Settlement) naar ICS (Investment Court System). Dat is een discussie die we hier al een paar keer hebben gevoerd. Ik zie de voorzitter de wenkbrauwen fronsen. Het heeft te maken met het hele arbitragesysteem. Ik zal daar nu niet op doorgaan.

Canada is daar zeer tegemoetkomend geweest. De spreker heeft vooral de nadruk gelegd op het belang voor Vlaanderen. De minister-president heeft gecorrigeerd door te zeggen dat het ook erg belangrijk is voor Wallonië, maar dit is eigenlijk voor heel Europa cruciaal. De Grieken hadden vragen over feta. Iedereen heeft zijn zorgen. Het komt erop aan dat Europa ervoor moet zorgen dat we niet aan de kant blijven staan in de internationale handel en dat we onszelf niet belachelijk maken door daar nu op terug te komen. En dan is de vraag inderdaad welke initiatieven de minister-president allemaal kan nemen. Ik denk dat we niet te hoog van de toren moeten blazen en dat we ook moeten luisteren en een goede dialoog aangaan. We moeten Wallonië overtuigen. Het is maar een resolutie, maar in 2017 gaat het over ratificatie.

Minister-president Geert Bourgeois: Collega Vanbesien, het is natuurlijk geen oplossing om te herfederaliseren. U legt mij woorden in de mond die ik niet gebruikt heb. Ik heb alle respect voor de autonomie van Wallonië. Alleen vind ik dit een foute beslissing, die ingaat tegen de Waalse belangen. Daar ben ik echt van overtuigd. Ik heb hier de brief bij die ook ondertekend is door de middenstandsorganisaties, de Unie van Zelfstandige Ondernemers (UNIZO), de Boerenbond, en ook Waalse organisaties.

Ik citeer: "Het hoofdstuk over duurzame ontwikkeling is het meest ambitieuze dat de EU ooit in een handelsakkoord heeft laten opnemen." Er is een voorgenomenheid daartegenover. Ik vraag alleen om met kennis van zaken over dit dossier, over CETA te oordelen. Zelfs herfederalisering zou geen oplossing zijn. Herinner u de discussie over de Dienstenrichtlijn. Daar heeft minister Verwilghen zich indertijd finaal moeten onthouden, op dictaat van de PS. Als je federaal

dezelfde standpunten hebt, kom je ook tot een onthouding voor de goedkeuring. Voor de ondertekening zou dat nog geen ramp zijn, maar het zou wel een ramp zijn voor de ratificatie omdat je alle lidstaten moet hebben en dit is een gemengd verdrag, net zoals het in België een gemengd verdrag is. Zelfs degenen die dromen van herfederalisering, zouden geen stap verder zijn wat dit betreft. Bovendien zou dit slecht zijn voor onze buitenlandse handel. Ik kom net terug van India. Ik heb opnieuw heel veel mails gekregen van bedrijven die ontzettend tevreden zijn over de dienstverlening van Flanders Investment & Trade (FIT). Laat het ons zo houden.

Wat kan ik doen, collega Daems? Ik stel vast, als ik met collega Magnette op handelsmissie ga, dat hij de ambitie uitdrukt om in het spoor van Vlaanderen te gaan, en ik ben daar blij om. "Ik wil een exporterende deelstaat worden. Wij moeten veel meer expoteren." Hij heeft die ambitie, hij doet dat met verve en met overtuiging. Ik ben altijd blij als ik hem de troeven van Wallonië zie uitzetten op het vlak van onderzoek en ontwikkeling, op het vlak van industriële vernieuwing, met hun landbouwproducten. Maar dan zeg ik: het is wel het een of het ander. Ofwel ga je mee in zulke akkoorden die zorgen dat ook de Waalse welvaart kan groeien dankzij export, want de Waalse markt is voor hen helaas nog kleiner dan de Vlaamse. Wij hebben buitenlandse markten nodig. Dan moet je consequent zijn.

Ik hoop ook dat hij wel eens in contact komt met zijn goede vrienden van Quebec. Na mijn reactie op de resolutie van het Waals Parlement, heb ik heel bezorgde reacties gekregen, én van Canada, én van Quebec, én van een pak Europese lidstaten die allemaal hun bezorgdheid uitdrukken. Ik vermoed dat hun zeer goede vrienden van Quebec ook nog wel eens met hen in dialoog zullen gaan. Het feit dat premier Trudeau, die toch niet kan worden verdacht een aanhanger te zijn van het wilde kapitalisme, dit ondersteunt en zelfs helemaal op het einde akkoord gaat met Malmström, om inderdaad een novum te installeren, om ICS te installeren in plaats van ISDS, een gemengd permanent tribunaal met beroepsmogelijkheid, met een goedkope mogelijkheid voor kmo's om te procederen, kan wellicht ook een argument zijn.

Ik hoop vooral dat men in Wallonië beseft dat het in hun belang is. Het is niet alleen in ons belang, collega Vanlouwe. Uiteraard is het in ons belang, maar ook in het Waalse belang om dit akkoord te hebben. 99 procent van de douanetarieven valt weg. 92 procent valt weg voor de landbouwexport. Onze appels en peren willen we op de Canadese markt brengen, na de boycot door Rusland. Er zijn opportuniteiten. Laat ons die grijpen.

Karl Vanlouwe (N-VA): Ik heb uiteraard alle respect voor de autonomie van Wallonië, maar dan natuurlijk een echte autonomie en geen autonomie met een hypotheek, met een veto, met blokkeringen, waarbij men niet alleen zichzelf blokkeert, maar waarbij men ook de andere deelstaten in dit land blokkeert. Dat is op dit ogenblik de situatie.

Zoals de minister-president heeft gezegd, is het in het belang van onze economie, vooral gericht op export, maar het is ook in het belang van de economie van Wallonië. Iedereen in dit parlement heeft de brief van de weekgeversfederaties gekregen, gaande van Brussels Enterprises, Commerce and Industry (BECI), Union Wallonne des Entreprises (UWE), Voka, Verbond van Belgische Ondernemingen (VBO), Boerenbond, UNIZO en dergelijke meer. Zij hebben er telkens op gewezen hoe belangrijk het is voor onze economie, voor de economische groei en welvaart in ons land, voor de tewerkstelling en de creatie van werkgelegenheid. Iedereen heeft erop gewezen, het is van belang voor ons land, voor de werkgelegenheid. Ik hoop alleszins dat Wallonië met deze resolutie, met deze beslissing die genomen is, ons niet verder blokkeert maar ook zichzelf niet verder blokkeert. Er zijn andere landen in Europa – Roemenië, Bulgarije en zelfs Nederland – die bemerkingen

hebben met betrekking tot dit CETA-verdrag, maar ze gebruiken dit verdrag wel om andere zaken te verkrijgen. Hier heb ik de indruk dat men gewoon om dogmatische redenen tegen dit CETA-verdrag stemt. (*Applaus bij de N-VA*)

De voorzitter: Mijnheer Daems, we hebben binnenkort een onderhoud. Ik zal u dan onderhouden over de samenwerking met andere parlementen.

Rik Daems (Open Vld): Ik denk dat dat in dit geval een opportuniteit is om een bolleke te wassen.

De voorzitter: Ik zal het hebben over welke inspanningen we de vorige legislatuur gedaan hebben. Ik mag me hier niet in het debat moeien.

De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Chris Janssens aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de koerswijziging van het katholieke onderwijsnet met betrekking tot de plaats van de islam

ACTUELE VRAAG van Elisabeth Meuleman aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het actief pluralisme in het katholiek onderwijs

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, het is soms onaangenaam ontwaaken als je de krant leest. Ik hoorde dat u zich vanmorgen zelfs onwel voelde. Ik kan begrijpen dat u als minister van Onderwijs onwel werd bij het zien van voorpagina's zoals deze: 'Katholiek onderwijs geeft moslims zijn zegen.'

Minister, blijkbaar is de top van het katholiek onderwijs van mening dat het minder katholiek en meer islamitisch moet zijn. Het wil immers niet-katholieke leerlingen hun godsdienst voortaan ten volle laten beleven op school. In de praktijk komt het er door massa-immigratie en islamisering uiteraard vooral op neer dat de islam in katholieke scholen zal worden gefaciliteerd. Hoofddoeken zullen worden toegelaten, er komen speciale bidplaatsen voor moslims, zelfs vrijwillige islamles en islamitische uitstappen.

Minister, het katholiek onderwijs – of mag ik al zeggen: het gewezen katholiek onderwijs – kiest blijkbaar voor vrijwillige islamisering. Die beslissing getuigt volgens mij van een absolute wereldvreemdheid, want de islam is geen godsdienst zoals alle andere. Die wil niet samenleven met anderen, die wil overheersen. Dat wordt ook elke dag bewezen in de islamitische wereld, waar fundamentele rechten van niet-islamitische minderheden volop worden geschonden. De westerse islam waarover men het steeds heeft, is alleen maar een fata morgana die leeft in de hoofden van het 'multikul' establishment.

Minister, mijn eerste bedenking was: was u hierbij betrokken, was u hiervan op de hoogte? Wat vindt u van die plannen? Vindt u ook niet dat die getuigen van een grote wereldvreemdheid? Legt u zich neer bij die beslissing of gaat u hier tegen in verzet? Schaart u zich bij de vele tienduizenden ouders van leerlingen in het katholiek onderwijs die hierbij niet waren betrokken?

Minister, wat vindt u van deze waanzinnige ideeën?

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, mijn vraag is iets anders van aard. (*Gelach. Opmerkingen*)

We hebben inderdaad kunnen lezen dat het katholiek onderwijs zijn deuren opengooit en ruimte wil creëren voor andere levensbeschouwingen, religieuze, maar naar ik hoop en heb begrepen ook niet-religieuze levensbeschouwingen. Zij willen dit doen in de vorm van de dialoogschool. De dialoogschool is een concept dat ze al een tijdje promoten. Ze vullen dat idee nu wat concreter in.

Het is logisch dat het onderwijs zoekt naar antwoorden op de diverse samenleving die een realiteit is geworden en ons soms met serieuze vragen confronteert waarop we een antwoord moeten vinden. Ik denk dat je dat het best doet door deuren open te gooien, niet door deuren te sluiten. Er is nog nooit meer verdraagzaamheid, meer cohesie gekomen door deuren te sluiten, integendeel. We moeten die dialoog aangaan.

Ik vind het op zich zeer nobel en lovenswaardig dat het grootste onderwijsnet zijn deuren opengooit en dat het onderwijs in het algemeen, alle netten, erover nadenken hoe we een antwoord kunnen bieden op die superdiverse samenleving.

Ik lees in het voorstel dat men ruimte wil creëren voor de verschillende levensbeschouwingen. Wat ik bijzonder belangrijk vind, is niet alleen dat we ruimte creëren voor verschillende levensbeschouwingen, maar dat die levensbeschouwingen met elkaar in dialoog gaan. Dat is het allerbelangrijkste als we een antwoord willen bieden en als we meer cohesie willen in deze maatschappij.

Minister, het lijkt me daarom goed dat we het eenheidsvak 'levensbeschouwing en burgerschap' inrichten in de verschillende netten in ons land. Het zou een manier kunnen zijn om die dialoog met elkaar effectief aan te gaan.

Minister, wat bent u nog van plan wat betreft het diversiteitsbeleid, het actief pluralisme? Is zo'n vak 'levensbeschouwing en burgerschap' een optie? Ik heb vandaag gehoord dat Bart De Wever daar ook een voorstander van is. Ik denk dat we dan al met heel veel zijn.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, ik dank u voor uw actuele vragen.

Ik voelde mij vanmorgen inderdaad onwel. Ik ben geboren met een lage bloeddruk. Zo nu en dan verlaagt die iets meer. Je zou kunnen denken dat die deze ochtend zou zijn gestegen toen ik de kranten las, maar hij zat in een pijnlijke diepte. Dat had inderdaad tot gevolg dat ik een commissie heb moeten missen.

Mijn opa had ook last van een lage bloeddruk en hij is bijna 100 jaar geworden. Blijkbaar staat dat dus ook garant voor een lang duurzaam leven.

Collega's, minister Tommelein heeft net de eed afgelegd als Vlaams viceminister-president. Hij heeft bij zijn eedaflegging gezworen dat hij de Grondwet zal naleven. Onze Grondwet bevat een aantal niet te versmaden interessante artikelen, waaronder artikel 19 over de vrijheid van godsdienst en de vrijheid van meningsuiting en artikel 24 over de vrijheid van onderwijs. Onder artikel 24 staat eveneens dat elke preventieve maatregel verboden is. Het is dan ook niet aan mij om allerlei voorwaarden op te leggen vooraleer we onderwijs kunnen inrichten. Toch verbaast het me dat ik hier voor de derde week na elkaar sta om vragen te beantwoorden waarin ik mijn mening moet geven over iets dat ook tot de vrijheid van onderwijs behoort. Ik begrijp echter dat er vragen worden gesteld.

Mevrouw Meuleman, het zal u misschien verbazen, maar ik ben het eigenlijk volkomen eens met uw betoog, niet zozeer met dat van de heer Janssens, maar dat zult u me wel niet kwalijk nemen.

De katholieke scholen in Vlaanderen zijn sterk, heel veel ouders sturen hun kinderen naar een katholieke school. Ik kan me geen katholiek onderwijs voorstellen in Vlaanderen dat zijn identiteit zou prijsgeven. Ik kan me totaal niet inbeelden dat dit de bedoeling zou zijn. Zoals mevrouw Meuleman heeft gezegd, is het niet aan de orde om deuren te sluiten: alle kinderen hebben recht op onderwijs. Wie vandaag de realiteit in Vlaamse scholen bekijkt, ziet dat ook in katholieke scholen moslimkinderen naar de les gaan en daar met open armen worden ontvangen. Uiteraard moeten we respect hebben voor elkaar, maar dat kunnen we, zoals mevrouw Meuleman zegt, doen vanuit de eigen levensbeschouwelijke identiteit. Dat staat ook zo in de Grondwet. Wanneer men die dialoog promoot, dan ben ik daar echt een grote fan van.

Wanneer we willen werken aan integratie, moeten we bereid zijn om met elkaar te praten en mogen we ons niet terugtrekken op ons eiland. Ik hoor van het katholiek onderwijs dat zij dat ook in de toekomst zullen blijven doen vanuit hun identiteit maar met een open blik op de samenleving en gericht op de integratie van jongeren en op het best mogelijke onderwijs.

Mevrouw Meuleman, u vroeg net mijn mening over burgerschap op zich. Ik denk dat ik daar twee weken geleden op geantwoord heb in deze plenaire vergadering, met name dat ik daar positief tegenover sta. In Vlaanderen loopt momenteel het eindtermendebat. De commissieleden hebben gevraagd om daar zelf een inbreng in te hebben, en dat lijkt me een heel goede zaak. Wanneer u mij vandaag vraagt of ik het belangrijk vind dat onze democratische waarden en al die zaken die ook in de Grondwet staan, sterker in de spotlights komen in elke Vlaamse school, dan is mijn antwoord daarop: ja. Dat betekent echter niet dat er in onze scholen geen plaats meer mag zijn voor levensbeschouwing, dat staat trouwens uitdrukkelijk in de Grondwet. En dat is, minister Tommelein, die Grondwet waar u zonet ook trouw aan hebt gezworen.

Ik heb begrepen dat er nog heel wat discussie is binnen het katholiek onderwijs. Ik zal die discussie zeker volgen maar ik ben ervan overtuigd dat iedereen zo verstandig zal zijn om de grote sterkte van het onderwijs en ook van het katholiek onderwijs in Vlaanderen in de toekomst in zijn volle sterkte te bewaren.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, ik stel vast dat uw bloeddruk net als de top van het katholiek onderwijs vanmorgen een absoluut dieptepunt heeft bereikt. Niettemin wil ik u bedanken dat u toch naar het parlement bent gekomen. Ik wil u ook uitnodigen, wanneer u zich wat beter voelt, om eens de reacties op dit initiatief op krantenwebsites en sociale media te bekijken. Die zijn vernietigend. U mag dan als minister van Onderwijs niet doen alsof uw neus bloedt. Het is trouwens niet alleen mijn partij die zich tegen deze plannen verzet, ook twee van uw coalitiepartners hebben zich in de pers al uitdrukkelijk verzet tegen deze dwaze ideeën.

Het kan toch niet dat wereldvreemde figuren vanuit hun ivoren toren dergelijke beslissingen opleggen. Er is zelfs al een speciale website geopend: www.geen-islamoponzeschool. Ik nodig u uit om daar, al is het anoniem, een protestbrief tegen deze gang van zaken te ondertekenen. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, ik wil u aanraden om dat, onder welke naam ook, zeker niet te ondertekenen. Het is echt belangrijk dat we een antwoord bieden op de uitdagingen die er zijn na alles wat er is gebeurd. Ik denk dat het antwoord is: meer dialoog, meer cohesie, meer verdraagzaamheid. We moeten dat doen door een eenheidsvak in te voeren waarin verschillende levensbeschouwingen echt met elkaar in dialoog gaan en elkaar ontmoeten.

U bent bereid om dat te doen. Dat zal via het eindtermendebat gebeuren. Ik wil er zeker over waken dat dat wordt gerealiseerd. Maar er zijn nog andere pistes om

segregatie in onze scholen tegen te gaan. Het inschrijvingsbeleid moet een belangrijke stap voorwaarts worden. Ook daar is het belangrijk dat u landt en dat er goede maatregelen uit voortkomen. De scholen, uit welk net ook, moeten een actief diversiteitsbeleid voeren. Ook daar kunnen we een tandje bij steken. De overheid kan wel degelijk iets doen, en ik nodig u uit om daar ten volle op in te zetten.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp.a): Minister, in januari zette het gemeenschapsonderwijs zijn pluralistisch project 'Samen leren samenleven' in de verf. U was daar aanwezig. Vandaag geeft ook het katholiek onderwijs in Vlaanderen aan te willen aansluiten bij de diversiteit in onze samenleving. Dat getuigt bij de twee grootste onderwijsverstrekkers van inzicht in onze samenleving. Zij zeggen: "Iedereen heeft zijn eigen identiteit en overtuiging, maar pluralisme moeten we absoluut nastreven." Ik vind het goed nieuws dat die bezorgdheid door de twee grootste onderwijsnetten gedeeld wordt. Daarom pleiten wij, net als Groen en Open Vld, en sinds vandaag ook de N-VA, heel expliciet voor dat gedeelde vak burgerschapsvorming, voor alle kinderen in alle netten in alle scholen in heel Vlaanderen. Het is niet de taak van ons onderwijs om goede gelovigen op te leiden, maar wel om sterke burgers voor een hechte en eerlijke samenleving te vormen. Dan zullen wij erop vooruitgaan.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik vind het een beetje raar dat deze vragen aan u worden gesteld. Ik kan alleen maar vaststellen dat Lieven Boeve vandaag de Schoolstrijd 2.0 heeft ontketend. Dat is een vorm van strijd voor de leerling. Ik vraag mij af of mijnheer Boeve weet hoe het er vandaag aan toegaat in zijn scholen. De lessen godsdienst bestaan niet uit het voorlezen van de Bijbel. En ik weet niet welke vierkante meters er nog zijn om al die gebedsruimtes in te richten.

Onderwijs gaat toch over een kwalificatie? Laat ons dan alstublieft inzetten op lessen Nederlands, op bijsturing, op huiswerkbegeleiding. De dag dat wij netonafhankelijke CLB's voorstelden, kon dat niet vanwege de eigenheid.

Mevrouw Gennez, u zei dat wij van mening veranderd zouden zijn. Neen. Als u aanwezig geweest zou zijn op het eindtermendebat, zou u hebben vastgesteld dat burgerschapsvorming belangrijk is. Waar en hoe zal blijken in de verdere uitwerking van de eindtermen. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

Ward Kennes (CD&V): Als het vrije net, waaraan zeven op de tien ouders hun kinderen toevertrouwen, een idee lanceert, voelen blijkbaar heel veel mensen in Vlaanderen zich geroepen om daar onmiddellijk op te reageren.

Wat is de context? Een: het katholieke net kiest voor een eigen identiteit en een eigen project. Twee: ze zien ook dat de samenleving verandert en dat de diversiteit op de schoolbanken toeneemt. Drie: men kiest, en dat is wel beslist, voor het project van de dialoogschool en voor een verbindend schoolklimaat. En dan worden een aantal voorstellen gelanceerd, hoe de 2200 scholen daarmee zouden kunnen omgaan, in functie van de context van die school, van de locatie van de populatie, van vragen van ouders en leerlingen. En dan voelt plots iedereen zich geroepen om daarop te reageren.

Ik heb de indruk dat een aantal mensen vandaag toch wat in de val zijn getrapt. Het gaat om voorbeelden. Er is nog niets beslist. Er is beslist voor een dialoogschool, en alle andere zaken behoren tot de vrijheid. En die vrijheid is, dat heeft de minister benadrukt, de vrijheid van de school.

Minister, ik vraag u om de verschillende scholen en netten die kiezen om eigentijds in te gaan op de diversiteit van vandaag, op een positieve manier te ondersteunen. (*Applaus bij CD&V*)

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Lieven Boeve erkent dat de maatschappij verandert. Maar eigenlijk moet het niet gaan over de uitspraken van Lieven Boeve. Eigenlijk moet het gaan over de toekomst van onze kinderen. De realiteit is dat de maatschappij aan het veranderen is. We moeten ervoor zorgen dat onze kinderen niet op een eiland maar in de samenleving opgroeien – welk eiland dat ook moge zijn: het katholieke, het islamitische of het vrijzinnige eiland. We moeten streven naar een inclusief onderwijs.

In het inclusief onderwijs komt alles aan bod, er is openheid voor alles en men vertrekt van burgerschap in plaats van een levensbeschouwing. We moeten streven naar een open samenleving en inclusief onderwijs. Een gesegregeerd onderwijs waar we nu mee zitten en wat altijd maar verder gaat, zal leiden tot een gesegregeerde samenleving. Die oefening moeten we hier maken.

We moeten ons niet verschuilen achter de Grondwet. De Grondwet kunnen we als politici wijzigen. (*Gelach. Rumor*)

We moeten daar in andere parlementen over spreken. We moeten de scheiding van kerk en staat ter discussie durven te stellen. Dat is wat politici doen, nadenken over de evolutie van onze maatschappij. Dat doen wij in dezen te weinig.

Minister Hilde Crevits: Dank u voor al de interessante suggesties.

Sommige collega's doen het af en toe: u moet eens naar een Vlaamse school gaan en de realiteit bekijken. U zult daar lerarenteams vinden, geen eilanden, mijnheer De Gucht, met mannen en vrouwen die in de best mogelijke omstandigheden kinderen van allerhande origine, kinderen die thuis veel soorten levensbeschouwingen aanhangen, proberen kennis, kunde en vaardigheden bij te brengen. Dat verdient alle respect en alle lof. (*Applaus bij CD&V en de N-VA*)

Mevrouw Gennez, u zegt dat de boodschap van het gemeenschapsonderwijs sterk is, dat ze willen werken aan de inclusie. Dat is juist en ik vind dat een goede zaak. Alle publieke onderwijsverstrekkers – het provinciale en het gemeentelijk onderwijs – zijn trouwens verplicht om die verschillende levensbeschouwingen aan te bieden. Wie denkt – en dat verbaast me hier een beetje – dat burgerschap en democratische waarden aanleren allemaal te herleiden valt tot het vak levensbeschouwing, heeft het natuurlijk mis. Die zaken kan men mooi uit elkaar halen.

Ik was onlangs op een conferentie met Europese ministers. We hebben daar afgesproken om een pakket te maken van onze democratische waarden voor de scholen. U was daar ook tegen, mijnheer Janssens. Mevrouw Meuleman vond dat een goede zaak, net als veel anderen. Ik vind het belangrijk dat we dat doen. Ik wil dat meenemen in het eindtermendebat.

Maar er zijn in Vlaanderen heel veel kinderen die thuis ook een levensbeschouwing meekrijgen en incorporeren. Daar is een plaats voor in de scholen. Dat is netjes en mooi geregeld. Kinderen hangen die natuurlijk niet zomaar aan de kapstok als ze in de klas komen.

Ik begrijp u, collega's van de N-VA, dat u zegt – en uw voorzitter was bijzonder assertief vandaag in de media – dat sommige voorbeelden uw verbazing wekken, want in onze katholieke scholen loopt dat nu toch allemaal anders. Ik ben verzekerd

van het feit dat men de identiteit die men heeft zeker ook in de toekomst wil blijven uitdragen, maar dat men ook wil werken aan die dialoog.

Als ik hier sta nadat ik deze ochtend een beetje onwel was, mijnheer Janssens, dan is dat omdat ik daar met jullie wil blijven over dialogeren. Ook met u, collega De Gucht. Ook met u, collega's van de oppositie en van de meerderheid. Laat ons alstublieft focussen op de belangrijke taak die we hebben, ook inzake onze democratische en burgerschapswaarden. Laat ons niet de Grondwet als een zo- maar snel te wijzigen vodje papier beschouwen en ervan uitgaan dat de levens- beschouwing die nu gelukkig ook veel goede dingen doet in de scholen, totaal overbodig is geworden en er totaal geen plaats meer heeft. Je kan er perfect het ene met het andere verzoenen.

Ik zal me uiteraard nog wat beter informeren over wat de heer Boeve allemaal bedoeld heeft. Hij heeft me vanmorgen wel wat verrast, temeer omdat ik zijn groot project rond de katholieke dialoogschool een schitterend project vind. Ik vind het goed dat men met elkaar in dialoog gaat en elkaar leert kennen. We hebben een paar weken geleden nog maar die interlevensbeschouwelijkedialoog- verklaring ondertekend, net om niet zoals men het in het GO! zegt, niet te focus- sen op wat ons onderscheidt, maar op wat ons verbindt, ook als het gaat over levensbeschouwingen.

Collega's, we zullen er verder werk van maken. Ik heb geen intentie om een schoolstrijd 2.0 mee te laten uitbarsten.

Het is echter wel mijn zorg om elke jongere, vanwaar die ook komt, wat diens wortels ook zijn, in ons sterk Vlaams onderwijs de allerbeste kansen te geven. Daar zal ik als minister van Onderwijs verder over waken. (*Applaus bij CD&V*)

Chris Janssens (Vlaams Belang): Mijnheer Kennes, de bevolking die zich mengt in publieke debatten, dat noemt men nu eenmaal democratie. Hier kan dat, in tegenstelling tot in de meeste islamitische landen, en het is net om die reden dat ik me verzet tegen de islamisering van onze onderwijs, om onze democratie en onze vrijheden te vrijwaren.

Collega van de N-VA, ik vind het toch een beetje merkwaardig dat u zich nu verzet tegen de islamisering van het katholiek onderwijs, terwijl u in heel veel andere dossiers met heel deze Vlaamse Regering zelf de islamisering mee in de hand werkt. Er zijn tientallen moskeeën die worden erkend en gefinancierd. Er wordt geld vrijgemaakt voor een Moslimexecutieve om een infolijn op te starten. Islamexperten worden naar onze scholen gestuurd om er uitleg te gaan geven over de islam, en zo kan ik nog even doorgaan. Om het dan nog niet te hebben over het opengrenzenbeleid van Theo Francken, waardoor weer duizenden mos- lims naar hier zijn gekomen. Wees een beetje consequent en verzet u tegen de islamisering, ook van onze katholiek onderwijs. (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, een paar dagen geleden is er een studie van de Vrije Universiteit Brussel (VUB) en de Université libre de Bruxelles (ULB) bekendgemaakt waarin wordt gesteld dat onze jongeren in onze groot- steden – het ging over Brussel – van verschillende achtergronden en culturen eigenlijk parallelle levens leiden, dat ze elkaar niet tegenkomen. Ik denk dat dat niet goed is, dat we daar echt iets aan moeten doen en dat het beleid dat ook kan doen. Onze leerkrachten doen hun best. Ze doen al heel wat inspanningen. Ik meen echter dat het beleid hen daarbij moet ondersteunen. Dan denk ik aan zo'n vak, aan het inschrijvingsbeleid, aan het inzetten op gelijke kansen en de toegankelijkheid van onze onderwijs, bijvoorbeeld via de schoolkosten. Er zijn dus wel degelijk inspanningen die we kunnen doen om ervoor te zorgen dat we meer gaan samenleven in plaats van parallelle levens te leiden, zoals dat

onderzoek heeft aangetoond. Dan was mijn vraag aan u dat u initiatieven zoals dit, die openheid tonen, verder zou ondersteunen. (*Applaus bij Groen*)

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Elisabeth Meuleman aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de stand van zaken betreffende de onderwijspensioenen

ACTUELE VRAAG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de pensioenen van het onderwijspersoneel

ACTUELE VRAAG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het overleg met de Federale Regering betreffende de onderwijspensioenen

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, een week of twee geleden stelde ik hier samen met een aantal andere collega's van meerderheid en oppositie eigenlijk dezelfde vragen, namelijk hoe het nu zat met de pensioenen van de leerkrachten. Federaal waren er een aantal maatregelen genomen, die ons toch wel overvielen. U leek te doen uitschijnen dat ze u ook overvielen. Dat leek ons wat eigenaardig, omdat uw partij toch ook nauw betrokken is bij dat overleg, via minister Peeters. Kort samengevat vroegen we of het klopt dat leerkrachten langer zullen moeten werken, maar minder pensioen zullen krijgen. We vroegen wat die maatregelen precies zullen inhouden. We vroegen duidelijkheid, en toch ook wel mogelijkheden om het leerkrachtenberoep aantrekkelijker te maken, wat altijd de bedoeling is geweest. We wilden hier een lerarenloopbaandebat opstarten, maar dat wordt gehypothekeerd door de beslissingen die worden genomen door de Federale Regering. U zei toen te zullen praten met minister Bacquelaire.

U hebt dat gedaan. Na dat gesprek leek u op de radio en in een aantal kranten zeer positief, maar wat u zei, was volgens mij nog net hetzelfde als twee weken daarvoor, namelijk dat de studiejaren niet meer zullen meetellen, dat de berekening van de pensioenen met de tantièmes wordt aangepast. Voor mij was er dus niets nieuws. Het lijkt me dat we nog altijd even ver staan als twee weken geleden, dat er absoluut nog geen goed nieuws is over die pensioenen en dat we dus nog altijd met problemen zitten als we dat lerarenloopbaandebat moeten aanvangen. Wat is er veranderd na het overleg met minister Bacquelaire? Ziet de situatie er iets beter uit?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Minister, ik heb u reeds diverse malen ondervraagd over dit thema, zowel in de commissie als in de plenaire vergadering. Collega's, we weten allemaal dat we in de toekomst wat langer zullen moeten werken om de pensioenen betaalbaar te houden. Specifiek voor het onderwijsdossier en de onderwijspensioenen spelen er natuurlijk ook nog een aantal elementen mee, zoals de geleidelijke afbouw van de diplomabonificatie en de discussie over de tantièmes.

Er was uiteraard ook discussie over de beroepsgroepen die onder de categorie zware beroepen vallen. Uiteraard heeft ook het mogelijk schrappen van de loopbaanonderbreking met aanmoedigingspremie op het einde van de loopbaan een invloed.

Minister, u hebt samen met de minister-president overleg gehad met uw federale collega van Pensioenen. Op het einde daarvan heeft de minister van Pensioenen meegedeeld dat de leerkrachten net als iedereen langer zullen moeten werken

voor hetzelfde pensioen. De vraag waarmee wij geconfronteerd worden en waarop ik graag een antwoord zou geven, maar tot heden niet kan, is de vraag tot wanneer iemand moet werken, mogelijk rekening houdend met de zwaarte van zijn beroep. Misschien hebt u daar al een antwoord op. Zo ja, dan zou ik graag weten tot wanneer en hoe we daarop, samen met u en de collega's die deze vraag krijgen van mensen uit de onderwijssector, een antwoord kunnen geven.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp.a): Ook wij weten dat u het engagement hebt opgenomen om de lerarenloopbaan aantrekkelijker te maken. Dat heeft natuurlijk een aantal componenten, eerst en vooral de attractiviteit van het beroep, maar ook werkbaar werk, waarop u toch zegt te willen inzetten, en ook goede pensioenvoorwaarden. Die maken inherent deel uit van die attractieve carrière.

Wat zien we dan? Zowel bij beslissingen van de Vlaamse als de Federale Regering zien we toch een aantal dingen die voor onrust zorgen in de lerarenkamer. De Vlaamse Regering heeft beslist het recht op loopbaanonderbreking vanaf 55 jaar af te schaffen, wat dus ingaat tegen het creëren van werkbaar werk. De Federale Regering heeft beslist mensen drie jaar langer te laten werken voor gemiddeld 20 procent minder pensioen. Dat heeft inderdaad met de diplomabonificatie en de preferentiële tantièmes te maken.

Ik denk dat u zelf ook wel het resultaat aanvoelt, minister: onrust in de lerarenkamer. We hebben hier het debat gevoerd in april. We zeggen de leraars dat hun pensioendatum altijd verder opschuift, sinds april zegt de Federale Regering ook dat hun pensioen meer dan waarschijnlijk zal dalen.

In mei overlegt u met uw collega van Pensioenen. Welke garanties hebt u concreet gekregen dat de federale pensioenmaatregelen over de afschaffing van de diplomabonificatie voor de berekening van de hoogte van het pensioen worden teruggeschoefd zodat geen enkele leerkracht die langer werkt in de toekomst minder pensioen zal overhouden?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik ben inderdaad met mijn twee collega-ministers van Onderwijs langs geweest bij minister Bacquelaine. We hebben iets langer moeten wachten dan gepland omdat collega Schyns eerst nog de eed moest afleggen.

Bij de aanvang van ons gesprek heeft de minister verwezen naar de Pensioencommissie van een tijdje geleden, waarin collega Vandenbroucke ook een vrij prominente rol heeft gespeeld en waarin voorgesteld wordt om tabula rasa te maken van alles wat de diplomabonificatie betreft, en er niets meer van over te houden.

Collega Bacquelaine heeft gezegd dat we het niet zo zouden doen, maar ons zouden houden aan het federale regeerakkoord. Daarin staat dat het Nationaal Pensioencomité de uitfasering van de diplomabonificatie onderzoekt om ze te vervangen door een regularisatiebijdrage van de studieperiodes. Hij heeft gezegd dat we die maatregel effectief zouden uitvoeren en dat we daarover zullen vergaderen met het Nationaal Pensioencomité, waarin alle sociale organisaties vertegenwoordigd zijn. De eerste vergadering is gepland op 9 mei. Er zijn ook nog vergaderingen van de Bijzondere Commissie Pensioenen op 12 mei en op 9 mei. Daar zal dan gesproken worden over de tweede maatregel, die ook in het regeerakkoord staat, namelijk dat de tantièmes op een andere manier worden berekend, behoudens voor de zware beroepen. Dat is natuurlijk een cocktail die wat zorgen kan baren voor het onderwijs, omdat alles afhangt van de definitie van die zware beroepen, die een impact heeft op de tantièmes, en het voorstel dat gedaan zal worden rond de diplomabonificatie.

De minister heeft gezegd dat hij niet veel details kon geven en ik heb dat ook gelezen in zijn communicatie nadien. We zullen dat bespreken, zoals het hoort, binnen het Nationaal Pensioencomité en binnen de commissie pensioenen publieke sector, want het gaat niet alleen over het onderwijs maar over alle ambtenaren. U zult meer resultaat zien op 19 mei.

Ik denk dat het collega Gennez was die de link legde met Vlaamse maatregelen. Het klopt dat er inderdaad ook een dossier is rond de loopbaanonderbreking. Voor ons is het van belang dat het stopzetten van de loopbaanonderbreking met vergoeding gelijkloopt met de onderhandelingen over het zorgverlof. Er komt in Vlaanderen een nieuw stelsel van zorgverlof aan dat in alle sectoren de mogelijkheid blijft bieden om ongemotiveerd verlof te nemen, maar zonder vergoeding. Dat systeem moet ook in het onderwijs worden uitgewerkt. Ik zie de sociale partners daarover ook op 9 mei.

Ik zal op 9 mei dus de kans krijgen om met hen een aantal zaken te overlopen over de manier waarop er wordt onderhandeld binnen de federale commissies. We zullen hopelijk ook kunnen onderzoeken op welke manier we het Vlaamse zorgverlof in het onderwijs mee vorm kunnen geven.

Collega's, de komende weken zullen dus belangrijk zijn. Ik was positief gestemd na het overleg omdat ik te horen kreeg van collega Bacquellaine dat het onderwijspensioen blijft bestaan, dat alles overlegd en onderhandeld zal worden binnen de organen die dat moeten doen. Ik was ook tevreden dat er maandag een overleg komt met onze sociale organisaties omdat het natuurlijk nog altijd mijn intentie is om rond die loopbaan van de leraren, ondanks de vraagtekens die er zijn bij sommige federale pensioenmaatregelen, toch voortgang te kunnen boeken, onder meer door de alternatieven voor de loopbaanonderbreking.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, als het goed is, zeg ik het ook graag, maar in het dossier van het aantrekkelijk maken van de lerarenloopbaan en het vooruitgang boeken op dat vlak, zet u stappen achteruit in plaats van vooruit. We hebben nog niets gezien, integendeel. Ik vind dat er uit het gesprek met minister Bacquellaine ook geen garanties zijn gekomen dat men niet minder pensioen zal krijgen. De communicatie is een beetje bedrieglijk: 'Uw pensioen zal niet vermindere.' Neen, maar je moet voor hetzelfde pensioen wel acht jaar langer werken. Dat is onaanvaardbaar.

Minister, u bent altijd de eerste om hier telkens weer opnieuw te zeggen hoe erg u de leerkrachten waardeert, hoe enorm u het vindt welke inspanningen zij leveren. Ik deel dat met u, maar dan mag u wel niet altijd maatregelen nemen zoals het verlof, de pensioenen en de pensioenleeftijd die inhakken op de loopbaan van de leerkrachten en de aantrekkelijkheid van het beroep in plaats van het te promoten.

Minister, ik wacht tot u met maatregelen komt om de loopbaan aantrekkelijker te maken.

Jos De Meyer (CD&V): Minister, u doet terecht vele inspanningen voor een goed sociaal klimaat, maar ik denk dat u een aantal collega's, zowel federale als Vlaamse, moet aanmoedigen om voor sommige van hun maatregelen wat meer sociaal overleg te plegen als je dat goed sociaal klimaat wenst te behouden. Je hebt dat absoluut nodig als je ons aller en uw bezorgdheid tot een goed einde wilt brengen om tot een loopbaanpact te komen in de loop van deze legislatuur. Voor minder jonge leerkrachten is het bijzonder belangrijk dat werkbaar werk in het onderwijs mogelijk blijft, ook rekening houdend met de specificiteit van het beroep, en ik denk in de eerste plaats aan de kleuterleidsters. Daarom suggereer ik om in de nodige overgangsmaatregelen te voorzien.

Caroline Gennez (sp.a): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik kan me toch niet van de indruk ontdoen dat u de vertegenwoordigers van de leerkrachten echt onvoldoende au sérieux neemt. De vorige keer kon u nog uw paraplu opentrekken en kon u zeggen dat de federale pensioenmaatregelen van een ander niveau kwamen. Vandaag staan we hier om toch ook te moeten vaststellen dat u de loopbaanonderbreking, inzetten op werkbaar werk, tenietdoet.

En dat is toch echt een gemiste kans die uw regering zelf heeft en niet benut. Dat snap ik absoluut niet. Ik heb de indruk dat u keer op keer in dit debat slecht of geen nieuws probeert te verkopen als goed nieuws. Dat pakt hoe langer hoe minder in de leraarskamer, en dat is geen goede zaak om de aantrekkelijkheid van het beroep te stimuleren.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik ben al blij dat de tonaliteit hier nu een beetje anders is dan enkele weken geleden. Het overleg heeft duidelijk gemaakt en federaal minister Bacquelaire heeft in de kranten gezegd wat de minister-president, mijn partijvoorzitter en ikzelf hebben gezegd: wie langer werkt, zal niet minder pensioen hebben.

Het debat wordt hier natuurlijk vermengd met andere zaken, met het zorgkrediet, met de puntenenveloppe die men opbouwt, met een al dan niet zwaar beroep. We zullen moeten wachten tot de totaliteit af is, want dat maakt deel uit van sociaal overleg met alle partners om tot een oplossing te komen.

Minister, ik kan u alleen maar vragen om er mee over te waken dat men genoeg kennis heeft van hoe het loopt, en dat er overgangsmaatregelen zijn zoals we in Vlaanderen hebben getroffen voor de terbeschikkingstelling.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Ann Brusseel (Open Vld): Uit de tussenkomst van de heer Daniëls is gebleken dat het heel complex is. Dat is ook zo voor de mensen op het terrein. Men zou verwachten dat de mensen heel duidelijk weten waar ze aan toe zijn, maar dat is vandaag niet het geval. Voor onze fractie is dat een punt dat zo snel mogelijk moet worden uitgeklaard.

Minister, ik zou ook graag duidelijkheid hebben over de notie zware beroepen. We moeten heel aandachtig nagaan hoe men te werk kan gaan, wat men kan aanbieden aan oudere werknemers en wie binnen het onderwijs effectief is belast met een zogeheten zwaar beroep. We moeten daar open, eerlijk en vooral empathisch in zijn.

Minister Hilde Crevits: Ik hecht bijzonder veel belang aan het sociaal overleg dat loopt. Dat weten jullie. Het zorgt er soms voor dat je bepaalde maatregelen maar gradueel kunt opbouwen. Er is een federale agenda over zware beroepen, tantièmes en diplomabonificatie. Je moet je bij die zaken afvragen of het nog van deze tijd is, of het oké is dat je wordt beloond voor de jaren dat je hebt gestuurd. We hebben gezegd dat iedereen langer moet werken. Er is ook al herhaaldelijk gezegd dat het niet de bedoeling mag zijn dat het volwaardig onderwijspensioen naar beneden wordt gehaald. Dat zijn we zeker.

Alle modaliteiten en overgangsmaatregelen, de manier waarop er gebeurlijk wordt uitgefaseerd, vormen voorwerp van overleg. Mevrouw Gennez, ik kan daar vandaag geen duidelijkheid over verschaffen omdat het overleg loopt. Ik weet alleen dat bij het eerste deel van de pensioenhervorming door mijn toedoen er ook mooie overgangsmaatregelen zijn gekomen waar de sector wel mee kon leven.

Wat de Vlaamse maatregelen betreft, is er de loopbaanonderbreking, maar onmiddellijk daaraan gekoppeld het nieuwe systeem van zorgverlof en de onderhandelingen

die lopen over het verlof tout court. U kunt zeggen dat het jammer is dat ik nog geen resultaten kan tonen, maar we hebben met de werkgevers en de werknemers afgesproken om een traject tot einde schooljaar te voeren. Die onderhandelingscadans loopt. We hebben al heel wat gesprekken gehad over de verlopen. Volgende maandag zitten we opnieuw samen. Uiteraard probeer ik de agenda van de sociale partners te bewaken en zo goed mogelijk te volgen. Een pact sluiten is niet iets wat je als minister alleen doet. Dat moet je doen met de werkgevers en de werknemers, en dat is nog altijd mijn ambitie, ook al wordt die soms gehypothekeerd door maatregelen die op een ander niveau worden aangekondigd.

Collega's, ik ben ervan overtuigd dat het in het belang van onze leraren is dat we duidelijkheid scheppen. Het is complex, de verlofstelsels zijn complex, de pensioensystemen zijn complex, maar het is beter dat de federale agenda nu zeer duidelijk wordt, zodat als we een pact sluiten, we meteen weten dat we vertrokken zijn voor de toekomst van het lerarenberoep. Het zou pas erg zijn dat je tot een Vlaams pact komt en dat er plots federale beslissingen komen aangewaaide die je niet had zien aankomen. In die zin is de timing van alles nu wel goed. Zo kunnen we alles nu als een geheel bekijken, en dat is wat ik probeer te doen.

Elisabeth Meuleman (Groen): Ik ben het ermee eens: je moet het als een totaalpakket bekijken. Op die manier moeten we de loopbaan aantrekkelijker maken, en dit moet een onderdeel zijn van het sociaal overleg. Alleen, wat de regeringen nu aan het doen zijn, is dat sociaal overleg op voorhand serieus hypothekeren door al maatregelen aan te kondigen die allen ingrijpen op de aantrekkelijkheid van het beroep: de loopbaanonderbreking, de hoogte van de pensioenen, het aantal gewerkte jaren, ... nog voor men aan tafel kan gaan en het sociaal overleg moet opstarten over het totale pakket. Dat de sociale partners met het nodige scepticisme naar dat overleg gaan, meer zelfs, dat het overleg er op bepaalde momenten er serieus geblokkeerd uitzag, begrijp ik. Ik vind het een foute manier van werken, maar ik hoop dat u op het sociaal overleg toch nog tot goede resultaten komt, want dat is noodzakelijk en dringend.

Jos De Meyer (CD&V): Ik wil een collega geruststellen. Mijn toon blijft dezelfde als een aantal maanden geleden. Natuurlijk mag ik ook soms luisteren naar datgene wat soms terecht leeft in de leraarskamer. Minister, u hebt geantwoord op de vorige vraag: we hebben veel enthousiaste leerkrachten. We moeten ervoor zorgen dat dat morgen en overmorgen zo blijft. Vandaar mijn oproep om toch de nodige kansen te geven aan het broodnodige sociaal overleg.

Caroline Gennez (sp.a): Ik sluit aan bij de collega's. Minister, het kan best zijn dat de diplomabonificatie niet van deze tijd is. Dat beamen ook sommige collega's, maar ze beamen tegelijkertijd illustere voorgangers voor u: dat het lerarenpensioen niet te hoog is, in vergelijking met andere beroepscategorieën. Laten we dus vooral niet inzetten op het afnemen van sociale rechten, op het verlagen van het pensioen, ook als men mensen vraagt om langer te werken. Dat is geen goede zaak.

Wat het devies lijkt van deze regeringen, een devies waar wij ons absoluut zullen tegen blijven verzetten, is dat u met uw ene hand een schouderklopje geeft aan al die duizenden leraars, voor het goede werk dat ze dagelijks in onze scholen met onze leerlingen verrichten, maar met uw andere hand, Vlaams en federaal, zit u in de mensen hun portefeuille en maakt u hun het werken moeilijker en zwaarder. Dat blijft fundamenteel een foute keuze.

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

VOORSTEL van Jan Peumans tot wijziging van het Reglement van het Vlaams Parlement, wat de antwoordtermijn voor de schriftelijke vragen betreft**– 535 (2015-2016) – Nrs. 1 tot en met 3****Algemene bespreking**

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van Jan Peumans tot wijziging van het Reglement van het Vlaams Parlement, wat de antwoordtermijn voor de schriftelijke vragen betreft.

De algemene bespreking is geopend.

Vraagt er iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het voorstel tot wijziging van het Reglement van het Vlaams Parlement.

De door de commissie aangenomen tekst wordt als basis voor de bespreking genomen. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 535/3-Addendum)

– Het enig artikel wordt zonder opmerkingen aangenomen.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het voorstel houden.

VOORSTEL van Jan Peumans tot wijziging van het Reglement van het Vlaams Parlement, wat betreft de commissie voor het onderzoek van de geldigheid van de kiesverrichtingen en het onderzoek van de geloofsbrieven**– 673 (2015-2016) – Nrs. 1 en 2****Algemene bespreking**

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van Jan Peumans tot wijziging van het Reglement van het Vlaams Parlement, wat betreft de commissie voor het onderzoek van de geldigheid van de kiesverrichtingen en het onderzoek van de geloofsbrieven.

De algemene bespreking is geopend.

Vraagt er iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het voorstel tot wijziging van het Reglement van het Vlaams Parlement. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 673/1)

– Het enig artikel wordt zonder opmerkingen aangenomen.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het voorstel houden.

VOORSTEL van Jan Peumans tot wijziging van het Reglement van het Vlaams Parlement, wat de interpellaties, actuele interpellaties en actuele vragen betreft

– 679 (2015-2016) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van Jan Peumans tot wijziging van het Reglement van het Vlaams Parlement, wat de interpellaties, actuele interpellaties en actuele vragen betreft.

De algemene bespreking is geopend.

Vraagt er iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het voorstel tot wijziging van het Reglement van het Vlaams Parlement. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 679/1)

– De artikelen 1 tot en met 3 worden zonder opmerkingen aangenomen.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het voorstel houden.

VOORSTEL van Jan Peumans tot wijziging van het Reglement van het Vlaams Parlement, wat de vragen om uitleg betreft

– 680 (2015-2016) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van Jan Peumans tot wijziging van het Reglement van het Vlaams Parlement, wat de vragen om uitleg betreft.

De algemene bespreking is geopend.

Vraagt er iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het voorstel tot wijziging van het Reglement van het Vlaams Parlement. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 680/1)

– De artikelen 1 tot en met 4 worden zonder opmerkingen aangenomen.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het voorstel houden.

VOORSTEL van Jan Peumans tot wijziging van het Reglement van het Vlaams Parlement, wat de antwoordtermijn voor de schriftelijke vragen betreft**– 535 (2015-2016) – Nrs. 1 tot en met 3****Hoofdelijke stemming**

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel tot wijziging van het Reglement van het Vlaams Parlement.

Stemming nr. 1

Ziehier het resultaat:

105 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
105 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel aan.

VOORSTEL van Jan Peumans tot wijziging van het Reglement van het Vlaams Parlement, wat betreft de commissie voor het onderzoek van de geldigheid van de kiesverrichtingen en het onderzoek van de geloofsbrieven**– 673 (2015-2016) – Nrs. 1 en 2****Hoofdelijke stemming**

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel tot wijziging van het Reglement van het Vlaams Parlement.

Stemming nr. 2

Ziehier het resultaat:

105 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
105 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel aan.

VOORSTEL van Jan Peumans tot wijziging van het Reglement van het Vlaams Parlement, wat de interpellaties, actuele interpellaties en actuele vragen betreft**– 679 (2015-2016) – Nrs. 1 en 2****Hoofdelijke stemming**

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel tot wijziging van het Reglement van het Vlaams Parlement.

Stemming nr. 3

Ziehier het resultaat:

104 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
104 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel aan.

**VOORSTEL van Jan Peumans tot wijziging van het Reglement van het Vlaams Parlement, wat de vragen om uitleg betreft
– 680 (2015-2016) – Nrs. 1 en 2**

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel tot wijziging van het Reglement van het Vlaams Parlement.

Stemming nr. 4

Ziehier het resultaat:

105 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
105 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel aan.

**MOTIE van Joris Vandenbroucke, Rob Beenders en Bruno Tobback tot besluit van het op 4 mei 2016 in plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over het energiebeleid van de Vlaamse Regering
– 759 (2015-2016) – Nr. 1**

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de motie.

Stemming nr. 5

Ziehier het resultaat:

104 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
25 leden hebben ja geantwoord;
74 leden hebben neen geantwoord;
5 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement de motie niet aan.

**MOTIE van Björn Rzoska, Johan Danen en Hermes Sanctorum-Vandevoorde tot besluit van het op 4 mei 2016 in plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over het energiebeleid van de Vlaamse Regering
– 760 (2015-2016) – Nr. 1**

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de motie.

Stemming nr. 6

Ziehier het resultaat:

104 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
24 leden hebben ja geantwoord;
79 leden hebben neen geantwoord;
1 lid heeft zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement de motie niet aan.

De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Ik heb mij onthouden omdat, als de meerderheid hier moties wegstemt zonder zelf een motie in te dienen, ik dit wel tekenend vind voor de eenheid die heerst. Wij hebben de moeite gedaan om een motie in te dienen, waar een aantal elementen in zitten waaraan de meerderheid daarnet wel lippendienst heeft bewezen. Maar ze neemt zelf niet de moeite om dan zelf vanuit te meerderheid ook een motie in te dienen, waarvan akte.

De voorzitter: De heer Diependaele heeft het woord.

Matthias Diependaele (N-VA): Mijnheer Rzoska, u zoekt dingen achter de afwezigheid van een motie die u er helemaal niet moet zoeken. Als meerderheid hebben we nu eenmaal iets minder nood aan zelfbevestiging dan de oppositie.

MOTIE van Chris Janssens, Stefaan Sintobin, Tom Van Grieken, Ortwin Depoortere, Guy D'haeseleer en Anke Van dermeersch tot besluit van het op 4 mei 2016 in plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over het energiebeleid van de Vlaamse Regering – 761 (2015-2016) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de motie.

Stemming nr. 7

Ziehier het resultaat:

102 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
5 leden hebben ja geantwoord;
97 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement de motie niet aan.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, hiermee zijn we aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vandaag.

We komen opnieuw bijeen op woensdag 11 mei 2016 om 14 uur.

De vergadering is gesloten.

– De vergadering wordt gesloten om 18.30 uur.

BIJLAGEN

Aanwezigheden**Aanwezig**

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Lionel Bajart, Caroline Bastiaens, Rob Beenders, Jan Bertels, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Cathy Coudyser, Caroline Croo, Guy D'haeseleer, Rik Daems, Johan Danen, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Ortwin Depoortere, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Jan Hofkens, Michèle Hostekint, Yamila Idrissi, Lies Jans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Renaat Landuyt, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Bert Moyaers, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Joris Poschet, Grete Remen, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Gwendolyn Rutten, Björn Rzoska, Freya Saeys, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Nadia Sminate, Tine Soens, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Wouter Vanbesien, Ludo Van Campenhout, Wilfried Vandaele, Steve Vandenberghe, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Joris Vandenbroucke, Koen Van den Heuvel, Francesco Vanderjeugd, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Tom Van Grieken, Karl Vanlouwe, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Johan Verstreken, Peter Wouters, Herman Wynants.

Afwezig met kennisgeving

Jelle Engelbosch, Lorin Parys, Axel Ronse, Güler Turan: ambtsverplichtingen;

Griet Coppé, Martine Fournier, Sabine Vermeulen: familieverplichtingen;

Anke Van dermeersch, Manuela Van Werde: gezondheidsredenen;

Cindy Franssen: zwangerschapsverlof.

Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers**Stemming nr.1:****JA-stemmen:**

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Lionel Bajart, Caroline Bastiaens, Rob Beenders, Jan Bertels, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Cathy Coudyser, Caroline Croo, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Jan Hofkens, Michèle Hostekint, Yamila Idrissi, Lies Jans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Renaat Landuyt, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans,

Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Bert Moyaers, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Joris Poschet, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Björn Rzoska, Freya Saeys, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Nadia Sminate, Tine Soens, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Ludo Van Campenhout, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Tom Van Grieken, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Wilfried Vandaele, Joris Vandenbroucke, Francesco Vanderjeugd, Karl Vanlouwe, Johan Verstreken, Peter Wouters, Herman Wynants

Stemming nr.2:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Lionel Bajart, Caroline Bastiaens, Rob Beenders, Jan Bertels, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Cathy Coudyser, Caroline Croo, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Jan Hofkens, Michèle Hostekint, Yamila Idrissi, Lies Jans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Renaat Landuyt, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Bert Moyaers, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Joris Poschet, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Björn Rzoska, Freya Saeys, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Nadia Sminate, Tine Soens, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Ludo Van Campenhout, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Tom Van Grieken, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Wilfried Vandaele, Joris Vandenbroucke, Francesco Vanderjeugd, Karl Vanlouwe, Johan Verstreken, Peter Wouters, Herman Wynants

Stemming nr.3:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Lionel Bajart, Caroline Bastiaens, Rob Beenders, Jan Bertels, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Cathy Coudyser, Caroline Croo, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Jan Hofkens, Michèle Hostekint, Yamila Idrissi, Lies Jans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Renaat Landuyt, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans,

Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Bert Moyaers, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Joris Poschet, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Björn Rzoska, Freya Saeys, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Nadia Sminate, Tine Soens, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Ludo Van Campenhout, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Tom Van Grieken, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Wilfried Vandaele, Joris Vandenbroucke, Francesco Vanderjeugd, Karl Vanlouwe, Johan Verstreken, Peter Wouters, Herman Wynants

Stemming nr.4:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Lionel Bajart, Caroline Bastiaens, Rob Beenders, Jan Bertels, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Cathy Coudyser, Caroline Croo, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Jan Hofkens, Michèle Hostekint, Yamila Idrissi, Lies Jans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Renaat Landuyt, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Bert Moyaers, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Joris Poschet, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Björn Rzoska, Freya Saeys, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Nadia Sminate, Tine Soens, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Ludo Van Campenhout, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Tom Van Grieken, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Wilfried Vandaele, Joris Vandenbroucke, Francesco Vanderjeugd, Karl Vanlouwe, Johan Verstreken, Peter Wouters, Herman Wynants

Stemming nr.5:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Johan Danen, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Yamila Idrissi, Yasmine Kherbache, Renaat Landuyt, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Bert Moyaers, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Katia Segers, Tine Soens, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Christian Van Eyken, Bart Van Malderen, Joris Vandenbroucke

NEEN-stemmen:

Björn Anseeuw, Lionel Bajart, Caroline Bastiaens, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Cathy Coudyser, Caroline Croo, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick

De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Matthias Diependaele, Michel Doomst, Jan Durnez, Danielle Godderis-T'Jonck, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Jan Hofkens, Lies Jans, Vera Jans, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Joris Poschet, Tinne Rombouts, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Nadia Sminate, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Ludo Van Campenhout, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Wilfried Vandaele, Francesco Vanderjeugd, Karl Vanlouwe, Johan Verstreken, Peter Wouters, Herman Wynants

ONTHOUDINGEN:

Guy D'haeseleer, Ortwin Depoortere, Chris Janssens, Stefaan Sintobin, Tom Van Grieken

Stemming nr.6:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Johan Danen, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Yamila Idrissi, Yasmine Kherbache, Renaat Landuyt, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Bert Moyaers, Ingrid Pira, Els Robeyns, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Katia Segers, Tine Soens, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Christian Van Eyken, Bart Van Malderen, Joris Vandenbroucke

NEEN-stemmen:

Björn Anseeuw, Lionel Bajart, Caroline Bastiaens, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Cathy Coudyser, Caroline Croo, Guy D'haeseleer, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Michel Doomst, Jan Durnez, Danielle Godderis-T'Jonck, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Jan Hofkens, Lies Jans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Joris Poschet, Tinne Rombouts, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Nadia Sminate, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Ludo Van Campenhout, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Tom Van Grieken, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Wilfried Vandaele, Francesco Vanderjeugd, Karl Vanlouwe, Johan Verstreken, Peter Wouters, Herman Wynants

ONTHOUDINGEN:

Björn Rzoska

Stemming nr.7:

JA-stemmen:

Guy D'haeseleer, Ortwin Depoortere, Chris Janssens, Stefaan Sintobin, Tom Van Grieken

NEEN-stemmen:

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Lionel Bajart, Caroline Bastiaens, Rob Beenders, Jan Bertels, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Cathy Coudyser, Johan Danen, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Matthias Diependaele, Michel Doomst, Jan Durnez, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Michèle Hostekint, Yamila Idrissi, Lies Jans, Vera Jans, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Renaat Landuyt, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Bert Moyaers, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Joris Poschet, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Björn Rzoska, Freya Saeys, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Nadia Sminate, Tine Soens, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Ludo Van Campenhout, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Wilfried Vandaele, Joris Vandenbroucke, Francesco Vanderjeugd, Karl Vanlouwe, Johan Verstreken, Peter Wouters, Herman Wynants